



**SRI DHARMASTHALA
MANJUNATHESHWARA
COLLEGE (AUTONOMOUS), UJIRE-574240**

**Department of History
Programme name: BA**

**A PROJECT REPORT ON
"22® CŁÀAvÀ wÃxÉð±ÀégÀ §,Àç "**

**SUBMITTED BY:
Abhiram Marathe
(U05SY21A0111)**

**UNDER THE GUIDANCE OF
Dr Sanmathi Kumar
HOD, Department of History**

Submitted on : 07-05-2024



**SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE
(AUTONOMOUS), Ujire - 574240**

Mini Project Report

Department of History

Certificate

This is to certify that Abhiram Marathe bearing the 210195 of 3rd BA has satisfactorily completed the mini-project “²²® CŁÀAvÀ wÃxÉõ±ÀégÀ §,Àç” in the Department of history prescribed by the college during the academic year 2023–24.

Dr Sanmathi Kumar
Head of the Department

Dr Sanmathi Kumar
Project Guide

Examiners:

1.

2.

DECLARATION

I hereby declare that this Mini-Project work entitled “²²® CÉÀAvÀ wÃxÉö±ÀégÀ §,Àç” has been prepared by me during the academic year 2023 - 2024 under the guidance of Dr Dr Sanmathi Kumar , **HOD**, Department of history, SDM College (Autonomous), Ujire as the partial fulfillment of BA degree prescribed by the college.

I also declare that this mini project is the outcome of my own efforts and that it has not been submitted to any other establishments.

Signature
Abhiram Marathe
210195

ACKNOWLEDGEMENT

I would like to thank our principal Dr B A Kumara Hegde , for his support. We also thank Dr Sanmathi Kumar, HOD, Department of History, SDM College (Autonomous), Ujire, for his valuable suggestions to do the mini project work.

I would like to thank Dr Sanmathi Kumar, *HOD, Department of History*, SDM College (Autonomous), Ujire, for his help and for providing guidance in developing this mini project.

Signature
Abhiram Marathe
210195

INDEX

SL NO	Contents	Page No
1.	$\alpha \text{AAA} \xi \text{AA} \beta r$	1-2
2.	$Gz \tilde{E} \tilde{Y} \tilde{A} \pm \tilde{A}$	2-3
3.	$\ll z s \tilde{A} \xi \tilde{A}$	3-7
4.	$\ll^a \tilde{A} g \tilde{A} u \tilde{E}$	8-17
5.	$G \nmid \tilde{A} \tilde{A}^{\circ} \tilde{A} g \tilde{A}$	18-19
6.	$G^{-} \tilde{E} \tilde{A} R U \tilde{A}^{1/4} \tilde{A} \tilde{A}$	20

ªÄÄÆÄÄßr

zsªÄÄð,ÄÜ¼ÄçAzÀ ,Äj ,ÄªªÄiÁgÄÄ 30 Q´ÉÆÄ «ÄÄlgĩ zÀÆgÄzÀ°ègÄÄªÀ ²²®zÀ
¥ÄæPÄÈwAiÄÄ ªÄÄr®°è °Ä¹gÄÄ §£ÄzÀ £ÄqÄÄªÉ EgÄÄªÀ ZÄAzÀæ£ÁxÀ
eÉÉ£Ä§,Äç.

PÄ|® £ÄçAiÄÄ zÄAqÉAiÄÄ°è ²vÄ®UÉÆArzÉ zÄQèt PÄ£ÄßqÄzÀ ´É¼ÄÜAUÄr
vÄ®ÆQ£Ä ,ÄÄ²Ä® UÄæªÄÄzÀ°è ZÄAzÀæ£ÁxÀ §,Äç¬ÄAzÀ´ÉÄ °É,ÄgÄÄ
ªÄiÁrgÄÄªÀ ZÄAzÀæ¥ÄÄgÄzÀ°è EzÄ£ÄÄß PÄt§°ÄÄzÄÄ. PÄ®è´ÉèÄ PÄnÖzÀ
§,ÄçAiÄÄ£ÄÄß zsªÄÄð,ÄÜ¼ÄzÀ zsªÄÄiÁðçüPÄjUÄ¼ÄzÀ qÄ. «ÄgÉÄAzÀæ
°ÉUÄÎqÉAiÄÄªÄgÄ ¥ÉæÄgÄuÉ¬ÄAzÀ zsªÄªÉÆÄðZÄ£Ä læ,ïÖ ªÄÄSÄAvÄgÄ F
§,Äç ,ÄA¥ÄÇtð ²¬ÄªÄÄiÄÄªÄV fÄuÉÆÄðzÁbgÄUÉÆAqÄÄ °Ä,ÄÄgÄÄªÄ£ÄzÀ
£ÄqÄÄªÉ PÄAUÉÆ½,ÄÄwÜzÉ.

,Ä«gÄzÀ 500 ªÄµÄðUÄ¼Ä »AzÉ ,ÄªÄAvÄgÄ,ÄgÄÄ °ÄÄSÄZÄÑzÀ
gÄdzsÄªAiÄiÄV E°è D½éPÉAiÄÄ£ÄÄß £ÄqÉ¹zÄÝgÄÄ. F ¥ÄæzÉÄ±ÄzÀ°è
,ÄªªÄiÁgÄÄ JAiÄ ²¬ÄªÄÄiÄÄ §,ÄçUÄ¼ÄÄ EzÄÝ PÄÄgÄÄ°ÄÄUÄ¼ÄÄ EAçUÄÆ
UÄªÄÄª,Ä§°ÄÄzÄÄ. CµÉÖÄ C®èzÉ eÉÉ£Ä CgÄ,ÄgÄ CgÄªÄÄ£É °Ä¼ÉAiÄÄ
PÉÆÄmÉUÄ¼Ä G½PÉUÄ¼ÄÄ £ÉÆÄqÄ ¹UÄAvÄÜzÉ.

§,ÄçAiÄÄ ªÄ,ÄÄÜgÄZÄ£É ,ÄA¥ÄÇtðªÄV £Ä±ÄªÄVzÄÄÝ CçüµÄ×£Ä ªÄiÄvÄæ
G½çzÉ. §,ÄçAiÄÄ ¥ÄæªÉÄ±ÄzÄégÄzÀ JzÄÄgÄÄ §®sÄUÄzÀ°è F
²¬Ä±Ä,Ä£Ä«zÄÄÝ CzÄgÄ°è "C£ÄAvÉÄ±ÄégÄ §,ÄçAiÉÄAzÄÄ" °É,Äj,Ä¬ÄVzÉ. EzÄÄ
C¥ÄæPÄnvÄ ±Ä,Ä£ÄªÄVzÄÄÝ vÄÄ¼ÄÄ£Är£Ä ,ÄÄ,ÄløwPÄ EwªÄ,ÄPÉi
ªÄÄ°ÄvÄézÀ PÉÆqÄÄUÉAiÄiÄVzÉ.



C£ÄAvÄ wÄxÉð±ÄégÄ §,Äç

GzÉÝÃ±À

D ¥Àj,ÀgÀzÀ°è C£ÉéÃµÀuÉ £´ ´¹zÁUÀ °À¼ÉAiÀÄ PÉÆÃmÉAiÀÄ CªÀ±ÉÃµÀUÀ¼ÄÄ, 5-6 §,ÀçAiÀÄ CªÀ±¹ ÀUÀ¼ÄÄ PÀAqÄÄ §AzÀªÄÄ, vÉÆÃIzÀ M¼ÄUÀqÉ MAzÄÄ² Á§,ÀçAiÀÄÄ CzsAð PÄÄ¹çzÄÄÝ, G½zÄzsÄð ¨sÁUÀªÄÄ ,ÄÄ¹ÜwAiÀÄ°ègÄÄªÄzÄÄ PÀAqÄÄ §gÄÄvÀÛzÉ. UÄ¨sÄðUÄÈ°AzÀ°è ªÄÄÆ® «UÄæ°Ä«gÄ°®è. ¯ÉÆÄ°Ä ªÄÄvÄÄÛ aPÀÌ aPÀÌ PÉ®ªÄÄ «UÄæ°ÄUÄ½ªÉ.



C£ÄAvÀ wÃxÉð±ÄégÄ

«zsÁŁÀ

2
„ÀÀ±ÉÆÃzsÀŁÉAiÀÄ CAUÀ^aÁV PÉ^ε ǽPÁAiÀÄð^aÀŁÄÄß ŁÀqÉ,À⁻Á⁻ÄvÀÄ.
EzÀgÀ[°]è zÉ^ãÁ[®]AiÀÄzÀ gÀZÀŁÉ, «ŁÁ^â,À, PÀ⁻ÁPÀÈw, ²@àUÀ¼ÀÄ,
DZÀgÀuÉUÀ¼ÀÄ ^aÄÄvÀÄÛ zsÁ«ÄðPÀ DZÀgÀuÉUÀ¼ÀÄ ¥ÄævÀÄPÀë «ÄPÀëuÉ
^aÄÄvÀÄÛ zÁR⁻Áw ŁÀqÉ,À⁻Á⁻ÄvÀÄ. zÉ^ãÁ[®]AiÀÄzÀ CçüPÁjUÀ¼ÀÄ,
«zÁéA,ÀgÀÄ, Ew[°]Á,ÀPÁgÀgÀÄ ^aÄÄvÀÄÛ „^aÄÄÄzÁAiÀÄzÀ „ÄzÀ,ÀägÉÆAçVŁÀ
„ÄAzÀ±ÄðŁÀUÀ¼ÀÄ zÉ^ãÁ[®]AiÀÄzÀ Ew[°]Á,À, ^aÄÄ[°]ÄvÀé ^aÄÄvÀÄÛ
ŁÀqÉAiÀÄÄwÛgÀÄ^aÀ „ÄAgÀPÀëuÉAiÀÄ ¥ÄæAiÀÄvÀßUÀ¼ÀÄ
M¼ÀŁÉÆÄÏUÀ¼ÀÄÄÄß MzÀV¹zÀ^aÄÄ.

°ÉZÄÄÑ^aÄjAiÀiÁV, „Ä^aÄUÀæ qÉÄmÁ^aÀŁÄÄß „ÄAUÀæ»,À[®]Ä ^aÄÄvÀÄÛ eÉÊŁÀ
zÉ^ãÁ[®]AiÀÄzÀ ¥ÄgÀÄ¥ÄgÉ ^aÄÄvÀÄÛ „ÄÄ,ÀìøwPÀ ¥Äæ⁻sÁ^aÄzÀ „Ä¥ÄÇtð
«±ÉèÄµÀuÉAiÀÄŁÄÄß RavÀ¥Är¹PÉÆ¼Äî[®]Ä rfi⁻ï „Ä¥ÄŁÀÆä[®]UÀ¼ÀÄ,
DPÉÊð^aÄ⁻ï ^aÄÄÄÛUÀ¼ÀÄ ^aÄÄvÀÄÛ ±ÉÊPÀëtÄPÀ
¥ÄæPÀluÉUÀ¼ÀÄÄÄß „Ä^aÄiÁ⁻ÉÆÄa,À⁻Á⁻ÄvÀÄ.

±Á,À£ÀzÀ,ÀégÀÆ¥À:

3

F ²Á¥sÀ®PÀªÀÀ 116 ,ÉA. «ÄÃ. J\...jAªÁVzÀÄÝ 55 ,ÉA. «ÄÃ. ,ÀªÄÄ
CUÀ®ªÁVzÉ. ±Á,À£ÀzÀ°è MIÆÖ 33 ,Á®ÄUÀ½zÀÄÝ ¥ÀæwAiÉÆAzÀÄ ,Á°£À°è 20
jAzÀ 28 CPÀëgÀUÀ½ªÉ. EzÀgÀ°è °À¼ÀUÀ£ÀßqÀzÀ 'DPÁgÀzÀ ¥ÀæAiÉÆÄUÀ
PÀAqÀÄ §gÀÄvÀÛzÉ. ªÉÄÃ¬ÁâUÀzÀ avÀæzÀ°è zsÁâ£À,ÀÜ ¨sÀAVAiÀÄ
wÃxÀAðPÀgÀgÀ ¥ÀæwªÉÄ¬ÄzÀÄÝ, ªÉÄÃ®ÎqÉ, ªÄÄPÉÆlqÉ, ZªªÄgÀ
,ÀÆAiÀÄð, ZÄAzÀæ, °À,ÄÄUÀ¼À avÀæ«zÉ. eÉÆvÉUÉ §®¨sÀUÀzÀ°è PÀqÀ,À¬É
(RqÀÎ)AiÀÄ£ÀÄß PÉwÛgÀÄªÄzÀÄ £ÉÆÄqÀ§°ÄzÀÄ.



²²®zÀ eÉÊ£À §,Àç ±Á,À£À

±Á_À£ÄzÀ ¥ÄoÄå:

„ÄÜ¼Ä : ²²ÉÄ±ÀégÀ zÉÄªÄ®AiÄÄzÀ °ÀwÛgÀ ªÄÄÄRå gÄ_ÉÛ §®ˆsÁUÄ ±Á_À£Ä.

ˆsÁµÉ : PÀ£ÄßqÄ.

°| : PÀ£ÄßqÄ.

²æÄªÄÄvÄégÄªÄÄ UÄA©üÄgÄ „ÄåzÁézÁªÉÆÄWÄ ˆÄAbÀ£ÄÄ fÄAiÄiÄvÉÉæˆÉÆÄ.

PÉÊ£ÁxÄ_Äå ±Á_À£ÄÄ a£Ä±Á_À£ÄÄ „⁴ | ²æÄ dAiÄiÄˆsÄÄåzÄAiÄÄ ±Á°.

ªÁ°À£Ä ±ÄPÄ ªÄgÄÄµÄ 1406, „ÄAzÄ ªÄvÄðªÄiÄ£Ä ±ÉÆÄˆsÄ PÄÈvÄÄ „ÄªÄvÄìgÄ ZÉåÄ

µÄ× §. 10 ±ÄÄPÄæªÄgÄzÄ®Æ §gÉ¹zÄ ±Á_À£ÄzÄ «ªÄgÄ ²æÄªÄÄvÄÄ©ÄgÄÄªÄÄtÜ ªÄÄÄ.

zÄAiÄÄjAzÄzÄ ªÉÇqÄªÄgÉAiÄÄ D£ÄAvÄ wÄvÉÜÄð±ÀégÄ §¹ÜAiÄÄ£ÄÆ ˆÉqÉUÄAuÄ

¼ÄégÁzÄ ªÄÄÄçAiÄÄgÄÄ ªÉÇzÄÄ¥ÄàjUÉAiÄÄ ªÄiÄr¹zÄgÄÄ „ÄzÄªªÄiÄÄðgÄzÄPÄgÉπ¹

zÄ zÉÄ¹AUÄ¼ÄégÄÄ ˆsÄÆ«Ä ZÄAzÄæzÄÄ¼ÄÄ£ÄvÄ D ZÉÊvÄå®AiÄÄzÄ° £ÄqÉ

ªÄ πvÄå£ÉÊ«ÄwÛPÄç ¥ÄÇeÉUÄ½UÉ vÄAzÄÄ ªÉÇqÄªÄÄnÖzÄ ¥ÄAqÄå¼ÄgÄ vÄAªÄÄ C

½AiÄÄ¬Ä±ÄégÄ AiÉÄqÄgÄ ÄËÄßvÄçAzÄ ªÄiÄrzÄ zsÄªÄÄðzÄ «ªÄgÄ
§ÆrªÉÆUÄgÄ

AiÄÄ®Ä Ä°ÄªÁV ªÉÄÃUÄ¼Ä °ÉÆÄ½PÉAiÄÄ UÉzÉÝ Ä°ÄªÁV G½¹ÄªÉÄAiÄÄ
§vÄÛ ªÄÄÆ

ªÄvÄÛgÄ §¼ÄîzÄ®Ä¼Äî §vÄÛ ªÄÄÄqÉ 90 ªÄÄvÄÛA ªÄÄtÄÚtÄvÄÛAiÄÄËÄ
UÄzÉÝAiÄÄ ¹ÄªÉÄ §vÄÛ

ªÄÄÄqÉ 18 °ÉÆAËÄÄßtÄ ¬ÄÄ±ÄégÄËÄ UÄzÉÝAiÄÄ ¹ÄªÉÄ §vÄÛ ªÄÄÄzÉ 6
aQì¬Ä¬ÄAiÄÄËÄ UÄzÉÝ ¹ÄªÉÄ

§vÄÛ ªÄÄÄqÉ 9 DÄiÄÄUÄÄlÄ PÉÆAªÉÄAiÄÄ UÄzÉÝAiÄÄ ¹ÄªÉÄ §vÄÛ aPÄì
ªÄÄÄqÄ 6 ¥Äæw ªÄÄÄ

qÉ vÉÆÄrw¬ÄAiÄÄËÄ UÄzÉÝAiÄÄ ¹ÄªÉÄ §vÄÛ aPÄì ªÄÄÄqÉ 9
Ä¼ÄÉwÛ§gÄeÉAiÄÄ®Æ

çzÄ DªÄgÄzÉÆ¼ÄUÄt ªÉÄÄUÄt PÄlwªÄÄgÄÄ CzÄjAzÄ
PÉ¼ÄUÄt vÄlQªÄÄgÄÄ CzÄgÄÄ

ç PÉ¼ÄUÄt PÄÄ¼ÄÄ¬ÉgÄÄªÄ PÄÄ¼Ä.⁵ ìÛ ¬ÉvÄÛ ªÄÄÄqÉ 67gÄ®Ä ¹zÄp
ZÉÊvÄâgÄzsÄËÉUÉ PÉÆlÄÖzÄPÉ.

AiÄÄzÄ ªÉÄÊAzÄ¼ÄÁégÄÄ vÄAªÄÄ ªÄÄUÄ zÉÄ¹ÄAUÄ¼ÄÁéjUÉ PÉÆlÖ
GA§½AiÄÄ UÄzÉÝ¬ÄAzÄ §°Ä §

vÄÛ¬ÉvÄÛ ªÄÄÄqÉ AiÄÄËÄÄß CzÄgÉÆ¼ÄUÉ 169 ªÄÄÄqÉ ¥ÄÄµÄàzÄªÄgÄ
fÄ«vÄPÉì PÉÆlÄÖzÄÄ CzÄgÉÆ¼ÄUÉ

ªÄÄÆ¬ÄZÁjUÉ °À§âzÄ §UÉUÉ ªÄÄÄqÉ 18 ªÉÄÄ¬ÄzÄÄzÄÄ ËÄAzÄçÄ«UÉUÉ
§¹ÛAiÄÄ ¬ÁV

® ªÄÄzÀt UÄzÉÝ¬ÄAzÀ £ÄAzÁçÃ«UÉUÉ 12 °Á¤ CAvÄÄ ¸Ä°À 42 °Á¤AiÉÄAuÉ zÉÃ¹

AUÁ¼ÄégÀ DAt §ÄqÉAUÁ¼ÄégÁzÀ ªÄÄçAiÄÄgÄÄ ªÉÇqÄªÄgÉAiÄÄ §¹ÛUÉ ªÄÄÆgÄÄ °ÉÆwÛ£Ä zÉÃ

ªÄ ¤ÄÇeÉAiÄÄ çÃ«UÉUÉ wAUÄ¼ÉÆAzÀPÉ 3 °Á¤ AiÉÄAuÉAiÄÄ zsÄªÄÄðªÄ£ÄÄ ªÄiÁqÄÄªÄgÄÄ

vÄªÄÄ d£Ä£ÄPÉÌ °Ä½vÄªÄgÄÄ ¨sÄÆ«ÄZÄAzÄægÄÄ¼ÄÄ£ÄPÄ £ÄqÉ¹ ¨ÄªÄgÄÄ ¤ÄjAiÄÄAUÄ

® ªÄÄ£ÁßAiÄÄ£Ä UÄzÉÝAiÄÄ ¹ªÉÄ §vÄÛ ªÄÄÄqÉ 30 G¥ÄPÄgÄtzÄ UÄæ¸ÄPÉ PÉÆIÄÖzÄÄ zÉÃ¹A

UÄ¼ÄégÄÄ wæPÄgÄt ±ÄÄçÝ¬ÄÄ ²¬ÄvÄ¸Ä£ÄªÄV ªÄiÁrzÄ zsÄªÄÄð ¬Ä ¸ÄÛ£ÄzÄ zsÄ (ªÄÄ 9) ªÄ

£ÄÄ PÉÆAqÄÄ GzÄPj¸ÄªÄªÄgÄÄ ¸ÄéUÄð¥ÄªÄUÄð ¸ÄÄRªÄ£ÄÄ °ÄqÄªÄgÄÄ ¬Ä ¸ÄÛ£ÄzÄ zsÄ(ªÄÄð) ªÄ

£ÄÄ PÉr¹zªÄgÄÄ AiÉÄÄ¼ÄÄWÄmÁÖªÄ½AiÉÆ¼ÄUÉ ¬Ä½ªÄ PÄ¹¬ÉAiÄÄ PÉÆAzÄ

°ÉÆÃªÄgÄÄ ªÄgÄuÄ¹AiÄÄ°è ¸Ä«gÄ ªÄÄÄç ¨ÄæªÄätgÄ PÉÆAzÄ ¤Ä¥ÄPÉÌ °ÉÆÃ

gÄÄ GdÓÄðvÄVjAiÄÄ°è ¸Ä¹gÄ vÄ¥ÉÇÃzsÄ£ÄgÄ PÉÆAzÄ ¤Ä¥ÄPÉÌ °ÉÆÃ

gÄÄ ¸Ä¹gÄ d£Ä¥ÄæwªÉÄUÄ¼ÄÄ ©A£. 6 ªÄiÁrzÄ ¤Ä¥ÄPÉÌ °ÉÆÃªÄgÄÄ ¬ÄzÄ ¬ÄzsÄªÄÄð

£ÄÄ CvÄªAvÄ AiÉÄZÄÑjPÉ¬ÄAzÄ £ÄqÉ¬Ä¸ÄÆzÄÄ ¸ÄzÄvÄÛÄ ¥ÄgÄzÄvÄÛÄ

AiÉ/ÆǺ°ÀgÉǺvǺǺ ºǺǺ,ǺǺAzsÀgÁ µÀ¶ÖºÀðµÀð ,Ǻ°Ǻ,ǺætǺ «µÁ×AiǺiǺǺ
eǺAiǺǺ

vÉǺ Qæ«Ǻ: ±Ǻ,ǺǺǺǺ fǺǺ ±Ǻ,ǺǺǺǺ | ²æǺ ²æǺ ²æǺ

«ºǺǺǺǺǺ

DgǺǺ°sǺzǺ°è ºÉÆzǺ®ǺÉǺ DPǺ¼ǺǺAPǺZǺAiǺǺðgǺ , Qæ.±Ǻ. 7ǺÉǺ ±ǺvǺºǺiǺǺǺzǺ
¥ǺæºǺiǺt ,ǺAUǺæºǺzǺ°ègǺǺºǺ 7 ǺUǺ¼Ǻ±ÉÆèǺPǺ«zǺǺÝ DǺǺAvǺgǺ
±ǺºǺºǺǺǺ ±ǺPǺºǺµÀð 1406 ,ǺAzǺ ºǺ 7 ºǺiǺǺ ±ÉÆǺ°sǺPǺævǺǺ ,ǺºǺAvǺigǺ
eÉǺǺµ× §ºǺǺ¼Ǻ 10 ±ǺǺPǺæºǺǺgǺ ,Qæ.±Ǻ. 1484 ºÉǺǺ 30 ±ǺǺPǺæºǺǺgǺzǺzǺǺ
§gÉ¹zǺ ±Ǻ,ǺǺǺºǺǺzǺǺ zǺRº,ǺǺvǺŮzÉ. ©gǺǺºǺǺtŮ ºǺǺǺçAiǺǺgǺǺ CxǺºǺ
ºǺǺǺzǺǺgǺǺ ¥ÉÇqǺºǺǺgÉAiǺǺ°è, JAzǺgÉ FUǺ §,Ǻç EgǺǺºǺ ,ǺŮ¼ǺzǺ°è CǺǺAvǺ

wÃxÉÃð±ÀégÀ °É,Àj£À §,ÀçAiÉÆAzÀ£ÀÄß ºAiÁr¹zÀgÀÄ. D §½PÀ
 ``ÉqÀUÀAuÁ¼ÀégÁzÀ ºÄÄçAiÀÄgÀÄ (ºÄÄzÀâgÀÄ) D §,ÀçUÉ
 ºÉÄÄ®Ä¶ÀjUÉAiÀÄ£ÀÄß JAzÀgÉ ºÉÆzÀ®ÉÉAiÀÄ CAVÀ,ÀÛ£ÀÄß º«Äð¹zÀgÀÄ.
 D §½PÀ ,ÀzÀbºAiÀðgÁzsÀPÀgÁzÀ zÉÃ¹AUÁ¼ÀégÀÄ D §,ÀçAiÀÄºè ±À±ÀévÀºÁV
 ºvÀâ £ÉÊ«ÄwÛPÀ ¶ÀÇeÉUÀ¼ÀÄ £ÀqÉAiÀÄ``ÉÃPÉAS C¶ÉÃPÉè¬ÀAzÀ vÀºÄÄ
 MqÀºÄÄnÖzÀ ¶ÁAqÁ¼ÀégÀÄ ºÄÄvÀÄÛ CºAgÀ C½AiÀÄ£À C£ÄºÄÄwAiÀÄ£ÀÄß
 ¶ÀqÉzÀÄ D §,ÀçAiÀÄºè £ÀqÉAiÀÄºÄ º«zsÀ zsÀºÄÄðPÁAiÀÄðUÀ½UÉ
 ``sÀÆzÁ£À ºÃrzÀ «ZÁgÀºÄ£ÀÄß w½,ÀÄvÀÛzÉ. D PÁÄIÄASzÀ ,ÀzÀ,ÀâgÀÄ
 AiÀiÁº GzÉYÃ±ÀçAzÀ ``sÀÆzÁ£À ºAiÁrzÀgÉAS «µÀAiÀÄºÄ£ÀÄß w½,ÀÄvÀÛ
 CºAgÀ ¶AgÀ,ÀâgÀ ,ÀASzÀ K£ÉASzÀ£ÀÄß «ºj,ÀÄvÀÛzÉ. EzÀÄ
 vÀÄ¼ÄÄ£Ár£À ZÁjvÉæAiÀÄ zÀÈ¶Ï¬ÀAzÀ ºÄºÄvÀézÀ «µÀAiÀÄºÁVzÉ.

¶ÁAqÁ¼ÀégÀÄ D §,ÀçAiÀÄºè £ÀqÉAiÀÄºÄºÄ ¹zÀbpgÀ DgÁzsÀ£ÉUÉ 67 ºÄÄqÉ
 DzÁAiÀÄ §gÀÄºÄ ``sÀÆ«ÄAiÀÄ£ÀÄß zÁ£À ºÃrzÀgÉ ºÉÄÆAzÁ¼ÀégÀÄ vÀºÄÄ
 ºÄÄUÀ zÉÃ¹AUÁ¼ÀégUÉ PÉÆIÖ GA§½UÀzÉY¬ÀAzÀ §gÀÄºÄ DzÁAiÀÄzÀºè 169
 ºÄÄqÉAiÀÄ£ÀÄß ºÃr, CzÀgÀºè MAzÀÄ ``sÁUÀ ¶ÀµÀàzÀºAgÀ fÃ«vÀPÀÆI,
 ºÄÄvÉÆÛAzÀÄ ``sÁUÀ ºÄÄÆ¬ÁZÁjUÉ CAzÀgÉ ºÄºÄ,ÉÛ
 £ÉÆÃPÉÆ¹¼ÄÄºÄºÄjUÉ ºÀ§âzÀ º«ÄvÀÛºÁVAiÀÄÆ, eÉÆvÉUÉ §,ÀçAiÀÄ
 £ÀAzÁçÃ¶PÉI 42 ºÄ JuÉÚAiÀÄ£ÀÄß ºqÀÄ``ÉÃPÉAzÀÆ ,ÀµÀÖ¶r¹zÁYgÉ.
 zÉÃ¹AUÁ¼ÀégÀ CtÚ §ÃqÉAUÁ¼ÀégÁzÀ ºÄÄzÀâgÀÄ CzÉÃ §¹ÛUÉ ºÄÆgÀÄ
 ºÉÆwÛ£À ¶ÀÇeÉ £ÀqÉAiÀÄºÄºÄzÀPÀÆI, £ÀAzÁçÃ«UÉUÀÆ zÁ£À ºÃr F
 zsÀºÄÄð PÁAiÀÄðUÀ¼ÄÄ ºgÀAvÀgÀºÁV £ÀqÉAiÀÄwÛgÀÄ``ÉÃPÉAzÀÄ
 C¶ÉÃQè¹zÁYgÉ. J¬Àè zÁ£ÀUÀ¼ÄÄ ºgÀAvÀgÀºÁV £ÀqÉAiÀÄwÛgÀÄ``ÉÃPÉAzÀÄ
 zÉÃ¹AUÁ¼ÀégÀÄ wæPÀgÀt ±ÄÄçb¬ÀAzÀ ²¬À±Á,À£ÀzÀºè §gÉ¹ ºAiÁrzÀ
 zsÀºÄÄðºÉAzÀÄ w½¹ PÉÆ£ÉAiÀÄºè ±À¶À ºPÀºÄ£ÀÄß ºÉÃ¹¼Ä¬ÁVzÉ. E«µÀÄÖ
 ±Á,À£ÀçAzÀ ,ÀµÀÖºÁUÀÄºÄ CA±ÀUÀ¼ÄÄ.

F ±Á,À£ÀºÄ£ÀÄß vÀÄ¼ÄÄ£Ár£À gÁdQÃAiÀÄ, zsÀ«ÄðPÀ »£Éb¬ÉAiÀÄºè
 CzSÀâAiÀÄ£À £ÀqÉ,ÀÄºÄ CUÀvÀâ«zÉ. ±Á,À£ÀzÀºè G¬ÉèÃTvÀgÁVgÀÄºÄ
 zÉÃ¹AUÁ¼ÀégÀÄ ²²®PÉI ,ÉÃjzÀºAgÉAS ºÄºÄvÀézÀ CA±ÀºÄ£ÀÄß ¶ÀæxÀºÄÄ
 ``ÁjUÉ F ±Á,À£ÀzÀºè ,ÀÆa,À¬ÁVzÉ. vÀÄ¼ÄÄ£Ár£À EvÀgÀ ±Á,À£ÀUÀ¼Äºè
 zÉÃ¹AUÁ¼Äé, ¶ÁAqÁ¼ÀégÀ G¬ÉèÃR PÁAqÀÄ§gÀÄwÛzÀYºÄÄ. DzÀgÉ EºAgÀ
 §UÉÎ £ÀºÄÄ ZÁjvÉæUÁgÀjUÉ EºAgÀÄ AiÀiÁgÀÄ? JºèAiÀÄºAgÀÄ J£ÀÄßºÄ
 «µÀAiÀÄzÀ §UÉÎ ,ÀµÀÖ avÀæ zÉÆgÉwgÀºè. ²²®zÀ CgÀºÄ£É PÉÆÃmÉAiÀÄ
 §UÉÎAiÀÄÆ ºAiÁ»wUÀ½gÀºè. FUÀ F ±Á,À£ÀzÀ ºÄÄÆ®PÀ MAçµÀÄÖ ``É¼ÁPÀÄ
 ZÉºèzÀAvÁVzÉ. GzÀºAgÀUÉUÉ PÁPÀð¼ÄzÀ »jAiÀÄAUÀr

£ÉºÉÄ±ÀégÀ Qæ.±À 1538 ±Á,À£ÀzÀºè zÉÃ¹AUÁ¼ÀégÀ£ÀÆß ²²®zÀ
 CgÀ,ÀgÀ£ÀÆß G¬ÉèÃT,À¬ÁVzÉ. PÁPÀð¼ÄzÀ CjgÁAiÀÄgÀ UÀAqÀ zÁºAuÉ «ÃgÀ
 ``sÉÉgÀgÀ,ÀgÀ MqÉAiÀÄgÀ PÁºÄAiÀgÀgÀzÀ ``sÉÉgÀgÀ,À MqÉAiÀÄgÀÄ
 ºAiÁrPÉÆAQÀ MAzÀÄ M¶ÀàAzÀºÄ£ÀÄß «ºj,ÀÄvÀÛ, "PÉÆIÖ £ÀA®PÉ
 ºÄÄ£ÀÄµÀázÉÆµÀçAzÀ PÁºÄ ºÉUÀÎqÉAiÀÄ ºÉÆÃºÄÇUÀ¬ÁV PÉÆÃ®§½
 D¬ÀzÀÄ ,Á«gÁ¼ÄÄ ©ÃwAiÀÄ,ÀÛgÁV vÉÆ®UÀ¬ÁV ¶ÀÏÖzÀ UÀAgÀÄUÀ¼ÄÄ
 ZÉlgÀÄ Cf®gÀÄ £ÁqÀÄ §½ LzÀÄ ,Á«gÁgÀÄ zÉÃ¹AUÀgÀ,ÀgÀÄ ²²®zÀgÀ,ÀgÀÄ

«zÁéA,ÀgÀÄ ²²® ¥ÀzÀPÉì ²æÃ±ÉÊ®, wæ¥ÀªÀðvÀ ¹,ÀÄUÀ°, zÉÃ¹¬, ²±ÀÄUÀ½ ,
EµÀÄÖ «ªÀgÀªÀ£ÀÄß ¢ÀrZÁÝgÉ. PÀgÀªÀ½ PÀ£ÀðIPàZÀ°è JgÀqÀÄ ²±ÀÄUÀ°
°É,ÀÏÀ ¥ÀæzÉÃ±ÀUÀ½ªÉ. ªÉÆzÀ®£ÉAiÀÄzÀÄ ¹É¼ÀÛAUÀrAiÀÄ°èqÀÄªÀ ²²®,

JgÀqÀ£ÉAiÀÄzÀÄ °ÉÆ£ÁßªÀgÀzÀ °ÀwÛgÀ«gÀÄªÀ ²,ÀÄUÀ°. ¹,ÀÄUÀ° ¥ÁAqÀägÀÄ ªÄÄvÀÄÛ ZÀAzªÀgÀ PÀzÀA\$gÀÄ °É,Àj£À ,ÀA±ÉÆÄzsÀ£À UÀæAxÀªÉÇAzÀ£ÄÄß qÁ. UÀt¥Àw UËqÀ CªÀgÀÄ ¥ÀæPÀn¹zÁÝgÉ. CzÀgÀ°è ¥ÁAqÀägÀÄ ªÄÄvÀÄÛ ZÀAzªÀgÀ PÀzÀA\$gÀ §UÉÍ ,ÁPÀµÀÄÖ ªÄiÁ»wUÀ½ªÉ. ²æÄ±ÉÊ® ªÄÄvÀÄÛ wæ¥ÀªÀðvÀPÉÌ Qæ.±À,ÀÄ. 4£ÉÄ ±ÀvÀªÀiÁ£ÄzÀ PÀzÀA\$ PÀvÀÄvÀiªÀªÄð£À vÁ¼ÀUÀÄAzÀ PÀÄAzÀÆgÀÄ ±Á,À£ÄzÀ°è §gÀÄªÀ PÀzÀA\$gÀ PÀxÉAiÀ£ÄÄß GzÁ°ÀgÀuÉAiÀiÁV ðqÀÄÄvÀÛgÉ. "²ªÀ£À "Éªj£À °ÀðAiÉÆAzÀÄ "sÀÆ«ÄUÉ ©Ä¼À®Ä CzÀjAzÀ ªÄÄÆgÀÄPÀtÄÚ £Á®ÄÌ PÉÊUÀ¼ÀÄ¼ÀÄ PÀzÀA\$£ÉÄ§ ¥ÀÄgÀÄµÀ£ÄÄ °ÄÄnÖzÀ£ÉAzÀÆ, CªÀðAzÀ ªÄÄAiÀÄÆägÀ ±ªÀÄð£Ä PÀzÀA\$ªÀÈPÀèzÀ §qÀzÀ°è °ÄÄnÖ "É¼ÉzÀ£ÉAzÀÆ EªÀ£À ªÀA±ÀPÉÌ PÀzÀA\$ªÀA±ªÉÄ§ °É,ÀgÀ-ÄvÉAzÀÆ °É¼ÀÄ-ÁUÀÄvÀÛzÉ. ªÄÄÄAzÉ ªÄÄAiÀÄÆägÀ ±ªÀÄð£Ä Qæ.±À,ÀÄ.3£ÉÄ ±ÀvÀªÀiÁ£ÄzÀ°è ¥À®èªjAzÀ C¥ªÀiÁðvÀ£ÁV ²æÄ±ÉÊ®PÉÌ §AzÀÄ ,É£ÄªÀ£ÄÄß PÀnÖ ¥À®èªÀgÀ£ÄÄß ,ÉÆÄ¹, PÀzÀA\$ gÁðªÀ£ÄÄß ,ÁÜ¹zÀ£ÉAzÀÄ °É¼ÀÄ-ÄVzÉ.

²æÄ±ÉÊ® JA\$ ¥ÀzÀªÀÄ ,ÀÄ,ÀìðvÀªVzÀÄÝ CzÀÄ PÀ£ÄßqÀzÀ°è ²²®ªVzÉAiÉÄA\$ÄzÀÄ d£ÀgÀ °ÉÄ½PÉAiÀÄÆ EzÉ, °ÁUÉAiÉÄÄ wæ¥ÀªÀðvÀzÀ §UÉÍ ZÀað,ÀÄvÀÛ ²²®UÀÄqÉØAiÀÄ°è PÀAqÀÄ\$gÀÄªÀ D£ÉPÀ®Äè, CªÉÄÄçPÀ®Äè, gÀPÀì,ÀUÀ®Äè F ªÄÄÆgÀÆ ¥ÀªÀðxÀUÀ¼ÀÄ ¥ÀgÀ,ÀägÀ °ÀwÛgÀzÀ°è EgÀÄªÀzÀjAzÀ EzÀPÉÌ wæ¥ÀªÀðvÀªÉÄ§ °É,ÀgÀÄ §AçzÉ JAzÀÄ °ÉÄ¼À\$ªÀÄzÀÄ .

²ªÀ£À "Éªj£À °Àð-ÄAzÀ ªÄÄAiÀÄÆägÀªÀªÄð dð¹zÀ£ÉÄ§ °ÉÄ½PÉAiÀÄÄ PÀiÄÖPÀxÉAiÉÄAzÀÄ, PÀzÀA\$gÀ °ÉÆ,À±Á,À£ÄUÀ¼ÀÄ DzsÁgÀçAzÀ °ÉÄ¼ÀÄ-ÁUÀÄwÛzÉ. °À®¹ vªÀÄæ ±Á,À£ÄªÀÄ PÀzÀA\$ªÀA±zÀ ZÀjvÉæAiÀÄ£ÄÄß °ÉÄ¼ÀÄvÀÛ, F ªÀA±zÀ ,ÁÜ¥ÀPÀ£ÄÄ §AzsÀÄµÉÄt£ÉAzÀÆ CªÀðAzÀ-ÉÄ D ªÀA±zÀ PÀÄ®ªÉçPÀUÀ¼ÀÄ £ÀqÉzÀªÉAzÀÄ °ÉÄ¼ÀÄ-ÄVzÉ. §AzsÀÄµÉÄt£ÄÄ ªÄÄªzsÀªÀðªÀ£ÄÄß ¹éÄPÀj¹ DZÁAiÀÄð ¥ÀzÀ«AiÀÄ£ÄÄß ¹éÄPÀj¹zÀÄÝ ªÄiÁvÀæªÀ®è CªÀ£ÄÄ eÉ£ÄzsÀªÀðzÀ "DµÁÖAUÀ ð«ÄvÀÛ" eÁÖ£ÄzÀ®Æè ¥Àæ«Ät£ÁVzÁÝ£É . PÄèvÀæªÀÈwÛAiÀÄÄ EªÀðAzÀ-ÉÄ PÀzÀA\$ªÀA±PÉÌ §AçvÉAzÀÄ °ÉÄ¼À\$ªÀÄzÀÄ

EªÀ£À vÀAzÉ «ÄgÀµÉÄt CxÀªÁ «Äç⁹ ,ÀÄð, µÉÄt, ªÀªÄð, ±ªÀªÄð EvÁðç °É,ÀgÀÄUÀ¼ÀÄ eÉ£ÄgÀ®Æè ¥ÀæZÀ°vÀ«zÉ. »ÄUÁV C£ÄAvÀgÀ Qæ.±À. 480gÀ°è §AzÀ gÀ«ªÀÄð£À ±Á,À£ÄªÀÄ »ÄUÉ °ÉÄ¼ÀÄvÀÛzÉ.

AiÀÄ¹ä£i f£ÉÄAzÀæ ¥ÀÇeÁ ¥ÀæªÀvÀÛðvÀ

vÀvÀæ vÀvÀæzÉÄ±À: ¥ÀjªÀÈçP:

£ÀUÀgÀuÁÄ ð"sÀðAiÀÄvÀ vÀzÉÝÄ±À

Áé«ÄÅ£ÁÁ ZÉÆÃZÁÑð £ÀªÉÆÃ £ÀªÀÄB

F, Á±Á£ÀzÀ°è "J°è f£ÉÃAzÀæ ¥ÀÇeÉ £ÀqÉAiÀÄÄvÀÛzÉÆÃ D
zÉÃ±ÀªÄÄ ªÄÈçpAiÀiÀUÀÄvÀÛzÉ. £ÀUÀgÀUÀ¼ÄÄ C°sÀAiÀÄªÀUÀÄvÀÛªÉ. D
zÉÃ±ÀzÀ gÀd£ÄÄ HfðvÀ£ÁUÀÄvÀÛ£É" JAzÀÄ CzÀgÀ°è °TvÀªÁVzÉ. F J®è
CA±ÀªÁ£ÄÄß UÀªÄÄ±¹zÀ qÁ. ©. Dgì. UÉÆÃ¥Á¯i CªÀgÀÄ UÀÄqÁØ¥ÀÄgÀ
±Á, ££ÀªÁ£ÄÄß «ªÉÃª, ÄÄvÀÛ ªÄÄÆ®vÀB ªÄæ°Àät£ÁVzÀY
ªÄÄAiÀÄÆgÀ±ÀªÄÄð£ÄÄ gÀdª, ÁÛ¹zÀ ªÉÄ¯É, ªÄÄAiÀÄÆgÀªªÄÄð£ÁzÀ£ÉA£
«ªÀgÀuÉ UÀÄqÁØ¥ÀÄgÀ ±Á, ££ÀzÀ »£Éß¯ÉAiÀÄ°è CxÀðªÁ£ÄÄß
PÀ¼ÉzÀÄPÉÆ¼ÄÄîvÀÛzÉ JAzÀÄ, ÀàµÀÖ¥Àr¹zÀYgÉ. F »£Éß¯ÉAiÀÄ°è ²²®zÀ°è
PÀzÀA£gÀ ªÁ, ÁÛªÄª«zÀÝ, CgÀªÄÄ£É¬ÄvÀÄÛ J£ÄÄßªÄÄzÀzÀgÉ, C°è
ZÉ££À¥Äæ¬sªª EvÀÄÛ JAzÀÄ °ÉÃ¼ÄÄ£°ÄÄzÀÄ.

vÄ1/4Ä£Ár£À eÉÊ£À zsÀ^aÄøzÀ »£Éß⁻É

vÄÄ¼ÄÄ£ÄqÄ£ÄÄß M¼ÄÜÉÆEqÄÄvÉ PÄ£ÄðIPÄZÄ ¥ÄæaÄ£Ä UÄAUÄ, PÄZÄÄ§, ZÄ¼ÄÄPÄä, gÄµÄÖæPÄÆI, PÄ¬ÄâtÄ ZÄ¼ÄÄPÄä, °ÉÆAiÄÄ¼ÄÄ, «dAiÄÄ£ÄUÄgÄ ZÄPÄæªÄwðUÄ¼ÄÄ PÄ®ZÄªÄgÉÜÉ, eÉÊ£ÄzsÄªÄÄðªÄÄ gÄeÄ±ÄæAiÄÄªÄ£ÄÄß ¥ÄqÉZÄÄPÉÆEqÄ zsÄªÄÄðªÄÄVvÄÄÜ. vÄÄ¼ÄÄ£ÄÄr£Ä ¥ÄæaÄ£Ä ZÄjvÉæAiÄÄ°è ¥ÄæaÄ£Ä C¼ÄÄ¥ÄgÄ PÄ®çÄZÄ®Æ eÉÊ£ÄzsÄªÄÄðPÉI «±ÉÄµÄ ,ÄÜ£Ä UËgÄªÄUÄ¼ÄÄ ¥Äæ¥ÄÜªÄÄVzÄÝªÄÄ. ¥ÄPÄð¼ÄÄZÄ°è ,ÄZÄäzÄ°è zÉÆgÉvÄ ¬Äæ°Ää°|AiÄÄ ±Ä,Ä£ÄZÄ°è eÉÊ£Ä zsÄªÄÄðZÄ 'AiÄiÄ¥ÄªÄÄAiÄÄ" ¥ÄAxÄZÄ G¬ÉèÄR EgÄÄªÄÄZÄÄ PÄAqÄÄ§AçzÉ. EzÄgÄ PÄ® Qæ.±Ä. 4-5£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄªÄ£ÄZÄÄ vÄdÖgÄÄ C©ü¥ÄæAiÄÄ ¥ÄnÖZÄÝgÉ ¬Äæ°Ää°|AiÄÄ gÄZÄ£ÉAiÄÄ£ÄÄß UÄªÄÄª¼ZÄgÉ EzÄgÄ PÄ® E£ÄßµÄÄÖ »AzÄPÉI °ÉÆÄUÄ§°ÄZÄÄ. Qæ.±Ä. 5£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄZÄ°è vÄÄ¼ÄÄ£ÄÄqÄÄ PÄZÄÄ§gÄ ,ÄÄ¬ÄædäPÉI M¼ÄÄ¥ÄnÖvÄÄÜ. D£ÄAvÄgÄ Qæ.±Ä. 7£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄZÄ°è ªÄvÄ, ZÄ¼ÄÄPÄägÄ ªÄ±ÄªÄV, Qæ.±Ä. 9£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄZÄ°è gÄµÄÖæPÄÆIlgÄ ªÄ±ÄªÄ¬ÄvÄÄ. D §½PÄ Qæ.±Ä. 9£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄZÄ°è °ÄÄA§ÄZÄÄ ,ÄAvÄgÄgÄ PÉÉªÄ±ÄªÄV, Qæ.±Ä. 12£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄZÄ°è °ÉÆAiÄÄ¼ÄÄgÄ ¥Äæ¬sÄÄvÄéPÉI M¼ÄÄ¥ÄiÄÖ Qæ.±Ä. 14£Ä ±ÄvÄªÄAiÄ£ÄZÄ°è «dAiÄÄ£ÄUÄgÄ CgÄ,ÄgÄ «±Ä® ,ÄªÄiÄædäzÄ°è ,ÉÄ¥ÄðqÉAiÄiÄ¬ÄvÄÄ. 10

22®ZÀ ±Á,À£ÀZÀ PÁ®ZÀ°è vÄÄ¼ÄÄ£Áq~ «dAiÄÄ£ÀUÄgÀ CgÄ,ÄgÄ DqÄ½vÄPÉI
 ,ÉÃ¥ÄðqÉAiÄiÄVZÀÝgÄÆ, CzÄgÄ°è ,ÄªÄiÄÄælgÄ °É,Äj®èçgÄªÄÄZÀÄ
 PÄÄvÄÆ°Ä®PÄjAiÄiÄZÀ «µÄÄiÄÄªÄVZÉ.

PÀ£ÀßqÀzÀ ¥ÁæaÃ£À, ¥ÁæxÀªÀÄ Qæ.±À 450gÀ °À®är ±À,À£ÀzÀ°è PÀzÀA§
PÁPÀÄvÀªÀªÀÄð£ÀÄ ¥À®èªÀgÀ eÉÆvÉ AiÀÄÄzÀbªÀiÀrZÁUÀ D AiÀÄÄzÀbªÀ°è
“sÁUÀªÀ»zÀªÀÄÆqÀ©çgÉ §½AiÀÄ eÉ££À,ªÀªÀAvÀgÀ,ÀgÀzÀ PÉ®ègÀ «eÁÕ

CgÀ,À£ÀÄ ¨sÁUÀªÀ»¹, dAiÀÄªÀ£ÀÄß vÀAzÀÄPÉÆIÖ£ÉAzÀÄ CzÀgÀ°è
 «ªÀj,À¯ÁVzÉ. Qæ.±À. 680-730gÀ ªÀgÉUÉ D½zÀ D¼ÀÄªÀ 1£ÉAiÀÄ
 avÀæªÀ°À£À£ÀÄ ªÀvÁ| ZÀ¼ÀÄPÀå ZÀPÀæªÀwð «dAiÀÄiÁçvÀå£À vÀAV
 PÀÄAPÀÄªÀÄzÉÄ«AiÀÄ£ÀÄß ªÀÄzÀÄªÉAiÀiÁVzÀÝ£ÀÄ Qæ. ±À. 707£ÉÄ ²UÀæA«
 ±Á,À£ÀzÀ°è °TvÀªÁVzÉ. FPÉ ZÉÊ£À¼ÁVzÀÄÝ, ªÀ°UÉgÉAiÀÄ°è §,ÀçAiÀÄ£ÀÄß
 PÀnÖ¹ zÁ£À ¢ÃqÀÄvÁÛ¼É. C¼ÀÄªÀgÀ eÉÆvÉUÉ °ÀÄA\$ÄZÀzÀ ,ÁAvÁgÀgÀ
 ,ÁA\$AzsÀ UÁqsÀªÁUÀÄªÀzÀÄ. °ÁUÀÆ çÃWÀðPÀ®zÀªÀgÉUÉ, CªÀgÀ°è
 ªÀgÀ,ÀàgÀ ªÉÊªÀ»PÀ ,ÁA\$AzsÀUÀ¼ÄÄ ,ÁPÀµÀÄÖ £ÀqÉçªÉ. Qæ.±À. 7£ÉÄ
 ±ÁvÀªÀiÁ£ÀçAzÀ 9£ÉÄ ±ÁvÀªÀiÁ£ÀzÀªÀgÉUÉ ªÀÄAUÀ¼ÀÆgÀÄ -
 GçAiÀiÁªÀgÀzÀ°è EzÀÝ D¼ÀÄªÀgÀÄ, ¹Aª,À£ÀPÀìV ªÀgÀ,ÀàgÀ
 CAVÀBPÀ®ÀzÀ°è °ÀÄA\$ÄZÀzÀ ±ÁAvÁgÀgÀÄ ,ÉÊ£ÀªªÀ£ÀÄß PÀ¼ÄÄ»¹
 ¢uÀðAiÀÄPÀ ªÀvÀæªÀÄ,ÄwÛzÀÄÝ, AiÀÄÄzÀbzÀ°è ¨sÁUÀªÀ»¹zÀ eÉÊ£À
 AiÉÆÄzsÀgÀzÀ, ±ÁAvÁgÀ C¼ÄÄ ªÉÄzÀÄªÀiÁt£ì, ¹AUÀzÀvÀÛ, CrAiÀÄªÀà ,ÉnÖ
 «dt£ÁAiÀÄPÀ ªÀAiÀÄÝ £ÀUÀPÀÄªÀiÁgÀ£ì ªÀÄAvÁzÀªÀgÀÄ «ÃgÀªÀgÀt
 °ÉÆAçzÀ zÁR¯ÉUÀ¼ÄÄ C°èAiÀÄ «ÃgÀUÀ®ÀèUÀ¼À°è ¨É¼ÀQUÉ §AçªÉ.
 Qæ.ªÀç. 1£ÉÄ ±ÁvÀªÀiÁ£ÀçAzÀ Qæ.±À. 1£ÉÄ ±ÁvÀªÀiÁ£ÀzÀ°è DZÁAiÀÄðgÀÄ
 µÀíAqÁUÀªÀÄ UÀæAxÀªÀ£ÀÄß §£Àª¹AiÀÄ°èzÁÝUÀ gÀa¹zÀÝgÀÄ. F ªÉÄª°£À
 GzÀ°ÀgÀuÉUÀ½AzÀ vÀÄ¼ÄÄ£Àr£À°è eÉÊ£ÀzsÀªÀðªÀ Qæ.±À.
 DgÀÄ¨sÀPÀ®zÀ°èAiÉÄÄ £É¯É¹vÉÛAzÀÄ °ÉÄ¼À§ªÀzÀÄ.

22® ºÄÄvÄÄÛ ºÄÄAŞÄZÄZÄ ,ÄAŞAzsÄ:

22® ºÄÄ WÄIÖZÄ ºÉÄÄ°£Ä ºÄÄAŞÄZÄZÄ ,ÄAvÄgÄjUÉ ,ÉÄjvÉÜAzÄÄ PÄ£ÄðIPÄ UÉgÄhÄnÄiÄÄgi£Ä°è G¯ÉèÄT,Ä¯ÄVzÉ. EzÄgÄ ºÄÄÆ® ºÉ,ÄgÄÄ º±ÄÄUÄ°. C£ÄAvÄgÄ 22® ºÄV §zÄ¯Ä ºÄÄuÉUÉÆArzÉ. ºÄÄAŞÄZÄZÄ°è gÄdä,ÄÜ¶Ä£É ºÄiÄrzÄ f£ÄzÄvÄÜgÄAiÄÄ£ÄÄ Qæ.±Ä. 602gÄ°è ¶ÄzÄäºÄw zÉÄ«AiÄÄ UÄÄrÄiÄÄ£ÄÄÆB ¶Ä±Äéð£ÄxÄ eÉ£ÉÄ ºÄÄAçgÄ ºÄ£ÄÆB º«Äð¹zÄ£ÉAzÄÄ C°èAiÄÄ ºÄ,Ä£ÄzÄ°è ºÉÄ¹⁄Ä¯ÄVzÉ. vÄÄ¹⁄ÄÄ£ÄrUÄÆ ºÄÄAŞÄZÄPÄÆI f£ÄzÄvÄÜgÄAiÄÄ£Ä PÄ®çAzÄ¯ÉÄ ,ÄAŞAzsÄ«vÄÄÛ. E°èAiÄÄ C¹⁄ÄÄ¶ÄjUÄÆ ,ÄAvÄgÄjUÄÆ ºÉÉºÄ»PÄ ,ÄAŞAzsÄUÄ¹⁄ÄÄ £ÄqÉAiÄÄÄwÜzÄÝºÄÄ. ºÄÄAŞÄZÄ ºÄ£ÄÄB ºÄ,Ä£ÄUÄ¹⁄Ä°è "¶ÄnÖ ºÉÇAŞÄZÄÑ' JAzÄÄ ºÉÄ¹⁄Ä¯ÄVzÉ. "¶ÄnÖ" vÄÄ¹⁄ÄÄ£Är£Ä '¶ÄnÖAiÄÄAUÄr', GqÄÄ! f¯ÉèUÉ ,ÉÄjzÉ ºÄnÖCAUÄr C°è f£ÄzÄvÄÜgÄAiÄÄ£ÄÄ ,ÄÜ!¹zÄÝ ZÄAzÄæ£ÄxÄ ,Äé«ÄAiÄÄ §,Äç¯ÄzÉ. ,ÄAvÄgÄ,ÄjUÉ ,ÉÄjzÄ PÉÆÄn, CgÄ ºÄÄ£ÉAiÄÄÆ EvÄÄÛ, DzÄgÉ FUÄ ºÄ¹⁄ÄVzÉ. §,ÄçAiÄÄ M¹⁄ÄUÄqÉ EgÄ ºÄ º²¯Ä±Ä,Ä£ÄzÄ°è f£ÄzÄvÄÜgÄAiÄÄ£ÄÄ ºÉÆzÄ®Ä ,ÄÜ!¹zÄÝ §,Äç ºÄUÄÆ ¯É¶ÄazÄ ZÄAzÄæ£ÄxÄ£ÄÄ ºÄæwºÉÄAiÄÄÄ CVB ºÄzsÉ¯ÄAzÄ £Ä±ÄºÄUÄ®Ä CzÄ£ÄÄB ºÄgÄPÄÆj£Ä «gÄÄUÄ ºÄazÄAqÄ£ÄAiÄÄPÄgÄÄ Qæ.±Ä. 1389gÄ°è fÄUÉÆÄðzÄÝgÉ UÉÆ¹⁄²zÄgÉAzÄÄ ºÉÄ¹⁄Ä¯ÄVzÉ. »ÄUÄV Qæ.±Ä. 6-7£ÉÄ ºÄvÄºÄiÄ£ÄzÄ°èAiÉÄÄ E°è §,Äç¯ÄçÝgÄ ¯ÉÄPÉAzÄÄ ºÉÄ¹⁄Ä§ºÄÄzÄÄ.

ºÄÄAŞÄZÄ ºÄ£ÄÄB gÄdzsÄ ºÄiÄiÄV ºÄiÄrPÉÆAqÄ ,ÄAvÄgÄ,ÄgÄÄ ZÄ®ÄPÄÄ , gÄµÄÖæPÄÆI, UÄAUÄ ºÄÄÄAvÄzÄ CgÄ,ÄgÄ eÉÆvÉUÉ ,ÄºÄÄAvÄgÄV ,ÉBÄºÄçAzÄ EzÄÝgÄÄ. D£ÄAvÄgÄ PÄæºÉÄÄt ¯ÉÄgÉ ¯ÉÄgÉ ºÄæzÉÄ±ÄUÄ¹⁄Ä®Æè vÄºÄÄä gÄdäºÄ£ÄÄB «,ÄÜj,ÄÄvÄÜ, C°èAiÄÄÆ PÉÆÄmÉ, CgÄ ºÄÄ£ÉUÄ¹⁄Ä£ÄÄB º«Äð,ÄvÉÆqÄVzÄgÄÄ. ºÄnÖAiÄÄAUÄrÄiÄÄ eÉÆvÉUÉ PÄ¹⁄Ä, PÄPÄð¹⁄Ä 22®UÄ¹⁄Ä®Æè vÄºÄÄä PÉÆÄn, CgÄ ºÄÄ£ÉUÄ¹⁄Ä£ÄÄB º«Äð¹zÄgÄÄ.

,ÄAvÄgÄgÄÄ ,ÄÜ!¹zÄÝ PÄ¹⁄Ä,ÄzÄ gÄdzsÄ ºÄÄzÄ Qæ.±Ä. 1154gÄ°è ºÄAvÄºÄÄgÄÄzÉÄºÄ£Ä D¹⁄²éPÉ PÄAqÄÄ§gÄÄvÄÜzÉ. CzÉÄ ,ÄºÄÄAiÄÄzÄ°è dUÄzÉÄºÄgÄ,Ä£Ä D¹⁄²éPÉ ºÄÄAŞÄZÄZÄ°è £ÄqÉAiÄÄÄwÜvÄÄÛ. C£ÄAvÄgÄ Qæ.±Ä. 1244 ºÄUÄÆ Qæ.±Ä. 1247gÄ°è eÄPÄ®zÉÄ« Qæ.±Ä 1270 jAzÄ Qæ.±Ä 1281gÄ ºÄgÉUÉ PÄ¹⁄Ä®zÉÄ«AiÄÄgÄÄ gÄdä ºÄsÄgÄ £ÄqÉ¹zÄgÄÄ. PÄ¹⁄Ä®zÉÄ«AiÄÄ PÄ®zÄ°è 22® ºÄÄ CxÄ ºÄ º±ÄÄUÄ° DPÉAiÄÄ DqÄ¹⁄²vÄPÉI ,ÉÄjvÄÄÛ.

Qæ.±Ä. 9£ÉÄ ºÄvÄºÄiÄ£ÄzÄ vÄgÄÄ ºÄAiÄÄ vÄÄ¹⁄ÄÄ£Är£Ä ºÄæzÉÄ±ÄUÄ¹⁄Ä®Æè ºÄÇ ,ÄAvÄgÄ,ÄgÄ DqÄ¹⁄²vÄPÉI M¹⁄Ä¶ÄnÖvÄÄÛ. F PÄgÄtçAzÄ¯ÉÄ ºÄgÄAUÄzÄ ºÄ,Ä£ÄºÄÄ ºÄAvÄgÄ PÄÄAqÄt£Ä£ÄÄB C®Ä¶Ä ºÄÄºÄgÄd£ÉAzÄÆ ºÄnÖAiÉÆqÉAiÄÄ£ÉAzÄÆ ºÄtÄð¹gÄ ºÄÄzÄÄ. PÄ¹⁄Ä®zÉÄ«UÉ ,ÉÄjzÄ ºÉÆ,Ä ºÄ,Ä£ÄUÄ¹⁄ÄÄ £ÄgÄ«, £Ä®ÆègÄÄUÄ¹⁄Ä®Æè ¯É¹⁄ÄQUÉ §AçºÉ.

ºÄÄAŞÄZÄ ºÄÄ ,ÄAvÄgÄgÄ DgÄ ºÄsÄzÄ £É¯É©qÄÄ. CzÄÄ GzÄÝPÄÆI ºÄÄÄRä PÉÄAzÄæ©AzÄ ºÄÄV ºÄiÄÄÄwæ,ÄÄwÜvÄÄÛ. C£ÄAvÄgÄ PÄ®±Ä,

°ÀnÖAiÄÄAUÀrUÀ¼ÄÄ JgÀqÀ£ÉAiÄÄ £É®«ÄqÁVvÄÄÛ. C°èAzÀ ,ÁAvÀgÀgÀ £É´É«ÄqÀÄUÀ¼ÄÄ °ÉÆ,ÀUÀÄAzÀ, ,ÉÄvÄÄ JA´ÉgÀqÀÄ ,ÀÜ¼ÄUÀ½UÉ «,ÀÜj,À®ànÖvÄÄ. ºÄÄÆgÀ£ÉAiÄÄ £É®«ÄqÀÄ ²²®, PÁPÀð¼Ä, PÉgÉªÄ,É °ÁUÀÆ GvÀÛgÀ PÀ£ÀßqÀ f´ÉèAiÄÄ £ÀUÀgÀ UÉÄgÀÄ,ÉÆ¥Éà,°ÁqÀÄªÀ½î ,ÀAVÄvÀ¥ÄÄgÀ, °ÉÆ£ÁßªÄgÀ, ºÄÄÄnÖ, ºÄÄÄAvÁzÀ ¥ÄæzÉÄ±ÀUÀ½UÉ «,ÀÜj,À®ànÖvÄÄ.

©. J´i. gÉÊ,ï:

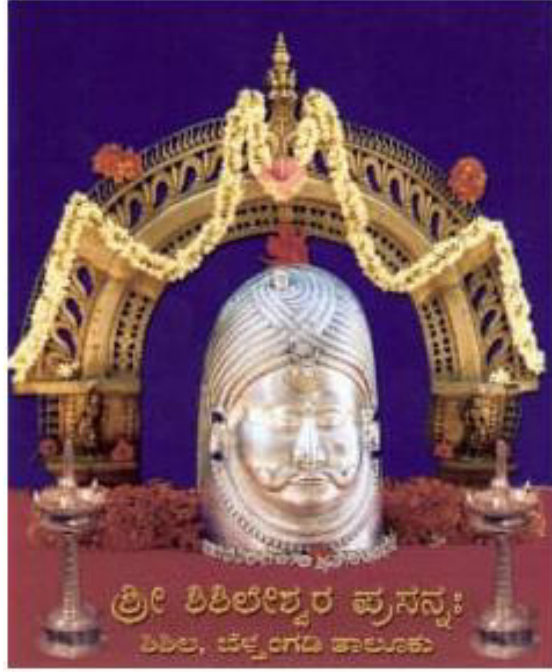
"The Santara Kings and their first capital at Patti Pomobuccha Pura the modern Humbucha or Humch in the Nagara Taluq. The Capital was after words removed to Sisila and then Karkal both in South Kanara"

F PÁgÀtçAzÀ ²²®zÀ°è ´´É¼ÄQUÉ \$AçgÀÄªÄ PÉÆÄmÉ, CgÀªÄÄ£É, \$,ÀçUÀ¼É®èªÄÇ °ÄÄA\$ZÄzÀ ,ÁAvÀgÀ,ÀjUÉ ,ÉÄjzÉÝAzÄÄ °ÉÄ¼Ä\$°ÄÄzÄÄ.

²æÄ ²²´ÉÄ±ÄégÀ zÉÄªÄ,ÄÜ£Ä:

zÀQèt PÀ£ÀßqÀ f´ÉèAiÄÄ ,ÄÄAzÀgÀ F 12 ºÀ½ ºÄÄvÄÄÛ gÀªÄÄtÄÄAiÄÄ ¥Ä²ÑªÄÄ WÀiÖUÀ¼Ä £ÄqÀÄªÉ ¥Ä,Àj¹zÀ vÄÄ¼, qÄÄ ,Ä«gÀgÀÄ zÉÊªÄ zÉÄªÄvÉUÀ¼Ä ¥ÄÄtázÀ £É´É«ÄqÄÄ.E°è ¥ÄÇf,À®àqÄÄªÄ £ÄÆgÀgÀÄ zÉÊªÄ zÉÄªÄ,ÄÜ£À UÀ¼Ä°è §°ÄÄ ¥ÄÄgÀvÀ£À çAzÀ®Æ GzÄãªÄ °AUÀªÉAzÄÄ ¥ÄÇf,À®àqÄÄªÄ ²²´ÉÄ±ÄégÀ zÉÄªÄ,ÄÜ£ÀªÄÇ MAZÄÄ.Hj£À°É,Àj£ÉÆAçUÉ C¥ÄgÀÆ¥ÄzÀ zÉÄªÄ,ÄÜ£À EzÁVzÉ. PÀ|® £ÄçAiÄÄ zÄAqÉAiÄÄ ºÉÄÄ°gÄÄªÄ ²´ÄªÄÄAiÄÄ ²²´ÉÄ±ÄégÀ zÉÄªÄ®AiÄÄ ¥ÄPÀl zÀ°è £Äç¬ÄAzÄ±Äæ¬Ä¹zÀ ºÄÄ£ÀªÉÆÄ°PÀ ºÄÄvÀlâwÄxÄð. EzÄÄ E°èAiÄÄ zÄÈ±Äª ºÉÊ²µÄÖä. ´´É¼ÄÛAUÀr vÄ®ÆPÄÄ PÉÄAzÄæçAzÀ ²æÄ PÉèÄvÄæ zsÄªÄÄð,ÀÜ¼ÄPÀìV 45Q.«ÄÄ. ºÄÄvÄÄÛ G|à£ÄAUÀr¬ÄAzÀ £É´Äâr-PÉÆPÀlqÀ ºÄiÁUÀðªÁV CµÉÖÄ zÄÆgÀzÀ°èzÉ ²²®. GvÀÛgÀzÀ°è zÀQètPÀ£ÀßqÀ f´ÉèAiÄÄ UÀr ºÄÄvÄÄÛ ,ÄªÉðPÀ´ÉèAzÉÄ PÄgÉAiÄÄ®àqÄÄªÄ vÄ´ÉAiÉÄwÛ¬AwgÄÄªÄ CªÉÄÄç PÄ®Äè, ¥ÄÇªÄðzÀ°è JwÛ£À \$ÄdPÄ®Äè ºÄÄvÄÄÛ GzÄAiÄÄ ¥ÄªÄðvÀ ±ÉæÄtÄ, ¥Ä²ÑªÄÄPÉì ²AUÄtÄ. PÄ´Äâgï ´´ÉiÖUÀ¼ÄÄ, zÀQètPÉì PÄªªiÁgÀ ¥ÄªÄðvÀ, PÉÆÄmÉ´´ÁV®Ä UÄÄqÀØUÀ¼Ä ,Ä®Ä. MmÁÖgÉAiÄiÁV ¥ÄæPÄÈwAiÉÄÄ ºÉÄÊªÉwÛ ¬AvÄAvÀ°Ä ¥ÄæzÉÄ±Ä ²²®.

ʎAª£Ä Ä£ç PÄ| ÉAiÄÄ zÄqAzÄ ¢ÉÄÄ´É º²´ÉÄ±ÄégÄ zÉÄªÄ,ÄÜªªÄÄÄ
 ,ÄÜ|vªªÄVzÉ. UÄ`sÄðUÄÈªªÄÄ ,ÄAªÄÇtðªÄV º²´ªªÄAiÄªªÄVzÄÄÝ, ºªªªªÄV
 eÉÉ£Ä§,ÄçAiÄÄ£ÄÄß ºÉÆÄ®ÄvÄÜzÉ.EzÄgÄ DaiÄÄ UÄdªÄÈµÄÖPÄgÄzÄªªÄÄÝ
 £ÄªÄgÄAUÄ,ªÄÄÄR ¢ÄÄAiªÄUÄ½AzÄ PÄÆrzÉ.PÉ®ªÄÄ G§Äª º®àUÄ¼ÄÄ
 ¢ÄÄÆr,ÄÄvÄÜzÉ. zÉÄªª®AiÄÄ »A§çAiÄÄªº UÉÆÄqÉAiÄÄªégÄªªÄ
 PÄÄ½vÄÄPÉÆArgÄªªÄ ÄÄUÄß ºÉtÄÜ ,©®Äè ºÄt »rzÄ AiÉÆÄzÄgÄÄ
 ,ªÄÄÄRªªÄAiªÄzÄ M¼Ä ¢ÉÄÄ´ÄÑªÄtÄAiÄÄªº PÉwÜgÄªªÄ çPÄÑPÄæUÄ¼ÄÄ
 ,ªÄÄzÄÝ¼É ºÄj,ÄÄvÄÜ £Äwð,ÄªªÄ £ÄvÄðQ ,Äªªð PÉªAiÄÄªº »rzÄ ºÉzÄj
 PÄÄtÄAiÄÄwÜgÄªªÄ PÉÆw, ¢ÄÄÄª ,PÉÆÄªÆÇÄçæPÄÜ ¹ªª ,aUÄÄgÄÄ§½î
 w£ÄÄßwÜgÄªªÄ ÄÄ«®Ä ºªUÄÆ E£ÄÆß C£ÉÄPÄ avÄæUÄ¼ÄÄ
 DPÄµÄðPÄªªVªÉ. zÉÄªª®AiÄÄzÄ ¢ÄæUÄÄtzÄªº ¢ÄªªªUÄtªªwAiÄÄ
 zÉÄªªgÄUÄÄr EzÉ. zÉÄªª®AiÄÄQlAvÄ ,Äè®à zÄÆgÄzÄªº ¢ÄªªªPÄ½ UÄÄr
 EzÉ.ªAwÜgÄzÄ®èAiÉÄÄ PÉÆqªªªÄtÄvÄÜAiÄÄ, ºgÄr ºsÄÆvÄ, §ZÄÑ£ÄAiÄÄPÄ
 ºsÄÆvÄ®AiÄÄUÄ¼ÄÄ C£Äw zÄÆgÄzÄªº ºÉÆÄ½£Ä PÄ¼É, Q®ªªgÄvÄÜAiÄÄ£Ä
 UÄÄrUÄ½ªÉ. zÉÄªª®AiÄÄzÄ DUÉßÄAiÄÄ çQl£ÄªºégÄªªª PÄªªAiÄgÄ
 UÄÄqÉØAiÄÄªº º²´ÉÄ±ÄégÄ£Ä ¢ÄÄÆ®,ÄÜ£Ä«zÄÄÝ, ¢ÄÄªµÄAvÄAiÄÄ,
 PÄªªAiÄgÄ EµÄÖ zÉÄªªvÉ, ¢ÄAdÄªº zÉÉªÄUÄ¼ÄÄ ,Äªßçü ,ÄÜ£ÄUÄ½ªÉ. EzÄgÄ
 ,Äè®à zÄÆgÄzÄªºégÄªªª PÄ«£Ä PÄ£ÄzÄªº ¢Ä£ÄzÉÄªvÉAiÄÄ ¢ªª,Ä,ÄÜ£Ä
 PÉÆÄr ¢ÄzÉ JA§ªº ZÄªÄÄÄrAiÄÄ º²´Ä ,ÄAPÉÄvÄ«zÉ. zÉÄªª®ÄzÄ ¢ÄÇªªðPÉl
 CAzÄdÄ JgÄqÄÄ Q.«Ä zÄÆgÄzÄªº PÄÆqÄPÄ®Äè ¢ÄÄdªÄ zÄÄUÄð
 zÉÄªª®AiÄÄ«zÉ. º²® zÉÄªª®AiÄÄªª£ÄÄß eÉÉ£Ä CgÄ,ÄgÄÄ PÄnÖ¹zÄgÄÄ. EzÄÄ
 GzÄªªª ºAUÄªªVzÉ.zÉÄªª®AiÄÄzÄ ¢ÄÄÄªsÄUÄzÄªº £ÄUÄ§£Ä«zÉ.



²²ⓂzÀ ²²ÉÃ±ÀégÀ ªÀÆwð

Ew°Á,À:

¥ÁæaÃ£À PÁ®zÀ°è ²²ÉÃ±ÀégÀ£À ªÀÆ®,ÁÜ£ÀªAzÀ
PÄªAiÁgÀUÄÄqÉØAiÄ°è PÄAzÀ ªÀÆ®UÄ¼AzÀ £ÀgÉ,
PÄAgÄÄqÄUÄ¼À£ÄÄß D°ÁgÀPÄiV CUÉzÄÄ ,ÄAwÜzÄÝ, ¥Äj²µÄÖ
eÁwAiÄÄ 'zÉ¹®Ä' JA§ªÄ½UÉ ªÉÆvÄÜªÉÆzÄ®Ä C°è ²²ÉÃ±ÀégÀ£À °AUÄªÄ
UÉÆÄZÄj¹vÄÄ. DUÄ CªÄ¼ÄÄ vÀ£Äß eÉÆvÉVzÄÝ §AzsÄÄ
Q®ªÄAgÄvÄÜAiÄÄªUÉ F «ZÁgÄªß w½¹zÄ¼ÄÄ. Eªj§âgÄ ªÀÆ®PÄ F
«ªAgÄªÄ ErÃ HjuÉ °Ä©âvÄÄ.»ÄUÉ F ²ªÄ°AUÄzÄ EgÄªÄ£ÄÄß ªÉÆvÄÜªÉÆzÄ®Ä
PÄAqÄÄ »rzÄÄ, HjuÉ w½,Ä®Ä PÄgÄt¼AzÀ F ªÄÄ»¼ÉAiÄÄ °É,ÄgÄ£ÄÄß
HgÄªAgÄÄ vªÄÄÄ HjuÉ PÄÈvÄdÖvÄ ¥ÄÇªÄðPÄªÁV EIÄÖPÉÆAqÄgÄÄ. »ÄUÄV
CwÃ ¥ÁæaÃ£À PÁ®çAzÄ®Æ F HjuÉ 'zÉ¹®Ä' JA§ °É,ÄgÄÄ gÄÆrÜAiÄÄ°èzÉ.
zÉ¹®Ä ªÄÄvÄÄÜ Q®ªÄAgÄvÄÜAiÄÄ ªÄgÄÄ £ÄgÉ PÄÄqÄÄð UÄ¼À£ÄÄß CUÉzÄUÄ
D ²ªÄ°AUÄPÉi PÄwÜ ¨sÄaðUÄ¼ÄÄ vÄV MqÄPÄÄ GAmÄzÄÄzÄ£ÄÄß CªÄgÄÄ
ªÄÄgÄÄV ¥Ä±ÄÑvÄÜ¥Ä ¥ÄnÖzÄÝgÄÄ.D ,ÄÄAzÄgÄ °AUÄPÉi ¥EmÄÖzÄÄzÄ£ÄÄß
ªÄÄ£ÄUÄÄqÄÄ £ÉÆAzÄ EªÄgÄÄ CzÄPÉi ¥ÁæAiÄÄ²ÑvÄªÁV §®èªÄgÄ
,ÆZÄ£ÉAiÄÄAvÉ °ÄvÄÄÜ ç£ÄUÄ¼Ä ¥ÄAiÄÄAðvÄ ²ªÄªUÉ vªÄÄÄ °ÄuÉUÄ½AzÄ
gÄPÄÜªÄ£ÄÄß C¹ð,ÄªªÄÄzÄgÄ ªÀÆ®PÄ £ÉÆªªÄ£Äß£ÄÄ'sÄ«¹ ,ÄªAiÄzsÁ£Ä
¥ÄiÄÖPÉÆAqÄgÄÄ.C£ÄAvÄgÄ D gÄPÄÜ¥ÄðªÄÄ ªÄrPÉAiÄiÁV ,CªÄgÄ
ªÄÄ±ÄdçAzÄ ¥ÄæwªÄµð ²²ÉÃ±ÀégÀ£À eÄvÉæUÉ ªÉÆzÄ®Ä ªÉÄWÄªAiÄ,Ä
E¥ÄävÉÜgÄqÄ£ÉÄAiÄÄ ç£Äç£ÄçAzÄ °ÄvÄÄÜ ç£ÄUÄ¼Ä PÁ® F «çÜ
«zsÁ£ÄUÄ¼ÄÄ £ÄqÉzÄÄ §AçzÉ.²ªÄ°AUÄªÄ£ÄÄß ¨ÉÆÄPÄªAiÄÄªªAvÉ
ªAiÄrzÄ °ÁUÄÆ °AUÄPÉi vÄ«ÄzÄ UÄAiÄªªÄzÄgÄ ¥ÁæAiÄÄ²ÑvÄªÁV
vªÄÄÄ £ÉvÄÜgÄ£ÄÄß ¥ÄæwªÄµðªÄÇ ²ªÄªUÉ zÄ±Ä ç£ÄUÄ¼Ä°è C¹ð,ÄªvÄÜ

PÉÆÉÉUÉÆAzÄÄ ¢£Ä PÁ®zsÄªÄÄðªÄ£ÉÉ¢zÄ zÉ¹®Ä Q®ªÄÄgÄvÁÛAiÄÄgÄ£ÄÄß
CwªÄiÄ£ÄªÄgÁV PÄAqÄ HgÄªÄgÄÄ ¨sÄÆvÄ gÄÆ¥ÄzÄ°è
EªÄgÄ£ÄÄß ¥ÄÇf,ÄÄvÁÛgÉ.

ªÄµÄðªÄçü eÁvÉæ:

ªÄÈµÄ¨sÄ ,ÄAPÄæªÄÄtzÄ ªÄÄÄ£Äß¢£Ä¢AzÄ K¼ÄÄ ¢£ÄUÄ¼Ä PÁ® £ÄA¢Ä±Ä£Ä
zsÄédgÉÆÄ°ÄtzÉÆA¢UÉ ¥ÄægÄÄ¨ªÄªÄUÄÄªÄªÄ ªÄµÄðªÄçü eÁvÉæAiÄÄÄ
PÄÄgÉÆAvÁAiÄÄ£ÉÆÄ JAzÄÄ 15 ÄdªvÄªAvZÉ.EzÄÄ vÄÄ¼ÄÄ£Är£Ä
zÉÄªÄ,ÄÜ£ÄUÄ¼Ä eÁvÉæUÄ¼Ä°èAiÄÄÄ PÄqÉAiÄÄ eÁvÉæAiÄiÄvZÉ. F
eÁvÉæAiÄÄ°è zÄ±Äð£Ä §°,gÄxÉÆÄvÄªÄ, vÉ¥ÉÇªÄvÄªÄUÄ¼Ä £ÄAvÄgÄ
,ÄÄªÄiÄgÄÄ MAzÄÄ ªÉÄ° zÄÆgÄzÄ°ègÄªÄªÄ «Ä£ÄUÄÄÄr JA§°è CªÄ¨sÄævÄ
GvÄªÄªÄÄ £ÄqÉAiÄÄªÄªÄÄ. zsÄédgÉÆÄ°ÄtzÄ ªÄÄgÄÄ¢£Ä zÉÄªÄgÄ
ªÄÄÆ®,ÄÜ£ÄªÄzÄ PÄÄªÄiÄgÄUÄÄqÉØ JA§°è MAzÄÄ ¢£ÄzÄ eÁvÉæ ªÄÄvÄÄÜ
¨sÄÆvÄUÄ¼Ä £ÉÄªÄÄUÄ¼ÄÄ dgÄÄUÄÄªÄªÄÄ. CzÉÄ ¢£Ä gÄwæ zÉÄªÄ¼ÄzÄ
¨ÁV®è ªÄÄvÄÄÜ gÄxÄ©Ä¢AiÄÄ°è ªÄÄgÄÄ¢£Ä ¨É¼Äv£ÄªÄgÉUÉ °ÄªÄgÄÄ
zÉÉªÄUÄ¼Ä £ÉÄªÄÄUÄ¼ÄÄ £ÄqÉAiÄÄªÄªÄªÄ.

PÄ|´É-ªÄª° PÄ®ÄèUÄ¼ÄÄ:

ªÄÄvÄiÄwxAðzÄ ¥ÄPÄizÄ°ègÄªªÄ PÄ|´É PÄ®Äè ,ªÄª°PÄ®Äè UÄ¼ÄÄ »AzÉ
zÄ£Ä,ªÄª°UÄ¼ÄvzÄYªÉAzÄÄ zÄ£ÄªÄÄ F £Ä¢UÉ °ÄjzÁUÄ ,ªÄª°AiÄÄÆ CzÄgÄ
D,ÉUÉ °ÄjvÉAzÄÄ ,DUÄ zÉªªÄ ,ÄAPÄ®ázÄAvÉ
PÄ®ÄèUÄ¼ÄzÄªÄÄ JA§ LwªÄª«zÉ.

PÄ|´Á £Ä¢:

F ²ªÄ®AiÄÄzÄ §¢¬ÄAzÄ ¥ÄæªÄ»,ÄÄªÄ PÄ|®£Ä¢AiÄÄªÄ ªÄÄÆqÄÄUÉgÉ vÄ®ÆQ£Ä
UÄÄwÛUÄæªÄÄzÄ zÉÄªÄgÄªÄ£É JA§ Hj£Ä ,Ä«Äª¥ÄzÄ °Äª¼ÄÄªÄ ªÄ¬ÉAiÄÄ°è
GzÄã«¹zÉ.UÉÆÄªÄÄÄRzÄ ²¬Ä PÄæwAiÉÆ¼ÄvAzÄ F £Ä¢ °ÄwÛ
°ÄjAiÄÄwÛgÄªÄªÄzÄjAzÄ EzÄPÉi PÄ|´Á £Ä¢ AiÉÄA§ °É,ÄgÁvZÉ. ¥ÉgÄªªÉÄ®Ä
«Ä£ÄÄ ²²¬ÉÄ±ÄégÄ zÉÄªÄ®AiÄÄzÄ JqÄ§¢AiÄÄ°è ¥ÄæªÄ»,ÄÄwÛgÄªªÄ PÄ|´Á
£Ä¢AiÄÄ°è ¥ÉgÄªªÉÄ®Ä «Ä£ÄÄUÄ¼ÄªÄ ªÄÄvÄiÄ wÄxÄð«zÉ. F §æªÄzÄPÁgÄzÄ
ªÄÄ£ÄªÉÆÄªÄPÄ ªÄÄvÄiÄ ,ÄAPÄ®ªÄÄ F ¨sÄUÄzÄ ¢ÄgÄ£ÄÄß
±ÄÄzÄYUÉÆ½,ÄªªÄzÄjAzÄ E°èUÉ ªÄÄvÄiÄwÄxÄð ªÉA§ °É,ÄgÁvZÉ. J´Äè
zÉÄªÄ,ÄÜ£ÄUÄ¼Ä°ègÄªªÄAvÉ F zÉÄªÄ®AiÄÄzÄ°è ¨Ä« EgÄªªÄªÄ¢®è.F
ªÄÄvÄiÄwÄxÄðªÄ£ÉßÄ zÉÄªÄjUÉ C©üµÉÄPÄ ªÄiÄqÄªªÄªÄzÄÄ E°èAiÄÄ ªÉÉ²µÄÖä.



ΡΑΙ⁻Ά ΕÀç



16

ΡΑΙ⁻Ά ΕÀçAiÄÄ ºÄÄvÀiåUÀ¼ÄÄ

GŲÀ,ÀÀ°ÁgÀ

vÀÄ¼ÄÄ£Ár£À eÉÊ£À ,ÀA,ÀløwAiÄÄ 17 ,ÀÆŲÀ «²µÄÖªÁzÄzÄÄ. E°èAiÄÄ eÉÊ£À ªÄÄvÄªÄ®A©UÄ¼ÄÄ ZÀgÀuÉAiÄÄ ,ÀAzÄ`sÄðzÄ°è 'C£ÉÄPÁAvÄzÄÈ¶ÖAiÄÄ£ÄÄß EIÄÖPEÆArzÄÝgÄÄ. eÉÊ£À ±ÄæzÉpAiÄÄ eÉÆvÉUÉ EvÀgÀ ±ÉÊªÀ, ªÉÊµÄÚªÀ eÁ£ÄŲÄzÄ ªÄÄÆ®zÄ J⁻Áè zÉÄªÄgÄÄ, zÉÊªÄUÄ¼Ä£ÄÄß UËgÄ«¹PÉÆAqÄÄ §AçzÄÝgÉ. CªÄÄUÄ¼ÄÄ ¯ªÄð°ÄuÉUÉ zÁ£Ä, zÄwÛUÄ¼Ä£ÄÄß ¯Är ŲÉÇæÄvÄi»¹zÄÝ®èzÉ. EªÄÄUÄ¼ÄÄ eÁvÉæ GvÄªÄ, £ÉÄªÄÄUÄ¼Ä£ÄÄß ,ÀévÀB £ÄqÉ,ÄÄvÄÛ J®è zsÄªÄÄð, eÁwUÄ¼Ä£ÄÄß ,ÀªÄiÁ£Ä zÄÈ¶Ö⁻ÄAzÄ £ÉÆÄrzÄÝgÉ. zsÄ«ÄðPÄ, ,ÀªÄiÁfPÄ DZÄgÀuÉUÄ¼Ä°è vÄªÉÄ ªÄÄÄAzÉ ¯AvÄÄ, ªÉÄÄ®éUÄðzÄªAzÄ ªÉÆzÄ⁻ÉÆiAqÄÄ, wÄgÀ PÉ¼ÄªÄUÄðzÄªjUÄÆ ,ÀªÄiÁ£Ä UËgÄªÄ ¹UÄªªAvÉ £ÉÆÄrPÉÆArzÄÝgÉ. EzÄPÉi PÁgÄt ,À«gÄgÄÄ ªÄµÄðUÄ½AzÄ vÄÄ¼ÄÄ£Ár£Ä°è DqÄ½vÄ £ÄqÉ,ÄÄvÄÛ §AzÄ eÉÊ£À ,ÀªÄAvÄ CgÄ,ÄgÄÄ. ªÄÄÆqÄ©çgÉAiÄÄ ZËlgÄ,ÄgÄÄ, ⁻ÉÊ®AUÄrAiÄÄ ªÄÄÆ®gÄÄ, ªÄÄª°iAiÄÄ ,ÀªÄAvÄgÄÄ, ,ÄÄgÄ°£Ä vÉÆÄ¼Ä°ÄgÄÄ, ªÉÄtÆj£Ä Cf®gÄÄ, PÁPÄð¼ÉzÄ ⁻sÉÊgÄgÄ,ÄgÄÄ, §AUÄrAiÄÄ §AUÄgÄÄ EvÀgÀ ©ÄqÄÄ, UÄÄvÄÄÛ ªÄÄiÖzÄ °ÉUÄiQÉ, §⁻Áè¼ÄgÄÄ J®ègÄÆ eÉÊ£Ä zsÄ«ÄÄðAiÄÄgÉÄ DVgÄÄvÄÛgÉ. E°ègÄªªÄ ŲÄæaÄ£Ä §,Äç, ªÄª°ª°AUÄ (²ªÄ), d£ÄzÄð£Ä («µÄÄÛ) zÉÄªÄ®AiÄÄUÄ¼ÄÄ, zÉÊªÄ⁻sÄÆvÄzÄ UÄÄrUÄ¼ÄÄ EªÄÄUÄ¼ÄÄ ¯ªÄiÁðt PÁAiÄÄðUÄ¼ÄÄ ZÉÊ£ÄjAzÄ⁻ÉÄ £ÄqÉçªÉ. »ÄUÄV PÁPÄð¼ÄÄ, ªÄÄÆqÄ©çgÉ, ªÉÄtÆgÄÄ, ⁻ÉÊ®AUÄrUÄ¼ÄÄ °ÄUÉ ²²®ªÄÇ PÄÆqÄ ŲÄæaÄ£Ä eÉÊ£ÄPÉÄzÄæªÄvVÄÄÛ. ªÄiÁvÄæªÄ®è E°èAiÄÄ zÉÄªÄ®AiÄÄ, §,Äç, zÉÊªÄ,ÄÜ£ÄUÄ¼ÄÄ ¯ªÄiÁðŲÄgÄÄ E°èAiÄÄ eÉÊ£Ä CgÄ,ÄgÉÄ DVzÄÝgÉÄ§ÄzÄgÄ°è JgÄqÄÄ ªÄiÁw®è. GzÄ°ÄgÄuÉUÉ ²²⁻ÉÄ±ÄégÄ zÉÄªÄ®AiÄÄzÄ UÄ⁻sÄðUÄÈ°Ä, ªÄÄÄRªÄÄAIŲÄ ªÄÄÄAvÄzÄ gÄZÄ£ÉUÄ¼Ä°è eÉÊ£Ä ªÄ,ÄÄÛ«£Ä ŲÄæ⁻sÄªªÄ£ÄÄß UÄÄgÄÄw,Ä§°ÄÄzÄÄ. C°ègÄªªÄ PÄi⁻Ä

£ÀçAiÄÄ ºÄÄqÄÄ«£À°è ºÁ,Ä«gÄÄºÄ ¥ÉgÄÄºÉÄÄ®Ä «ÄÄ£ÄÄUÄ¼Ä£ÄÄß
 PÉÆ®è¨ÁgÄzÉA\$ £ÄA©PÉAiÄÄÆ PÄÆqÄ eÉÊ£ÄzsÄºÄÄðzÄ 'C»A,ÁvÄvÄé'zÄ
 ¥Á®£ÉAiÉÄÄ DVzÉ.

GzÁ°ÄgÄuÉUÉ ºÄgÁAUÄ, ºÄÄÆqÄ©çgÉAiÄÄ §,ÄçUÄ¼Ä ºÄwÛgÄ
 PÉgÉUÄ¼ÄºègÄÄºÄ fÄ«UÄ¼Ä£ÄÄß PÉÆ®è¨ÁgÄzÉA\$
 ¢AiÄÄºÄÄUÄ½gÄÄºÄzÄ£ÄÄß E°è £ÉÆÄqÄ§ºÄÄzÄÄ.



ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ೨೨ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ

G⁻ÉèÃRUÀ¼ÄÄ

1. ²²gÀ zÉÃ²AUÁ¼Äé^aÀgÀ C£ÀAvÀwÃxÉÃð±ÀégÀ §,Àç Qæ.±À. 1484
±Ä,À£À - qÁ. K,İ. r. ±ÉnÖ.
2. ¹ÃvÁgÁ^aÄÄ PÉç⁻ÁèAiÄÄ PÉ.¥ÄÄ. ²²® - ²æÃ ²²®PÉëÃvÀæ, ²æÃ
²²⁻ÉÃ±ÀégÀ ¥ÀæPÁ±À£À ²²®, "É¼ÄÛAUÀr
3. zÀQët "sÁgÀvÀzÀ ±Ä,À£À ÄÄ¥ÄÄI VII
4. KADAMBAS -Their History and Culture Ed. Prof. B. R. Gopal.
5. <https://en.m.wikipedia.org/wiki/Shishila>
6. <https://m.youtube.com/watch?v=U4GUg7MOuMc>
7. <https://www.deccanherald.com/india/karnataka/15th-century-inscription-found-near-shishila-basadi-806007.html>



SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE
(AUTONOMOUS), UJIRE - 574240

Department of History

Programme: B.A.

A PROJECT REPORT ON
ತುಳುನಾಡಿನ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು

SUBMITTED BY:

THEJASWI K - U05SY21A0044

APEKSHA - U05SY21A0055

SUBMITTED TO:

DR. SANMATHI KUMAR

Head of the Department

Department of History

Submitted on : 07-05-2024



SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE
(AUTONOMOUS), UJIRE - 574240

Mini Project Report
Department of History

CERTIFICATE

This is to certify that **THEJASWI K and APEKSHA** bearing the Reg. No. **210104 and 210103** respectively of 3rd BA has satisfactorily completed the mini-project “**ತುಳುನಾಡಿನ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು**” in the Department of History prescribed by the college during the academic year 2023-24.

DR. SANMATHI KUMAR

Head of the Department

DR. SANMATHI KUMAR

Project guide

Examiners:

- 1.
- 2.

DECLARATION

We hereby declare that this mini - project work entitled “ತುಳುನಾಡಿನ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು” has been prepared by us during this academic year 2023-2024 under the guidance of **DR. SANMATHI KUMAR**, Head of the Department, Department of History, SDM College (autonomous), UJIRE as the partial fulfillment of the BA degree prescribed by the college.

I also declare that this mini - project is the outcome of our own efforts and that it has not been submitted to any other establishments.

Signatures

THEJASWI K
210104

APEKSHA
210103

ACKNOWLEDGEMENT

We would like to thank our principal **DR. B. A. KUMARA HEGDE**, for his support. We also thank **DR. SANMATHI KUMAR**, Head of the Department, Department of History, SDM college (autonomous), Ujire, for his valuable suggestions to do the mini project work.

I would like to thank **DR. SANMATHI KUMAR**, Head of the Department, Department of History, SDM college (autonomous) for his help and for providing guidance in developing this mini - project.

Signatures

Thejaswi K
210104

Apeksha
210103

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಪೀಠಿಕೆ	1
2	ವ್ಯಾಪ್ತಿ	1
3	ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ	2
4	ಉದ್ದೇಶ	2
5	ತುಳುನಾಡು	2-4
6	ತುಳು ತಿಂಗಳುಗಳು	4-5
7	ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ	5-8
8	ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು	8-34
9	ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳು	34-41
10	ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ	41-42
11	ಉಪಸಂಹಾರ	42
12	ಗ್ರಂಥ ಋಣ	43
13	ಭಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳು	44-49

ವೀರಿಕೆ

ತುಳುನಾಡು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ತುಳು ಮಾತನಾಡುವ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ತುಳು ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಸರಿಸುವ ನಾಡು. ತುಳುನಾಡಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಹಬ್ಬ. ಇಲ್ಲಿ ತುಳುವರು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೃಷಿಯ ಕೆಲಸಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು, ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬ-ಆಚರಣೆಗೂ ಆಚರಣೆಯ ಪದ್ಧತಿ, ಅದರ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೆಸರಿದೆ. ಎಣೆಲು ಭತ್ತದ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿಸಿ (ಅಕ್ಕೋಬರ್) ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಲುಸಾಲು ಹಬ್ಬಗಳು ಮುಂದಿನ ಎಣೆಲು ಬೆಳೆಯ ಆರಂಭ ಅಂದರೆ ಪತ್ತನಾಜೆಯವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಆರೇಳು ತಿಂಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಬೇಸಾಯವಾದ ಎಣೆಲಿನಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಭತ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಣೆಲು ಭತ್ತ ಮನೆ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ವ್ಯಾಪ್ತಿ

- ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯು ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ, ಜನಜೀವನ, ಇತ್ಯಾದಿ) ಯ ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಇಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇದೆ.
- ಜೊತೆಗೆ ತುಳು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಚರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ದೀರ್ಘ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರ: ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಇಲ್ಲಿನ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ, ಹಿರಿಯರ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಆಕರ: ಉಗ್ಗವ್ವ ಪೂಜಾರಿ ಅವರ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ.

ಉದ್ದೇಶ

- ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದು ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದು
- ತುಳುನಾಡಿನ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಇತರ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ತುಳು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವುಗಳ ಅವಧಿ, ಹಾಗೂ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ತಿಂಗಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಚರಣೆಗಳ, ಆಚರಣೆಗಳ ಪದ್ಧತಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು, ಅವುಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ತುಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗಳ ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು

ತುಳುನಾಡು

ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಹಾಗೂ ಕೇರಳದ ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ತುಳು ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವ ಜನರನ್ನು ತುಳುವರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತುಳುನಾಡು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಭಿನ್ನ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ತುಳುನಾಡು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ.

ತುಳುನಾಡನ್ನು ಪರುಶುರಾಮ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಪ್ತ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಪರುಶುರಾಮ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆಗೆ ಎಸೆದಾಗ, ಆ ಕೊಡಲಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶವೇ ತುಳುನಾಡು. ನಂತರ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಅಹಿಚ್ಛತ್ರದಿಂದ ತಂದು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮೌರ್ಯರಾಜ ಅಶೋಕನು ತುಳುನಾಡಿನ ಕುರಿತಾಗಿ 'ಸತಿಯ ಪುತ್ರ' ಎಂದು ತನ್ನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಟಾಲೆಮಿಯು ತನ್ನ 'ಜಿಯೋಗ್ರಾಫಿ'ಯಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡನ್ನು 'ಒಲೋಖೊಯಿರಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೨ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ತುಳುನಾಡನ್ನು ಆಳುಪ ರಾಜವಂಶ ಆಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕದಂಬ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ಪಲ್ಲವ, ಚೋಳ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಬಂಧುಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆಳುವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದ್ಯಾವರ, ಬಾರ್ಕೂರು, ಮಂಗಳೂರು ಇವರ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆನಂತರ ಹಲವು ದಂಗೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಳುಪವಂಶ ನಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು, ಹಲವು ಗುತ್ತು ಹಾಗೂ ಬೀಡುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಮೂಡುಬಿದರೆ ಮತ್ತು ಉಳ್ಳಾಲದ ಚೌಟರು, ವೇಣೂರಿನ ಅಜಿಲರು, ಮುಲ್ಕಿಯ ಸಾವಂತರು, ಕಾರ್ಕಳದ ಭೈರರಸರು, ಸುರಾಲಿನ ತೋಳಹಾರರು, ಬಂಗಾಡಿಯ ಬಂಗರು, ಕುಂಬೈಯ ರಾಜರು, ಮುಂತಾದವರು ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸೀಮಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗುತ್ತುಮನೆಯ ಜೈನ ಅರಸರಾಗಿ, ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಪ್ರದೇಶ, ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮರಣಾನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ, ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೋಗೇರ, ಬಿಲ್ಲವ, ನಾಡವ, ಬಂಟ, ಜೈನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕೊರಗ ಮೊದಲಾದ ಜನಾಂಗದವರಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮರಾಠಿ ಹಾಗೂ ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ವಾಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತುಳುನಾಡಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ತುಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವರು ಕನ್ನಡ, ಮಲಯಾಳಂ, ಕೊರಗ, ಕೊಂಕಣಿ, ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ತುಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಾದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಲಿಪಿ ಇದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವಾದರೂ, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ವೈತ ಮತ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಅದನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತತ್ವವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಶಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಗಣಪತಿ, ಆದಿತ್ಯ, ಶಾಸ್ತಾರ ಆರಾಧನೆ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯ, ಕುಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಕುಂಭಾಶಿ, ಕೋಟೇಶ್ವರ, ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೂಕಾಂಬಿಕ ದೇವಾಲಯ, ಪೊಳಲಿ ರಾಜೇಶ್ವರಿ, ಕಟೀಲು ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಮಂಜುನಾಥ ದೇವಾಲಯಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಜೊತೆಗೆ ಜೈನ ಧರ್ಮವೂ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಡಬಿದಿರೆ ಜೈನಕಾಶಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಥ ಪಂಥದ ದೇಗುಲಗಳಿವೆ. ಬೌದ್ಧಮತ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಜಂಗಮರ ಮಠಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ತುಳು ತಿಂಗಳುಗಳು

ತುಳುವರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವರ್ಷದ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಇದೆ. ಇದು ಸೂರ್ಯನ ಚಲನೆಯನುಸಾರ ರಚನೆಯಾದ ಕಾರಣ, ತುಳುವರ ವರ್ಷ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಪಗ್ಗು ತಿಂಗಳ 'ಬಿಸು ಹಬ್ಬ'ದೊಂದಿಗೆ. ತುಳು ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ದಿನವನ್ನು ಸಿಂಗುಡೆ ಎಂದೂ, ಕೊನೆಯ ದಿನವನ್ನು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಿದ್ದು, ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ (ಅಮಾಸೆ) ಹಾಗೂ ಒಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆ (ಪುನ್ನಮೆ) ಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತುಳು ತಿಂಗಳಿನ ಅವಧಿ ಕನ್ನಡದ ಮಾಸಗಳ ಅವಧಿಯಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ತಿಂಗಳುಗಳ (ಚೈತ್ರ, ವೈಶಾಖ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಆಷಾಢ, ಶ್ರಾವಣ, ಭಾದ್ರಪದ, ಆಶ್ವಯುಜ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ, ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ, ಫಾಲ್ಗುಣ) ಅಪಭ್ರಂಶದಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಋತುಗಳು. ಬೇಸಿಗೆಕಾಲ (ಅರೆಗಾಲ), ಮಳೆಗಾಲ (ಮರಿಯಾಲ), ಚಳಿಗಾಲ (ಚಳಿಗಾಲ).

ಹನ್ನೆರಡು ತುಳು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹೆಸರು:

1. ಪಗ್ಗು (ಮೇಷ) ಏಪ್ರಿಲ್ - ಮೇ
2. ಬೇಷ (ವೃಷಭ) ಮೇ - ಜೂನ್
3. ಕಾರ್ತೇಲ್ (ಮಿಥುನ) ಜೂನ್ - ಜುಲೈ
4. ಆಟಿ (ಕರ್ಕಾಟಕ) ಜುಲೈ - ಆಗಸ್ಟ್

5. ಸೋಣ (ಸಿಂಹ) ಆಗಸ್ಟ್ - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್
6. ನಿರ್ನಾಲ (ಕನ್ಯಾ) ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - ಅಕ್ಟೋಬರ್
7. ಬೊಂತೆಲ್ (ತುಲಾ) ಅಕ್ಟೋಬರ್ - ನವೆಂಬರ್
8. ಜಾರ್ಡ್ (ವೃಶ್ಚಿಕ) ನವೆಂಬರ್ - ಡಿಸೆಂಬರ್
9. ಪೆರಾರ್ಡ್ (ಧನು) ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ
10. ಪೊನ್ನಿ ಅಥವಾ ಪೂಯಿಂತೇಲ್ (ಮಕರ) ಜನವರಿ - ಫೆಬ್ರವರಿ
11. ಮಾಯಿ (ಕುಂಭ) ಫೆಬ್ರವರಿ - ಮಾರ್ಚ್
12. ಸುಗ್ಗಿ (ಮೀನ) ಮಾರ್ಚ್ - ಏಪ್ರಿಲ್

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ

ತುಳುವರ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಪಾತ್ರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ತುಳುವರಿಗೆ ಕೃಷಿಯೇ ಮೂಲ ಕಸುಬಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಚರಣೆಗಳು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ತುಳುವರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಎಣೆಲ್, ಸುಗ್ಗಿ, ಕೊಳಕೆ. ಎಣೆಲಿನ ಪೈರು ಮಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಎಂತಹ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೂ ಎಣೆಲಿನ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಬಹುದಂತೆ. ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹದ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದರೂ, ನಾಟಿ ಮಾಡಿ ನೆಟ್ಟರೂ, ಪೈರು ಬೆಳೆದು ಭತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಣೆಲಿನ ಬೆಳೆ ಬಿತ್ತನೆ ಪಗ್ಗು, ಬೇಷ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ನಿರ್ನಾಲ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕಟಾವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಎಣೆಲಿನ ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡುವಾಗ ಸಿಡಿಲೆ ಯಜಮಾನ' ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿರ್ನಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡುವಾಗ ಮಳೆಗಾಲದ ಸಮಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಿಡಿಲಿನ ಅಬ್ಬರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೃಷಿಕರು ಸಿಡಿಲಿನ ಬೇಗ ಬೇಗ, ಕೊಯ್ಲಿಟ್ಟ ಪೈರನ್ನು ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಪೈರು ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯದಂತೆ ಕಾಡು, ಬಿಸಿಲು ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ, ಭತ್ತವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಿರ್ನಾಲ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೆಳೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಳೆಯ ನೀರು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಳೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹದ ಮಾಡಿ, ಬದಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ, ನೀರು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಡದೆ, ಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಮದುಮಗಳಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವುದು 'ಎಣೆಲ್ ಸೂಳೆ, ಸುಗ್ಗಿ ಮದಿಮಾಲ್, ಕೊಳಕೆ ಬಂಜಿನಾಲ್'. ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವುದು ಅತಿಗಾರ ಎನ್ನುವ ಭತ್ತದ ವಿಧ. ಅತಿಗಾರ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಳೆಗೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಜಾರ್ಡ್-ಪೆರಾರ್ಡ್ ತಿಂಗಳಿನ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ತೆನೆ ಬರುವುದು. ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಿತ್ತಿದರೆ ಪೈರಾಗುವುದು ಮಾತ್ರ, ತೆನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ಈ ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಔಷಧ ಗುಣವೂ ಇದೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ, ವಾಂತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಅತಿಗಾರ ಭತ್ತವನ್ನು ಕಡೆದು, ಕುದಿಸಿ, ಕುಡಿಸಿದರೆ

ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮಳ ಬಲ್ಲಾಳ ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಿಗೂ, ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರಿಗೂ ಗದ್ದೆಯ ನೀರು ಬಿಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಗಿದ್ದು, ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರು ಬುದ್ಧಿವಂತರನ್ನು ಕೊಂದು, ಹೂತು ಹಾಕಿದ್ದು ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾರೂ ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೆಳೆಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡದೆ, ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನಾದರೂ ಹಾಯಿಸಿ, ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪೆರಾರ್ದೆಗೆ ಕಟಾವು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಳಕೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಿರಿಯರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೊಳಕೆ ಬೆಳೆಯಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೀರಿನ ಪಂಪ್ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ, ತೊರೆಗಳಿಂದ ಏತದ ಮೂಲಕ ನೀರು ಹಾಯಿಸಿ ಬೆಳೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೆರಾರ್ದೆ-ಪೊನ್ನಿಗೆ ಬಿತ್ತಿ, ನಾಟಿ ಮಾಡಿ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಕಟಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೇಣಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದಾಗ, ರೈತ ಜಮೀನ್ದಾರನಿಗೆ ಎಣೆಲ್ ಮತ್ತು ಸುಗ್ಗಿಯ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಕೊಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಬೆಳೆ ಅವನ ಉಟಕ್ಕೆ ಸಾರಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ರೈತರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಳಕೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು, ಪೆರಾರ್ದೆ ಪೊನ್ನಿಗೆ ಬಿತ್ತಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿ, ಪಗ್ಗುವಿಗೆ ಕಟಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಳಕೆಗೆ ನೀರಿನ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಕೇವಲ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ತೊನ್ನೊರು ಭತ್ತವನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅಟ್ಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬಿತ್ತನೆಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ, ನೀರು ಹಾಕಿ ಮೊಳಕೆ ಬರಿಸಿದ ನಂತರ ಸಗಣೆ ಸವರಿ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಹದ ಮಾಡಿ, ನೀರು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ತಮ್ಮ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎರಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಷ್ಟಿ ಭತ್ತ ತೆಗೆದು ಗದ್ದೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಲು ಬಂದ ನೆಂಟರು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಮ್ಮೆ-ಕೋಣಗಳಿವೆ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿ ಇದೆ, ಎಷ್ಟು ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಆಗುವ ಗದ್ದೆಯಿದೆ ಎಂದು ಅಳತೆ ಮಾಡಿ, ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಡಿನ ಮನೆಯವರು ನಾಲ್ಕು ಮುಡಿ ಗದ್ದೆ ಉಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕಷ್ಟ ಇರದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೈರಿನಿಂದ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಪಡಿ (ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದ ಮರದ ಹಲಗೆ) ಯ ಮೇಲೆ ಪೈರನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಭತ್ತ, ಪಡಿಯ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಪಡಿಯ ಕೆಳಗೆ ಭತ್ತ ತುಂಬಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಲು ಮುಳುಗಿದರೆ, ಆ ವರ್ಷ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಖುಷಿ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪಡಿಗೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಹೊಡೆದರೆ ಲಕ್ಷಣ.

ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡದೆ ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಬೇಡದ ಸಸ್ಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿನಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ವರ್ಷ ಒಂದು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಇಟ್ಟರೆ, ಅಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಾಗಬೀದಿ ಆಗುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಆಗ ಭೂಮಿ ತಾಯಿ ದುಃಖದಿಂದ ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತಾಳಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲು ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆ (ಬೇಡವಾದ ಸಸ್ಯ) ಹುಟ್ಟಿದರೆ ನರಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಎತ್ತರದ ಗದ್ದೆಯ ನೀರು ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳಬೇಕು. ಅದರ ನೀರು ಎಲ್ಲಿ ತನಕ ಹೋಗುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಕಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಂಬಳ, ನಾಟಿ ನೆಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಸಂದೀ ಪಾಡ್ಡನ, ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರ ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟದ ಕ್ರಮ, ತೆನೆ ಹಬ್ಬ, ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ಇಡುವ ಕ್ರಮ, ಕೊಡಿ ಹಬ್ಬ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳು ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಬಾಕಿಮಾರು ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ (ಭೂತಗಳಿಗೆ ಉಂಬಳಿ ಬಿಟ್ಟ ಗದ್ದೆ) ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವಾಗ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಸೂತಕದವರು ಆ ಗದ್ದೆಗೆ ಇಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಗದ್ದೆ ಉಳುವ ಮೊದಲು ದೇವರಿಗೆ, ಭೂತಗಳಿಗೆ ದೀಪ ಇಟ್ಟು, ಕೈಮುಗಿದು ಗದ್ದೆಗೆ ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡುವಾಗಲು, ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಭೂತದ ಕೋಣೆಯ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚೊಂಬು ನೀರಿಟ್ಟು, ದೀಪ ಇಟ್ಟು, ಕಟಾವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗು, ಬಾಳೆ ನೆಡಬಾರದು. ಅಲ್ಲಿ ಶವವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಹೂಳುವುದು ಮಾಡಬಾರದು. ಭರಣಿ, ಕೃತಿಕ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸ, ನಾಟಿ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಸುಗ್ಗಿಯ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಪೈರು, ಭತ್ತ ಇರುವಾಗ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು. ಗದ್ದೆ ಉಳುವಾಗ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ನೇಗಿಲು ತುಂಡಾದರೆ ಉಳುವವನಿಗೆ ಬಹಳ ದೋಷವಿದೆ. ನೇಗಿಲಿನ ತುಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೌಟು ಮಾಡಿ, ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿ, ಉಟ ಮಾಡಿದರೆ ದೋಷ ಪರಿಹಾರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಬೆಳೆ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಳಾದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷದವರೆಗೂ ಬೆಳೆ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹಳ ಜಾಗೃತೆಯಿಂದ ಬೆಳೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗದ್ದೆಗೆ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಬೇಕು. ಮರದ ಎಲೆಗಳು, ಗೊಬ್ಬರ, ಬೂದಿಹಾಕಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ರೋಗವು ಕಡಿಮೆ, ಬೆಳೆ ಹೆಚ್ಚು. ಸಾವಯವ ಎರೆಹುಳುವಿನ ಗೊಬ್ಬರ, ಸಗಣಿ, ಗೋಮೂತ್ರ, ನೆಲಗಡಲೆ ಹಿಂಡಿ, ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಹತ್ತು ದಿನ ಕೊಳೆಯಲು ಇಟ್ಟು ನಂತರ ಅದನ್ನು ಕಂಗು, ತೆಂಗು, ತರಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಗೊಬ್ಬರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೀರ್ತಿ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಬರದೆ, ಬಿಸಿಲು ಕಾದು, ಭೂಮಿ ಕಾದರೆ, ಕೃಷಿಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದಂತೆ. ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಫಸಲು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತುಳುವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ -

1. ಪಗ್ಗು (ಏಪ್ರಿಲ್ - ಮೇ)

ಪಗ್ಗು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಬಿಸು ಹಬ್ಬದೊಂದಿಗೆ. ಈ ತಿಂಗಳು ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ಕೊಳಕೆ ಬೆಳೆಯ ಕೊಯ್ಲು ಆಗಿ, ಮುಂದಿನ ಎಣಿಲಿನ ಬೆಳೆಗೆ ತಯಾರಿ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಬಿಸು

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಗ್ಗು ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ದಿನವನ್ನು “ಬಿಸು ಪರ್ಬ” ಎಂದು ಹೊಸವರ್ಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಪಟಾಕಿಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸುವುದು ಆಚರಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ, ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ದಿನ ಶುಭ ದಿನ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ವರ್ಷವಿಡೀ ಸುಖ, ಸಮೃದ್ಧಿ ನೆಲೆಸಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ತುಳುನಾಡ ಜನರು ಬಿಸುಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಬಿಸು ಕಣಿ' ಇಡುವುದೇ ಬಿಸು ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷ. 'ಬಿಸು ಕಣಿ' ಎಂದರೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲವಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಫಸಲನ್ನು ದೇವರ ಕೋಣೆ ಅಥವಾ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿಸು ಹಬ್ಬದ ದಿನದಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬೆಳೆದ ತರಕಾರಿ, ಹೂ, ಹಿಂಗಾರ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು,ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣ, ಕನ್ನಡಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ, ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಿನಿಸನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಿಸು ಹಬ್ಬದ ಅಂಗವಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ದೇವರ ಬಲಿ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದೇ ದಿನ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಬಿಸು ಕಣಿ ಇಟ್ಟಾದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಧನಿಗಳ ಗುತ್ತು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ಕಾಣಿಕೆ ಅಂದರೆ ತರಕಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೂ ತಾನು ಒಕ್ಕಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಬೆಳೆಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

ಕೈ ಬಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಕ್ರಮ

ಪಗ್ಗು ತಿಂಗಳ ಹದಿನೆಂಟನೇ ದಿನದಂದು ಕೈ ಬಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗಡ್ಡೆಯ ಹುಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಣೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಭತ್ತದ ಬೀಜವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೆರಳಾಗಿ ಸರೋಳಿ ಎನ್ನುವ ಗಿಡದ ಕಣೆಗಳನ್ನು ಕುತ್ತುತ್ತಾರೆ.

2. ಬೇಶ (ಮೇ - ಜೂನ್)

ಬೇಶ ತಿಂಗಳ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಎಣೆಲಿನ ಬಿತ್ತನೆ ಕೆಲಸವು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಹದ ಮಾಡಿ, ಅಟ್ಟಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲು ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಭತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು, ನೀರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಮೊಳಕೆ ಬರಿಸಿ, ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಸಗಣೆ ಸವರಿ, ಹದ ಮಾಡಿದ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪತ್ತನಾಜೆ

ಪತ್ತನಾಜೆಯನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಹಬ್ಬಗಳ ಕೊನೆಯ ಹಬ್ಬವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬೇಶ(ಬೇಸ) ತಿಂಗಳ ಹತ್ತನೇ ದಿನದಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತೆ ವಾರ್ಷಿಕ ರಥೋತ್ಸವ, ನೇಮೋತ್ಸವ, ಜಾನಪದ ಕುಣಿತ, ಕಂಬಳ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು, ವಿಶೇಷ ಪರ್ವಗಳು ಮತ್ತು ದೈವಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಸವಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಆಚರಣೆಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ 'ಜಾರ್ದೆ' ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪುನರಾರಂಭಗೊಂಡು ಪತ್ತನಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಈ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಬಿಡುವು. ಕೋರಿಕಟ್ಟ (ಕೋಳಿ ಕಾಳಗ), ಭೂತಕೋಲ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯ ಬಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದಿನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪತ್ತನಾಜೆಯಿಂದ ಆಟಿಯವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಹಲವು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನೃತ್ಯ ಹಾಗೂ ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಆಟಿ ಕಳಂಜ, ಸೋಣದ ಜೋಗಿ, ಸೋಣದ ಮದಿಮಾಲ್, ಕಾವೇರಿ ಪುರುಸೆ, ಮಾದಿರ, ಮಾಯೆತ ಪುರುಸೆ, ಮಾಂಕಾಳಿ, ಮಾವೇ, ಕನ್ಯಾಪು, ಪೊಲ್ಸೊನ್ನಿ ಪೋಪಿನಿ, ಮೂರ್ಲೆ ನಲಿಕೆ, ಸಿದ್ಧವೇಸ, ಕರಗ ನಲಿಕೆ, ಕಂಡಕೋರಿ ನಲಿಕೆ, ಕೆಡ್ಡೆಸೊ ಲೆಪ್ಪು ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಾದಿರ, ಸೋಣದ ಮದಿಮಾಲ್, ಪೊಲ್ಸೊನ್ನಿ ಪೋಪಿನಿ, ಮೂರ್ಲೆ ನಲಿಕೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಪ್ರಾತೀಕ. ಪತ್ತನಾಜೆಯ ದಿನ ಗುಳಿಗ, ಭೈರವ ಮತ್ತು ಇತರ ದೈವಗಳ ಪೂಜಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂತದ ದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ, ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪತ್ತನಾಜೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೈವಸ್ಥಾನ, ಗುಳಿಗನ ಕಟ್ಟೆ, ಭೈರವ ಕಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ದೈವದ ಕಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ ಕುಟುಂಬದ ದೈವಗಳಿಗೆ ತಂಬಿಲ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗಬೇಕು. ಅವರು, ಇನ್ನೂ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಡದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕೋಳಿ (ಪೆರಡೆ ಲಾಕಿ) ಯನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಿಲೋ ಅಕ್ಕಿ, ಮಸಾಲೆ ಮತ್ತು ಮೆಣಸು ತರಬೇಕು. ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗಬಾರದೆಂದು ಕುಟುಂಬ ದೈವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗೆಜ್ಜೆ ಬಿಚ್ಚುವುನ

ತುಳುನಾಡಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳು ತಮ್ಮ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅವಧಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗೆಜ್ಜೆ ಬಿಚ್ಚುವುನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

3. ಕಾರ್ತಲ್ (ಜೂನ್ - ಜುಲೈ)

ಕಾರ್ತಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹೊರಗಿಡಲಾಗದಂತೆ ಮಳೆಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಬಿತ್ತಿದ ಭತ್ತದ ಪೈರಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಾಗುತ್ತಲೇ ಆ ಸಣ್ಣ ಪೈರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಗದ್ದೆಗೆ ನಾಟಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

4. ಆಟಿ (ಜುಲೈ - ಆಗಸ್ಟ್)

ತುಳುವರಿಗೆ, ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಆಟಿ ತಿಂಗಳು ಬಹಳ ನಂಬಿಕೆಯ ತಿಂಗಳು. “ಆಟಿಯ ನಂತರ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ, ಮಾಯಿಯ ನಂತರ ಮಳೆಗಾಲ” ಎನ್ನುವುದು ಹಿರಿಯರ ನಂಬಿಕೆ. ಆಟಿ ಕಳೆದ ನಂತರ ಸೋಣ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿ, ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾರ್ಡ್, ಪೆರಾರ್ಡ್, ಪೂಯಿಂತಲ್ ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚಳಿ. ಮಾಯಿ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಸೆಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ - ಸ್ವಲ್ಪ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಬೇಶ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಮಳೆ ಬಂದು ನಂತರ ಕಾರ್ತಲ್, ಆಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದು, ನದಿ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತದೆ. ಆಟಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕೆಸರು, ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ನಂಜಿ ಹಿಡಿಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ತರಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರೋಗ ಹಿಡಿದು ಯಾವ ಬೆಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುವುದು ಕಷ್ಟ.

‘ಆಟಿ ಆಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಸೋಣ ಓಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ’, ‘ಆಟಿ ಆನೆಯಂತೆ ಹೋದರೆ, ಸೋಣ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ’ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸೋಣಕ್ಕಿಂತ ಆಟಿ ಉದ್ದವಾದ ತಿಂಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಆಟಿ ಅಧಿಕ ತಿಂಗಳು ಅಂದರೆ ಉಳಿದ ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಆಟಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ತುಳುವರು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ, ಸೀಮಂತ, ಮನೆ ಒಕ್ಕಲು, ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರ, ಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಗೆಲು, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕೋಳಿ ಅಂಕ, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ರಥ, ಬಲಿ ಯಾವುದೂ ಆಟಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ತುಳುವರಿಗೆ ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ದೈವಸ್ಥಾನಗಳ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಟಿ ತಿಂಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ತಿಂಗಳು. ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ತಯಾರು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಕಾಯಿಸಿದ ಹಲಸಿನ ಬೀಜ, ಗೆಣಸು, ಹಪ್ಪಳ, ಮಾವು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿಗಳು ಮುಗಿದು, ತಿನ್ನಲು ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಟ್ಟಣಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯೂ ಖಾಲಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೊರಗೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಕೇವಲ ಕೃಷಿಯ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಜನರು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಜನರಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ

ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ದಾರಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಮುಗಿದರೆ ರಾಗಿಯನ್ನು ಕುದಿಸಿ, ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುವರ್ಣ ಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ಅಗೆದು, ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ, ರುಬ್ಬಿ, ಪುಂಡಿ ಮಾಡಿ, ಕಡೆದ ಮಸಾಲವನ್ನು ಹಾಕಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಬಂದರೆ ಅಟ್ಟಣೆಗೆ ಮುರಿಯುತ್ತದೆ, ಸೋಣದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಬಂದರೆ ಸೊಂಟ ಮುರಿಯುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಬಂದಾಗ ಭೂಮಿ ಅದರಿ ಕಾರ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು, ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ, ಅಕ್ಕಿ ಮುಡಿಯ ಹೊರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಟ್ಟಣೆಗೆ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿ, ಅದು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ಅದೇ ಸೋಣದಲ್ಲಿ ಪೈರು ತೆನೆ ಬಿಡುವ ಸಮಯ. ಆಗ ಸಿಡಿಲು ಬಂದರೆ ತೆನೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಅವನ ಸೊಂಟ ಮುರಿಯುತ್ತದೆ. ಆಟಿಯ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಆನೆಯ ಬೆನ್ನು ಕೂಡ ಹುಡಿಯಾಗಬಹುದಂತೆ. ಅಂತಹ ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲು ಆಟಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆಟಿಯ ಬಿಸಿಲು ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವ ಸಮಗಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯದಂತೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಿಸಿಲು ಕಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಚಪ್ಪಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಣಗಿಸಬಹುದು. ‘ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಕಾಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ’ ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಯ ತುಂಬಾ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಬಿಡುವಂತಹ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಂಗೂ, ತೆಂಗು, ಬಾಳೆ, ಫಲದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ನೆಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬಿದ್ದು, ತೇವಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಅದು ಬೇರು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಟಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕೆಸುವಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪತ್ರೋಡೆ ತಿನ್ನಬೇಕಂತೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಕಸ, ತಲೆ ಕೂದಲು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪುನರ್ ಪುಳಿ ಎಲೆಯ ಚಟ್ಟಿ, ಕೆಸುವಿನ ಎಲೆಯ ಚಟ್ಟಿ, ಕೆಸುವಿನ ಚೇಲ್ಲ, ಹಲಸಿನ ಕಾಯಿಯ ಉಪ್ಪಡ್ ಪಚ್ಚಿಲ್, ತೇರೆಯ ಚಿಗುರಿನ ಚಟ್ಟಿ, ಬಾಳೆಯ ಹೂವಿನ ಪದಾರ್ಥ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನಬೇಕು. ಆಟಿಯ ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಪೆರ್ಗಲಾಂಬು, ಕಲ್ಲಲಾಂಬು, ನೈಲಾಂಬು, ಬೊಲ್ಲಂಜೀರ್ ಲಾಂಬು, ಮುಂತಾದ ಬಗೆಯ ಅಣಬೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಹೆಸರುಕಾಳು ಹಾಕಿ ಪದಾರ್ಥ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿದಿರಿನ ಗಿಡ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕಣಲೆಯನ್ನು ಅಡುಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಟಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ

ಆಟಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಆಟಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಕೋಳಿ ಕೂಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಎದ್ದು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಕಾಯಿರ್ ಎಂಬ ಮುಳ್ಳಿನ ಮರದ ಕೊಂಬೆ (ಕಣೆ), ಕಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ ಮುಳಿನ್ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಹೋಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಪು ಪಾಡುನ ಕ್ರಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಾನು ಬೆಳೆದಂತಹ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ, ಹಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಇದು.

ನಂತರ ಹಾಲೆಯ ಮರದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಮರದ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು (ಕೆತ್ತೆ) ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಿ ತೆಗೆದು, ತರಬೇಕು. ಪಾಲೆ ಮರಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕತ್ತಿ ತಾಗಿಸಬಾರದು. ತಾಗಿದರೆ, ಆ ಔಷಧ ವಿಷವಾಗುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಸಿಪ್ಪೆ ಮನೆಗೆ ತಂದು, ಕಡೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡೆದು, ಕಷಾಯ ತೆಗೆದು, ಒಲೆಯ ಕೆಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕಷಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಲೋಟದಷ್ಟು ಕುದಿಯಬೇಕು. ಆಟಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ರೋಗರುಜಿನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನದಂದು ಹಾಲೆಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯ ಔಷಧಗಳು ಸೇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಹಾಲೆಯ ಮರದ ಬುಡ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಬಿಳಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತನಗೆ ನಾಳೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಔಷಧ ಕೊಡು ಎಂದು ಬೇಡಿ ಬರಬೇಕು. ಔಷಧ ತರಲು ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲೆಯ ಮರದ ಬುಡದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಸುಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಗಣಪಿಶಾಚಿಗಳು ಇದ್ದರೆ ಬೆತ್ತಲೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆಯಂತೆ.

ಈ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೊಬ್ಬರ ತೆಗೆದು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ದು ಭೈರವಿ ದೇವಿಗೆ ಅಗೇಲು ಬಳಸಿದರೆ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಹು ಗುಳಿಗೆನಿಗೆ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಬಳಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ.

ಆಟಿ ಕುಲ್ಲನ

ಆಟಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ತವರು ಮನೆಗೆ ಆಟಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಸುಖ-ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮರೆಯಲು, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ಖುಷಿ ಪಡೆಯಲು ಆಟಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇಡೀ ತಿಂಗಳು ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲೇಬೇಕು. ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದಂತಹ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಿಂದ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕರೆತರುವ ಕ್ರಮ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ನವ ವಧು-ವರರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಭೋಜನ ಕೂಡದ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ

ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ತುಳುನಾಡಿನ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಮಳೆಯ ಸಮಯವಾದ ಆಟಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಅಂಟಿರುವ ಮಾರಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮನೆಮನೆಗೆ ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ಬರುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಲವರು ಈ ತಿಂಗಳನ್ನು ಅಶುಭದ ಕಾಲ ಎಂದು

ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಂದಾಗುವ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಯಾವುದೇ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜನರು ಆನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಷ್ಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಲೆಂದೇ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ವೇಷಧಾರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಲಿಕೆ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗಿನ ಗರಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ವೇಷಭೂಷಣ ಹಾಗೂ ಒಂದು ವಾಮನ ಭತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೊದಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಭೂತಕಟ್ಟೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಊರಿನ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಊರಿನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಮೊದಲು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದರೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗೆ ಅಂಟಿರುವ ರೋಗರುಜಿನಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ. ಹೀಗೆ ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ಮನೆಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಇದ್ದಿಲು, ಅರಶಿನ ಮತ್ತು ಹುಣಸೆ ನೀರಿನ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಮನೆಯ ಬಳಿ ಚೆಮುಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡುವ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ದುರಾದೃಷ್ಟವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಇದನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಟಿ ಕಳೆಂಜನ ಜೊತೆಗೆ ತೆಂಬರೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಡೋಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಾಡ್ಡನ ಹಾಡುವವರು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಪಾಡ್ಡನದ ಮೂಲಕ ಊರಿನಲ್ಲಿನ ಜನರು, ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳನ್ನು ನೀನು ದೂರ ಮಾಡು ಕಳೆಂಜ ಎಂದು ಆಟಿ ಕಳೆಂಜನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಮನೆಗೆ ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯವರು ಕೂಡಾ ಅಕ್ಕಿ, ತೆಂಗಿಕಾಯಿ, ಮೆಣಸು, ಉಪ್ಪು ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇದ್ದಿಲನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಊರೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ, ಆಟಿಯ ಕಷ್ಟದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆಂಜ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಟಿಯ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾದ ಪೌರ್ಣಮಿಯ ದಿನದಂದು ಆಟಿ ಕಳೆಂಜ ವೇಷಕ್ಕೆ ತೆರೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಊರಿನವರು ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ನೆಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮರದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಭೂತ ಕಲ್ಲಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಊರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಮಾರಿ ದೂರವಾಗಲೆಂದು ದೈವದ ಬಳಿ ಮನಸಾರೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚೆನ್ನೆ ಮಣೆ

ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಇರದ ಕಾರಣದಿಂದ, ಮಳೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ, ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬೇಜಾರು ಸಮಯ ಕಳೆಯಲು ಅಟ್ಟಣಿಗೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನೆಮಣೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಟವನ್ನು

ಆಟ ತಿಂಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದು ಒಂದೊಂದು ಮನೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆ. ಒಂದೊಂದು ಕೋಣೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಕಾಯಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಮಂಜೋಟಿ ಅಥವಾ ಗುರುಗುಂಜಿ ಮರದ ಕಾಯಿ ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪೊಂಗರೆ ಮರದ ಕಾಯಿ, ಬಟಾಣಿ ಹಾಕಿಯೂ ಆಡಬಹುದು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೆನ್ನೆ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನದ ಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ಆಟವನ್ನು ಮೂರು ಜನ ಆಡಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಸಾಟ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂವರನ್ನು ಅರಸು, ಪೆರದಾನಿ, ಪೂಯಿಂಕೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅರಸನಿಗೆ ಆರು ಮನೆ, ಪೆರದಾನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ, ಪೂಯಿಂಕನಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಇಬ್ಬರು ಆಡುವ ಆಟ. ಆಟಗಾರ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಣೆಗಳಿಗೂ ಕಾಯಿ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಂದು, ಕಾಯಿ ಮುಗಿದಾಗ ಸಿಗುವ ಕೋಣೆಯ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು, ಅದರ ಎದುರಿನ ಕೋಣೆಯ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಚೆನ್ನೆಮಣೆ ಆಡುವಾಗ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳು ಇವೆ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ಅಳಿಯ-ಮಾವ, ಅಪ್ಪ-ಮಗ, ಅಮ್ಮ-ಮಗಳು, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ ಆಡಬಾರದಂತೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೋತರೆ, ಕೋಪ ಬಂದು, ದೊಡ್ಡ ಜಗಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾವನಾದಿನಿ, ಅತ್ತಿಗೆ, ಮಿತ್ರರು ಆಡಬಹುದು. ಚೆನ್ನೆ ಮಣೆಯನ್ನು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ ಆಡಬಾರದೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ಎಂಬ ಬಂಟಿ ಹೆಂಗಸಿನ ಮಗಳು ಸೊನ್ನೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು: ಅಬ್ಬಗ ಮತ್ತು ದಾರಗ. ಅವರಿಬ್ಬರು ಬೆರ್ಮರ ಹರಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಹುಟ್ಟಿದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೂ ಹರಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆರ್ಮರು ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇಲ್ಲದಾಗ ಬಂದು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೆಮಣೆ ಆಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆರ್ಮರ ಪವಾಡದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಆಟವಾಡಿದಾಗಲೂ ಅಕ್ಕ ಅಬ್ಬಗ ಸೋತು, ತಂಗಿ ದಾರಗ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಚೆನ್ನೆ ಮಣೆಯಲ್ಲೇ ದಾರಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಹೆಣವನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅಬ್ಬಗಳೂ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಿ ಜೀವ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಆಟದ ಯಾವುದೇ ನಿಯಮ ಮೀರುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಯಮ ಮೀರಿ ಆಡಿದರೆ ಅದು ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಂತೆ ಪುರುಸೊತ್ತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪುರಾತನ ಮನೆಗಳ ಅಟ್ಟಣೆಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚೆನ್ನೆಮಣೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾರೆ.

5. ಸೋಣ (ಆಗಸ್ಟ್ - ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್)

ಸೋಣ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೈರು ತೆನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿಯ ಕೆಲಸಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ, ಚತುರ್ಥಿಯಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ ದೀಪ ಇಡುವ ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಈ ತಿಂಗಳಮೊದಲ ದಿನ ಅಂದರೆ ಸಿಂಗುಡೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಮುಂದಿನ ನಿರ್ನಾಲ ತಿಂಗಳಿನ ಸಿಂಗುಡೆಯ ತನಕ ಪ್ರತೀ ದಿನ ಸಂಜೆ ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ದೀಪ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನವೂ ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ ದೀಪ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಣ ಶನಿವಾರ

ಸೋಣ ತಿಂಗಳಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಶನಿವಾರವನ್ನು 'ಸೋಣ ಶನಿವಾರ' ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶನಿವಾರದಂದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲರು ಉಪವಾಸ ಹಿಡಿದು ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಹುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಯಾವುದೇ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸದೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯ ಇತರರೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಿಂದು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ತಯಾರಾದ ಉಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಜೆ ಫಲಾಹಾರ ಮಾಡಿ ತಿಂದರೆ ಉಪವಾಸ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರು ಸೋಣ ಶುಕ್ರವಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಉಪವಾಸ ಕೂರುವುದುಂಟು.

ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ

ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ ಮೂಲ. ನಾಗದೇವರ ನಂತರವೇ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೈವ, ದೇವರು, ಭೂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾಗದೇವರಿಗೆ ತಂಬಿಲ ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರು, ಭೂತಗಳು ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಒಂದು ನಾಗಬನ ಅಥವಾ ಆದಿಸ್ಥಳ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾಗನ ಕಲ್ಲುಗಳು ಇರುವ ಈ ತಾಣಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತರಾಗಿ ತೆರಳುವ ಭಕ್ತರು, ದೇವರಿಗೆ ಹಾಲೆರೆದು, ತಂಬಿಲ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಕುಟುಂಬದ ನಾಗ ಬನ ಇಲ್ಲದವರು, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಗದೋಷದಿಂದ ಚರ್ಮರೋಗ, ಹೊಟ್ಟೆ ಒಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬರುವುದು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವಂತದ್ದು, ಮನೆಯ ದನಗಳು ಕರುಹಾಕದೆ ಇರುವಂತದ್ದು, ಹಾಲು ಕೊಡದೆ ಇರುವಂತದ್ದು ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಮಾಡುವ ನಾಗತಂಬಿಲ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸೇವೆಗಳು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ನಾಗನಿಗೆ ಹಾಲೆರೆಯಬೇಕು. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಸೂತಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸೂತಕ ಇರುವವರು ಹಾಲೆರೆಯಬಾರದು.

ದೇಸಿ ದನದ ಬಿಸಿ ಮಾಡದ ಹಾಲನ್ನು ನಾಗರ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಎರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದೆ. ಕೆಲವರು ನಾಗರ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲು ಸಿಯಾಳವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಕೇದಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪಿಗೆ ಹೂ ನಾಗನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಬೆಳೆದವರು ಇದನ್ನು ನಾಗನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಗನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ಹಾಲನ್ನು ತಂದು ಬಾವಿಗೆ ಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇದೆ. ಬೆಲ್ಲ, ಅರಳು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಳಗೊಂಡ ತಂಬಿಲವನ್ನು ನಾಗನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಗ್ಯ ತೊಂದರೆ ಬಂದಾಗ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟ

ಬಂದಾಗ, ಹೊತ್ತುಕೊಂಡ ತಂಬಿಲದ ಹರಕೆಯನ್ನು ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯಂದು ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನದಂದು ಬೆಲ್ಲ-ಕಾಯಿ ತುರಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಅರಿಸಿನ ಎಲೆಯ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು (ಕಡಬು) ಮಾಡಿ, ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ, ಮನೆಮಂದಿ ತಿನ್ನುವುದು ಪದ್ಧತಿ.

ಅಷ್ಟಮಿ (ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ)

ಸೋಣ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನದಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರು ವಸದೇವ-ದೇವಕಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದು ನಂಬಿಕೆ. ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನದಂದು ಇಡೀ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತು, ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗೆ ಚಂದ್ರೋದಯ ಆದ ನಂತರ ಉಪವಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಕೃಷ್ಣದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಪಾಯಸದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಲು ಚೆನ್ನಮಣಿ, ತಪ್ಪಂಗಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಿತ್ತಂತೆ, ತಿನ್ನಲು ಏನೂ ಇಲ್ಲದಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳು ಅಷ್ಟಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ (ಅಷ್ಟಮಿಯ ವಿಶೇಷ ತಿಂಡಿ) ಮಾಡಲು ಅಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ತನ್ನ ಮೊದಲ ಮಗನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತನಲ್ಲಿ ಅಡವಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿ ತಂದು, ತಿಂಡಿ, ಪಾಯಸ ಮಾಡಿ, ಬಾಕಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಡಿಸಿದಳಂತೆ. ನಂತರ ಶಿವರಾತ್ರಿಗೆ ಬೆಳೆದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾರಿ, ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಳಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈಗಲೂ ಮೊದಲ (ಕಡಿರ) ಮಗನನ್ನು ಅಡವಿಟ್ಟಾದರೂ ಅಷ್ಟಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮೂಡೆ, ಗುಂಡ ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಷ್ಟಮಿಯ ಮರುದಿನ ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆ. ಕೃಷ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಗೊಲ್ಲರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನೇತು ಹಾಕಿದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆ ಗಡಿಗೆಯಿಂದ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ನಲು, ಗೋಕುಲದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರ ಮೇಲೇರಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈಗಲೂ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಮರುದಿನ ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ದೇವರಿಗೆ ಮಹಾಪೂಜೆ ನಡೆದು, ಭಜನೆಯಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ವೇಷ ಹಾಕಿ, ಭಾರಿ ವಿಭ್ರಂಭಣೆಯಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಊರಿನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣವೇಶ ಹಾಕಿದವನು ಒಡೆಯಬೇಕು. ಆ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ ನೀರು (ಕುಂಕುಮ, ಅರಶಿನ ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣ ಮಿಶ್ರಿತ ನೀರು), ಚೆಲ್ಲರೆ ಕಾಸು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತ ಬಾಳೆ ಗೊನೆ, ಹಣ್ಣು - ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಜನಪದ ಆಟಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಗೆದ್ದವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣವೇಶ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಾಗಿಯೂ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ತುಳುವರ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದವರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಥೆ ಇದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜನಗಳು ಒಂದು ತೋಟದ ನಡುವೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ, ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಂತೆ ಅವರು ಅಷ್ಟಮಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಷ್ಟಮಿಯಂದು ಉಪವಾಸ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ, ಉಪವಾಸ ಬಿಡಲು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣುವ ತವಕದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮನೆ ತೋಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ ಚಂದ್ರ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದು ತೆಂಗಿನ ಮರವನ್ನೇ ಎರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರೋದಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಖುಷಿಯಲ್ಲೇ ಆತ ಮರದ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಸಮುದಾಯದವರು ಅಷ್ಟಮಿ ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ.

ಚೌತಿ

ಸೋಣ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಿ ಕಳೆದು ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನದಂದು ಚೌತಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗಣಪತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ವ್ರತವೆಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಮೋದಕ, ಕಡುಬು ಎಂಬ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಣೇಶನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಷ್ಟಮಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಚೌತಿಗೂ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಗೆ ಭಾಮಕುಮಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈಶ್ವರನ ಮಡದಿ ಗೌರಿ ತನ್ನ ಮೈಕೊಳೆಯಿಂದ ಆಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವತುಂಬಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಯ ಅಣತಿಯಂತೆ ಗಣಪ ಮನೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ, ಗಣಪ ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತಗೊಂಡ ಶಿವ ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಅವನ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಗೌರಿ ಮಗನ ಕಳೇಬರ ಕಂಡು ರೋದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿವ ತನ್ನ ಗಣಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಮಲಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹವರ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮರಿಯಾನೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತಂದಾಗ, ಅದನ್ನು ಗಣಪನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸುವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಗಣಪ ಗಜಮುಖನಾಗಿ, ಗಣಗಳ ಅಧಿಪತಿ ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮೊದಲ ದಿನ ತಾಯಿ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಯ ಹಬ್ಬ. ಮಾರನೆ ದಿನವೇ ಗಣೇಶನ ಹಬ್ಬ. ತಾಯಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕೆಲಸ ಗಣಪನದಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತಾಯಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಾರನೆ ದಿನವೇ ಅಜ್ಜಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅಜ್ಜಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಿವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜನಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಗಣಪತಿಗೆ ಮೋದಕ, ಕಡುಬು ಎಮದರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಡುಬು ತಿಂದು

ಸಾಕಾಗದೆ, ಕದಿಕೆ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ತಿಂದು ತಿಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತೆವಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾವೊಂದನ್ನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಬಾನಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಗಣಪತಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು, ತನ್ನ ಒಂದು ದಂತವನ್ನು ಮುರಿದು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಎಸೆದು, ಚೌತಿಯಂದು ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುವವರಿಗೆ ದೋಷ ಬರಲೆಂದು ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಯಾರೂ ಚೌತಿಯ ದಿನ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೋಣ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ

ಆಟಿ- ಸೋಣ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಟಿ ಮುಗಿದು, ಸೋಣ ತಿಂಗಳಿನ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಸೋಣ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು, ದೇವಾಲಯಗಳ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ದೈವಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸೇವೆಗಳು ಪುನರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನದಿಂದ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ.

6. ನಿರ್ನಾಲ (ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ - ಅಕ್ಟೋಬರ್)

ಈ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮಾನ್ಸೂನ್ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೈರು ಬೆಳೆದು, ಕಟಾವು ಕೂಡ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಖುಷಿಗಾಗಿ ತೆನೆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೊದಲ ಬೆಳೆಯ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟ ಮಾಡುವ ಖುಷಿಗಾಗಿ ಪುದ್ದಾರ್ ಅನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರ್ನೆಮಿ

ನಿರ್ನಾಲ ತಿಂಗಳಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಾರ್ನೆಮಿ ಅಥವಾ ದಸರಾ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನವರಾತ್ರಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲೋಕಕಂಟಕವಾದ ಮಹಿಶಾಸುರನನ್ನು ದೇವಿ ಚಾಮುಂಡಿ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ನಾಶ ಮಾಡುವ ದಿನವನ್ನು ವಿಜಯದಶಮಿ ಎಂದೂ, ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳನ್ನು ನವರಾತ್ರಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ದೇವಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಕಟೀಲು, ಪೊಳಲಿಗಳಂತಹ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ, ದೇವಿಯ ಹಬ್ಬವಾದ ದಸರಾವನ್ನು ಭಕ್ತಿ - ವಿಜೃಂಭನೆಯಿಂದ

ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನವರಾತ್ರಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಯುಧ ಪೂಜೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿನ ವಾಹನಗಳು, ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ, ಹೂವಿನ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಕ್ರಮ ಇದೆ.

ಮಂಗಳೂರು ದಸರಾ

'ಮಂಗಳೂರು ದಸರಾ'ವನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನ ಕುದ್ರೋಳಿ ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣಾಥೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಹುಲಿವೇಷ', 'ಕರಡಿ ವೇಷ'ಗಳಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕುಣಿತಗಳು ಈ ಹಬ್ಬದ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿನ ರಸ್ತೆಗಳು ೧೦ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಜನರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳೂರು ದಸರಾವನ್ನು ಬಿ.ರ್. ಕರ್ಕೇರವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನವರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಪುರೋಹಿತರು ವೈದಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ, ಶಾರದಾ ದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಣ ಕಲಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ೬ ದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾರಧ ದೇವಿ, ಮಹಾಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ನವದುರ್ಗಗಳನ್ನು (ಶೈಲಪುತ್ರಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿ, ಚಂದ್ರಘಂಟ, ಕುಶ್ಮಾಂಡಿನಿ, ಸ್ಕಂದಮಾತಾ, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ, ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ಮಹಾಗೌರಿ, ಸಿದ್ಧಿದಾತ್ರಿ) ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ೬ ದಿನಗಳ ಕಾಲ 'ಗಂಗಾವತರಣ'ವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ವಿಜಯದಶಮಿ ಹಬ್ಬದಂದು 'ಶ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣನಾಥೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ'ದೊಳಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಮರುದಿನ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಪುಷ್ಕರಿಣಿ'ಕೊಳದಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ನವದುರ್ಗ', ಮಹಾಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ಶಾರದಾ ದೇವಿಯ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಹೂವುಗಳು, ಛತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಡೋಲು, ಚಂಡೆ, ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯಗಳು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪಾತ್ರಗಳು, ಹುಲಿವೇಶ, ಡೋಲು ಕುಣಿತ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೃತ್ಯಗಳು ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ವಿಶೇಷತೆ. ಮಂಗಳಾದೇವಿ, ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವಾಲಯ ಮುಂತಾದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದಸರಾ ಆಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಹುಲಿ ವೇಷ

ಹುಲಿ ವೇಷ (ಪಿಲಿ ವೇಷ ಅಥವಾ ಯೇಸ) ತುಳುನಾಡಿನ ಒಂದು ಜಾನಪದ ನೃತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹುಲಿವೇಷ ಹಾಕುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧೮ ರಿಂದ ೨೮ ವಯಸ್ಸಿನವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತವರೂ ವೇಷ

ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಲಿವೇಷ ನರ್ತಕರ ಪ್ರಕಾರ, ಮುಳಿ ಹಿತ್ತಿಲುವಿನ ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಮಗನು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಗುಣವಾದರೆ, ಹುಲಿವೇಷ ಹಾಕಿಸಿ ಮಂಗಳಾದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಕುಣಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು. ದೈಹಿಕ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಮಗನು ಶಿಫ್ರದಲ್ಲೇ ಗುಣಮುಖನಾದ ಕಾರಣ, ಅವಳು ಅವನನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಹುಲಿವೇಷದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಹುಲಿ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಆರು ಮತ್ತು ಎಂಟು ಹಂತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹುಲಿ ನೃತ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ತಂಡಗಳು ತಟ್ಟೆಯಿಂದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದು, ಸೋಡಾ ಬಾಟಲಿಯ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ನಿಂಬೆಯನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಒಡೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಿಲಿ ನಲಿಕೆ ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಹುಲಿಗಳಿದ್ದು, ಅವು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಯಾದ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹುಲಿವೇಷದ ಬಣ್ಣವನ್ನು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಣ್ಣ) ಮೈ-ಕೈಗೆ ಹಾಕುವ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಅಥವಾ ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಾಯಿಯ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ (ಲೋಪಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವುದು) ದೇವಿಮಹಿಷ ಮರ್ದಿನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವರಾತ್ರಿಯು ಮುಗಿದ ನಂತರ, ಎಲ್ಲರೂ ದೇವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಲಿ ವೇಷ ನೃತ್ಯದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಶೈಲಿಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪಿಲಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉಡುಪಿ ಪ್ರದೇಶವು ಕಿತ್ತಳೆ ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಮನೆ ತುಂಬಿಸುವುದು ಅಥವಾ ತೆನೆಹಬ್ಬ (ಇಲ್ ದಿಂಜಾವುನ)

ಸೋಣ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಯ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಾಗ ತೆನೆ ಹಬ್ಬ (ಕುರಲ್ ಪಾಡುನ ಕ್ರಮ) ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗೀಗ ಮಳೆ, ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವುದು ತಡವಾಗಿ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯದೆ, ದಸರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೆನೆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ತೆನೆ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆನೆ ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೆನೆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತೆನೆ ಹಬ್ಬದಂದು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗದ್ದೆಗೆ ಹೊರಟು, ಬೆಳೆದ ಕೆಲವು ಪೈರನ್ನು ತಂದು, ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಎದುರು ಗೆರೆಸೆ(ತಡ್ಡೆ)ಯ ಮೇಲೆ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗುವಂತೆ ತೆನೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ತೆನೆ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಸು, ಹರಿವೆ, ಮುಳ್ಳು ಸೌತೆ, ವೀಳ್ಯದೆಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ನೈಕಬ್ಬಿನ ಎಲೆಗಳು,

ಮಾವು, ಹಲಸಿನ ಎಲೆಗಳು, ಇಟ್ಟೇವು ಮರದ ಎಲೆಗಳು, ಬಿದಿರಿನ ಎಲೆಗಳು, ಚೌತಿ ಹೂವಿನ ಎಲೆಗಳು, ಪೊಲಿಬಲ್ ಎಂಬ ಬಳ್ಳಿ, ದಡ್ಡಲಿನ ನಾರು, ಈ ಎಲ್ಲದರ ಒಂದೊಂದು ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದ. ಗೆರಸೆ ಸಮೇತವಾಗಿ ತನೆಯನ್ನು ಒಳತಂದು, ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ದೇವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳಬೇಕು. ನಂತರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ (ನೈಕಟ್ಟು, ಮಾವು, ಹಲಸು, ಇಟ್ಟೇವು, ಬಿದಿರು, ಚೌತಿ ಹೂವು, ಪೊಲಿಬಲ್) ಒಂದೊಂದು ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಒಂದು ತನೆಯನ್ನು ದಡ್ಡಲಿನ ನಾರಿನಲ್ಲಿ (ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ) ಕಟ್ಟಿ ಇಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಬಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಸುಮಾರು ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಒಂದೊಂದಾಗಿ, ದೇವರ ಕೋಣೆ, ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ, ಮನೆಯ ಕಂಬ, ಮಲಗುವ ಹಾಸಿಗೆ, ಅಲಮಾರು, ಟೇಬಲ್, ಕುರ್ಚಿ, ಕಿಟಕಿ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಂಬ, ಬಾವಿಯ ಕಟ್ಟೆ, ತೆಂಗಿನ ಮರ, ಅಡಿಕೆ ಮರ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ತೆನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮನೆಯ ಮಾಡಿನ ಪಕ್ಕಾಸಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕುರಲ್ ಕಟ್ಟುನ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಂದ ತನೆಯಿಂದ ಏಳು ಅಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ, ಹಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಡಿಯಬೇಕು. ನಂತರ ಆ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಬೇಯಿಸಿ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತೆನೆ ಹಬ್ಬದಂದು ಮಾಂಸಹಾರ ತಿನ್ನದೇ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅಂದು ಹಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕೊಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟ

“ಪುದ್ದಾರ್ ದಾನಿ ಬಂಜಿ ದಿಂಜಿಜಿಂಡ ಇಡೀ ವರ್ಷಲ ಬಂಜಿ ದಿನ್ವಂದ್‌ಗೆ” (ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟದಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ವರ್ಷ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುದಿಲ್ಲವಂತೆ) ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಬೊಂತ್ಯೋಲು (ಕನ್ಯೆ) ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಎಣಲಿನ ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡಿ ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ. ಪುದ್ದಾರ್ ಮಾಡದೆ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಉಟಕ್ಕೆ ಬಳಸಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಮೀನ್ದಾರರು (ಧಣಿಗಳು) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುದ್ದಾರ್ ಆಗುವಾಗ ಅವರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರೆಲ್ಲಾ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಸು-ಹರಿವೆ ಸಾರು, ಮುಳ್ಳು ಸೌತೆಯ ಪಲ್ಯ (ತಲ್ಲಿ) ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಳರಿಂದ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಹೊಸ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿಯ ಪಾಯಸ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲೇ ಉಟ. ನೆರೆಹೊರೆಯವರನ್ನು, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಪುದ್ದಾರಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊಸ ಬೀಗರನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕಾದದು ಕ್ರಮ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಆ ವರ್ಷದ ಪುದ್ದಾರಿನಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಅನ್ನ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮ, ಅಪ್ಪ, ಅಜ್ಜಿ, ಮಾವ, ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಉಟಕ್ಕೆ ಕೂರುತ್ತಾರೆ. ಉಟ ಆದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ - ಅಡಿಕೆ ತಿನ್ನುವ ಕ್ರಮವಿದೆ.

ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ

ನಿರ್ನಾಳ (ಕನ್ಯಾ) ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಗದ್ದೆಯ ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡಿ, ಭತ್ತದ ರಾಶಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟು, ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಆ ಭತ್ತದ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಬೂದಿಯನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಕರಿಗಲ್ಲು, ಬಿಳಿ ಕಲ್ಲು, ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡುವ ಕತ್ತಿ (ಪರ್ಧತ್ತಿ)ಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಇಡುವ ಕ್ರಮ ಇದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ರಾಶಿಯ ಭತ್ತ ಕಾವೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ತುಳುವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಪೈರು ಕಟಾವು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ, ಗದ್ದೆ ಉಳುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೆಳೆಗೆ ಉಳುವವರಿಗೆ ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿಯ ದೋಸೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಈ ವರ್ಷದ ಎಣೆಲಿನ (ಮೊದಲ) ಬೆಳೆಯ ಭತ್ತದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಎಣೆಲಿನ ಬಿತ್ತನೆಗೆಂದು ಅಟ್ಟಣೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ.

7. ಬೊಂತೆಲ್

ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಎರಡನೇ ಬೆಳೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೆಳೆ ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಗದ್ದೆ ಉತ್ತು, ಹದ ಮಾಡಿ, ಭತ್ತವನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ಇರುವುದರಿಂದ ಕೆರೆ, ತೊರೆಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಹಾಯಿಸಿ ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡಿ ಪರ್ಬ (ದೀಪಾವಳಿ)

ತುಳುವರು ಆಚರಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ ರಾಜನೆಂದರೆ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ. ಬೊಂತೆಲ್ ತಿಂಗಳಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಈ ಹಬ್ಬ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಳುವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದುಗಳು ಕತ್ತಲು ಕಳೆದು ಬೆಳಕು ತರುವ ಬೆಳಕಿನ ಹಬ್ಬ ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿ. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಲೋಕಕಂಠಕನಾಗಿದ್ದ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾರಾಯಣನು ಕೊಂದಂತಹ ದಿನ. ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಆತನ ಮಡದಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಸಾವಿನ ಸೂತಕ (ಅಮೆಸೂತಕ) ವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೈ, ಕೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿ ಮೀಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೀಯುವ ಹಬ್ಬವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ವಿರಾಮ ನೀಡಿ, ಎತ್ತು, ಎಮ್ಮೆ, ಕೋಣ, ಹಸುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೊಬ್ಬರ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೇಗಿಲು, ಅಡ್ಡ ಹಲಗೆ, ಸಲಾಕೆ, ಪಿಕ್ಕಾಸು, ಒನಕೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಅಂಗಣದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ, ಅವಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಗೊಂಡೆ ಹೂವು, ಕೊರಗ ಹೂವು, ಕೇವಳ ಹೂವು, ಮಿಠಾಯಿ ಹೂವು, ಚೆಂಡು ಹೂವು, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಜೆಯಾದಾಗ ನೇಗಿಲು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಗೊಬ್ಬರದ ರಾಶಿ, ಭತ್ತದ ರಾಶಿಗೆ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗೂಡು ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಮನೆಯ ಎದುರು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ದೈವ ದೇವರುಗಳ ಬಾಕಿಮಾರು ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದೈವದ ಸ್ಥಳದ ಎದುರು ಬುಲೆಕಿಮರವನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಕೆಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ದೀಪ ಇಟ್ಟು, ಬಲಿಯೇಂದ್ರನ ಪೊಲಿ ಕರೆಯುವ ಕ್ರಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು, “ಆ ಉರ ಪೋಲಿ ಕನಲ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ, ಈ ಉರ ಬಲಿ ಕೊನೊಲ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ, ಕೂ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ...” ಎನ್ನುತ್ತ ಮೂರು ಬಾರಿ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮರುದಿನ ಪಾಡ್ಯ. ಅದು ದೈವ ದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ತೀರಿಹೋದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಪಾಡ್ಯ ಬಡಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ದೀಪಾವಳಿ ತೀರಿ ಹೋದವರಿಗೆ ಪುಧ್ಧರ್ (ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಉಟ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆ ಕುಲೆಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಪಾಡ್ಯ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಣೆ ಇಟ್ಟು, ಹದಿನಾರು ತುದಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ದೋಸೆ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಬಾಳೆಕಾಯಿಯ ಪಲ್ಯ, ಕೆಸು-ಹರಿವೆಯ ಸಾರು ಬಡಿಸಿ, ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಮುಗಿದು ಅಡ್ಡ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅರಸಿನ ಎಲೆಯ ಗಟ್ಟಿ, ಗೋಳಿಯ ಎಲೆಯ ಬೆಲ್ಲ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿ ಹಾಕಿದ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. “ಹಬ್ಬದ ಮರುದಿನ ನಾಯಿಯ ಬಾಲದಲ್ಲೂ ತಿಂಡಿಯಂತೆ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ, ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಾಕುವ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಹಸುಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ.

ಪಾಡ್ಯ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾದ ದಿನ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ಸಂಜೆ ಗೋಪೂಜೆ. ಹಸು-ಕರುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ, ಗೊಂಡೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ, ನೆತ್ತಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ, ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟು, ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಗೆರಸೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಉದ್ದಿನ ದೋಸೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಭತ್ತವನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನದಂದು ಅಂಗಡಿಯ ವ್ಯಾಪಾರದವರು ಅಂಗಡಿಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟು, ಹೂವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಮಾವಿನ ಎಲೆಯ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಗಡಿಯ ಹಳೆ ಸಾಲ ಇದ್ದ ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಸಿಹಿ ಹಂಚಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಉಟ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಸಾಲದ ವಾಯಿದೆ ಮುಗಿಯುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ಸಾಲವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಲೆಕ್ಕ ಚುಕ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹಬ್ಬದಂದು ಬೋನಸ್, ಬಟ್ಟೆ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಪಟಾಕಿ, ದುಸುಫ, ತೇರಂಟೆ, ಸುರು ಸುರುಕಡ್ಡಿ, ಕೀಪು, ಪಿಸ್ತೂಲು, ಮಾಲೆಪಟಾಕಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸಂತಸ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಲಿಯೇಂದ್ರ

ದೀಪಾವಳಿಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ರಾಜನು, ಸತ್ಯ-ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಭರತ

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬಡತನ ಕಷ್ಟ ಗಳಿರದೆ, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಜೆಗಳು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರು ಯಾಗ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಪಟ್ಟ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನೂರು ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದವನು ದೇವೇಂದ್ರ ಮಾತ್ರ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತನು ಸ್ವರ್ಗದ ಸರ್ವ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು, ಲೋಕದ ಗೊಡವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾನು ಯಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಯಾಗ ಮಾಡಿದಾಗ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ ಕೊನೆಗೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಆಗ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ವಾಮನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಾಗ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ದಾನ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ದಾನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡು, ವಿಚಾರಿಸಿ, ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭಾಷೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ವಾಮನ ಅವತಾರದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮೂರು ಪಾದ ಸ್ಥಳ ಕೇಳಿ, ವಾಮನನು ಆಕಾಶ ಭೂಮಿ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾದವನ್ನು ಇಟ್ಟರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಪಾದ ಪಾತಾಳದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂರನೇ ಪಾದವಿಡಲು ಸ್ಥಳವು ಇಲ್ಲದಾಗ ಬಲಿ ಮಂಡಿಯೂರಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾದ ಇಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆತನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು, ಆತನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬಲಿಯೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ, ಅರಮನೆ, ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರದೆ ನೋವಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತ ಹೊರಟಾಗ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಆತನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಬಂದು, ಆತನಿಗೆ ವರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ನೀನು ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಮೂರು ದಿನದ ಬಲಿಸೇವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಮೂರು ದಿನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ, ಭಾಗ್ಯ, ಹಣ, ಚೆನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರಲಿ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಸೂರ್ಯ - ಚಂದ್ರ ಇರುವವರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿ' ಎಂದು ವರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾ ತುಳುವರು ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಎದುರು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಕ್ಕಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟು ಬಲಿಯೇಂದ್ರನನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಬಲಿಯೇಂದ್ರನನ್ನು ಕೂಗುವ ಹಾಡಿನ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ-

‘ಕರ್ಗಲ್ ಕಾಯಾನಗಾ
ಬೊಲ್ಕಲ್ ಪೂ ಪೋನಗಾ
ಉಪ್ಪು ಕರ್ಪೂರಾನಗಾ
ಜಾಲ್ ಪಾದೆ ಆನಗಾ
ಉರ್ದು ಮದ್ದೋಲಿ ಆನಗಾ
ಗೊಡ್ಡೆರ್ಮೆ ಗೋಣೆ ಆನಗಾ,
ಎರು ದಡ್ಡೆ ಆನಗಾ

ತುಂಬೆದಡಿಟ್ ಕೂಟ ಆನಗಾ,
ನೆಕ್ಕಿದಡಿಟ್ ಆಟ ಆನಗಾ,
ಡೆಂಬೆಲ್‌ಗ್ ಪಾಪು ಪಾಡ್‌ಗಾ
ಅಲೆಟ್ ಬೊಲ್ಲ್ಯೆಯಿ ಮುರ್ಕುನಗಾ
ಗುರುಗುಂಜಿಡ್ ಕಲೆ ಮಾಜಿನಗಾ,
ಮಂಜೊಲು ಪಕ್ಕಿ ಮೆಯಿ ದೆಪ್ಪುನಗಾ,
ಕೊಟ್ಟಂಞ್ ಕೊಡಿ ಜಾನಗಾ,
ದಂಟೆದಜ್ಜಿ ಮದ್ಮಾಲ್ ಆನಗಾ
ಪುಚ್ಚೆಗ್ ಕೊಂಬು ಬನ್ನಗಾ.

ಆಟದ ಅಮಾಸೆಗ್, ಸೋಣದ ಸಂಕ್ರಾಂದಿಗ್, ಬೊಂತೆಲ್ ಕೊಡಿ ಪರ್ಬೊಗು ಆಜಿ ದಿನತ ಬಲಿ, ಮೂಜಿ ದಿನತ
ಪೊಲಿ ಕೊನೊದು ಬಲ ಬಲೀಂದ್ರಾ... ಅರಕ್ ದ ಒಟ್ಟೆ ಓಡೊಡು, ಮಯಣದ ಮೋಂಟು ಜಲ್ಲೊಡು ಪೊಟ್ಟುಗಟ್ಟಿ
ಪೊಡಿ ಬಜಿಲ್ ಕೊಟ್ಟುಗು ಗೊಂಡೆ ಪೂ ಕಟೊಂದು ಬಲಾ ಬಲಿಯೇಂದ್ರಾ... ಆವೊರಾ ಪೊಲಿ ಕನಲಾ, ಈವೊರ
ಬಲಿ ಕೊನಲ ಕೂ... ಬಲೀಂದ್ರಾ... ಕೂ... ಬಲೀಂದ್ರಾ... ಕೂ... ಬಲೀಂದ್ರಾ...

ತುಳಸಿ ಹಬ್ಬ

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ನಂತರ ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನದಂದು ತುಳಸಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣಗಳು
ಹೇಳುವಂತೆ, ತುಳಸಿ ಅಥವಾ ವೃಂದ ಜ್ವಲಂಧರನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ, ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆ ವಿಷ್ಣು
ದೇವರ ಮಹಾಭಕ್ತೆಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಪತಿ ಜ್ವಲಂಧರ ಶಿವನು ತನ್ನ ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದಂತಹ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣ ಜ್ವಲಂಧರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದು,
ಹನ್ನೆರಡನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿ, ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು,
ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಘೋರ ತಪ್ಪಿಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು “ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ತಂದೆಯ ಹೊರತಾಗಿ
ಮತ್ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಮರಣ ಬಾರದಿರಲಿ” ಎಂಬ ವರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವರದ ಬಲದಿಂದ ಜ್ವಲಂಧರ
ಅನ್ಯಾಯದ, ಅಧರ್ಮದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು-ಬ್ರಹ್ಮರಂತಹ ಸ್ವರ್ಗದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ.
ಆತನ ವರ ಹಾಗು ತುಳಸಿಯ ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮದ ಶಕ್ತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಯಾರಿಂದಲೂ
ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ನಾರದನ ಮುಖಾಂತರ ತುಳಸಿಯ ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮ ಹಾಳಾಗಿ ಶಿವ ಜ್ವಲಂಧರ
ನೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಗಿ, ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಪತಿಯ ಮರಣ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿದ ತುಳಸಿ,
ಆತನ ಚಿತ್ತೆಗೆ ಹಾರಿ ಸತಿಸಹಗಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತುಳಸಿಯ ಪತಿವ್ರತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಹರಿಹರ
ಬ್ರಹ್ಮರು ಅವರಿಬ್ಬರ ಚಿತ್ತೆಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ರಾಶಿ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ತುಳಸಿಯ ಗಿಡವನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ.
ತುಳಸಿ-ಜ್ವಲಂಧರನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ತುಳಸಿ ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ತುಳಸಿಯ ಮಹತ್ವ

ತುಳುನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳ ಅಂಗಣದಲ್ಲೂ ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸೇದಿ, ನೀರಿನ ಕೊಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ, ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು, ತುಳಸಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ತುಳಸಿಯ ಒಂದು ಎಲೆಯನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತುಳುವರಿಗೆ, ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೈವ-ದೇವರ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದು ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪೂಜೆ, ದೈವಗಳಿಗೆ ಮುಡಿಪು ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯ ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆ ಎದುರು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗೃಹಪ್ರವೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಇತರ ವೈದಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮದರಂಗಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಗಳು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ, ಮೊದಲು ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು, ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು, ನಂತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಷ್ಣು ದೇವರಿಗೆ ತುಳಸಿ ಪರಮಪ್ರಿಯ. ದೇವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ತೀರಿಹೋದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ನೀರು ಬಿಡುವುದು ಸಹ ತುಳಸಿಯ ಚಿಗುರಿನಲ್ಲೇ.

ತುಳಸಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಐದು ಜಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕರಿಯ ತುಳಸಿ, ಬಿಳಿ ತುಳಸಿ, ರಾಮ ತುಳಸಿ, ಕೃಷ್ಣ ತುಳಸಿ, ಗೌರಿ ತುಳಸಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕರಿಯ ತುಳಸಿಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಗುಣವಿದೆ. ತುಳಸಿಯ ರಸದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿನ್ನೆಯ (ಮಂಗಳವಾರ ಅಥವಾ ಭಾನುವಾರ) ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಶೀತ, ಕೆಮ್ಮು, ಕಫ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತುಳಸಿಯ ಸಿರಪ್ ರಾಮಬಾಣ. ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ತುಳಸಿ ಗಿಡ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅದರ ಗಾಳಿ ಸೇವನೆ ಮಾಡಿದರೆ ರೋಗ ದೂರ, ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

8. ಜಾರ್ಡ್

ಜಾರ್ಡ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ನಾಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಗದ್ದೆಯ ತುಂಬಾ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೂ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇವಾಲಯಗಳ ಜಾತ್ರ, ಕಂಬುಳ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ದೈವದ ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವ

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜಾರ್ಡ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ದೀಪೋತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಹಾರ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಎರಡು ಬಾರಿ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದಲ್ಲದೇ, ನಾದಸ್ವರ ಮತ್ತು ಚಂಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಬಾರಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಾ, ಹೊಸಕಟ್ಟೆ, ಲಲಿತೋದ್ಯಾನ, ಕೆರೆಕಟ್ಟೆ, ಕಂಚಿಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಗೌರಿಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಗೌರಿಮಾರು ಕಟ್ಟೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವಧಾನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ಸಕಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಸಮಾನ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಗುಡಿ ತುಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 700 – 800 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ನೆಲ್ಯಾಡಿಬೀಡು ಎನ್ನುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ದೈವಭಕ್ತರಾದ ಬಿರ್ಮಣ್ಣ ಪೆರ್ಗಡೆ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ಬಲ್ಲಾಳಿ ಎನ್ನುವ ಜೈನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ನೇಮನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಾಲ್ವರು ಅತಿಥಿಗಳು ಧರ್ಮದೇವತೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿರ್ಮಣ್ಣ ಹೆಗ್ಡೆಯವರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೇ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಣ್ಣಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯು ಮಂಗಳೂರಿನ ಕದ್ರಿ ಎನ್ನುವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಗಳು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮದೇವತೆಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೈನಂದಿನ ಪೂಜೆ, ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಲೋಪದೋಷ ಬಂದರೂ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಈಗಲೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ತೀರ್ಥರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶಿವನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಎನ್ನುವ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ.

ಪಂಚಮಿ ವ್ರತ

ಜಾರ್ಡ್ ತಿಂಗಳಿನ ಪಂಚಮಿಯಂದು ವ್ರತ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಗನ ದೋಷದಿಂದ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಚರ್ಮರೋಗಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದರಿಂದ ಪಂಚಮಿ ವ್ರತ ಹಿಡಿದು, ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ದೋಷ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಮಿಯಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನೂ ತಿನ್ನದೆ ವ್ರತ ಹಿಡಿದು ನದಿ, ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳದ ಹತ್ತಿರ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿ, ಒಲೆ ಮಾಡಿ, ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಗಂಜಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತುದಿ

ಬಾಳೆಎಲೆ ಮೇಲೆ ಈ ಸಪ್ತ ಗಂಜಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಪ್ರತಿರೂಪ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅರಿಶಿನ, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿ, ತಲೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಮೂರು ಬಾರಿ ಗೋವಿಂದ ಎಂದು ನೀರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ಸಪ್ತ ಗಂಜಿ ಉಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಷಷ್ಠಿಯಂದು ಹತ್ತಿರದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ, ಹರಕೆ ಹಾಕಿ ಪಂಚಮಿ ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಷಷ್ಠಿ

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಷಷ್ಠಿಯನ್ನು ಸ್ಕಂದ ಷಷ್ಠಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನದಂದು ಭಕ್ತರು ಉಪವಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕಾರ್ತಿಕೇಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಕುಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಮಂಜ ಅನಂತೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುಳ್ಳು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಧಾರ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಷಣ್ಮುಖ ದೇವರನ್ನು ಐದು ತಲೆಯ ನಾಗನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರ ದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು ತಾರಕಾದಿ ಅಸುರರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ, ಸೋದರ ಗಣಪತಿಯ ಜೊತೆ ಕುಮಾರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕುಮಾರಧಾರ ತೀರ್ಥದ ತಟದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿ ದಿನ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಅದೇ ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನು ತಾನು ದೇವಸೇನಾ ಸಮೇತನಾಗಿ ಒಂದಂಶದಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವುದಾಗಿ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಗುಪ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂಬುವುದಾಗಿಯೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೃತ್ತಿಕಾ ಪ್ರಸಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿದೆ. ಪವಿತ್ರ ಕುಮಾರಧಾರ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಮತ್ತು ಮಡೆಸ್ನಾನದಿಂದ ಕುಷ್ಠ ರೋಗದಂತಹ ಭಯಾನಕ ರೋಗಗಳೂ, ಚರ್ಮ ವ್ಯಾಧಿಗಳೂ ಶಮನವಾಗುವುದೆಂಬುದು ಭಕ್ತರ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ. ಶ್ರೀ ದೇವರಿಗೆ ಅನ್ನದಾನ ಸುಬ್ಬಪ್ಪನೆಂಬ ನಾಮಾಭಿದಾನವಿದ್ದು, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಪದೋಷದಿಂದ ಬರುವಂತಹ ಸಂತಾನ ಹೀನತೆ, ಚರ್ಮ ವ್ಯಾಧಿ, ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಂದ್ಯ, ಭೂಮಿ ದೋಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸರ್ಪಸಂಸ್ಕಾರ, ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಆಶ್ಲೇಷಬಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮುಖ ಹರಕೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕುಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ನಡೆಯುವ ಚಂಪಾಷಷ್ಠಿ ಮಹೋತ್ಸವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಏರುವುದರ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದು, ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಲಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವ, ಚಂಪಾಷಷ್ಠಿ ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮೂಲಮೃತ್ತಿಕಾ ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶೇಷವಾಹನಯುಕ್ತ ಬಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ಲಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವ, ಶೇಷವಾಹನೋತ್ಸವ, ಅಶ್ವವಾಹನೋತ್ಸವ,

ಮಯೂರವಾಹನೋತ್ಸವ, ರಾತ್ರಿ ಹೂವಿನ ತೇರಿನ ಉತ್ಸವ, ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ರಾತ್ರಿ ಪಂಚಮಿ ರಥೋತ್ಸವ, ಚಂಪಾಷಷ್ಠಿ ಮಹಾರಥೋತ್ಸವ, ಅವಭೃತೋತ್ಸವ, ನೌಕಾವಿಹಾರ ನಡೆದು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಇಳಿಯುವುದು, ರಾತ್ರಿ ನೀರುಬಂಡಿ ಉತ್ಸವ, ದೈವಗಳ ನಡಾವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ತೆರೆ ಬೀಳಲಿದೆ.

ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಮಚ್ಚಿನದ ಬಳ್ಳಮಂಜ ಶ್ರೀ ಅನಂತೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲೂ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಷಷ್ಠಿ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಷಷ್ಠಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನದಂದು ಪಂಚಮಿ ಉತ್ಸವ, ಷಷ್ಠಿಯ ದಿನದಂದು ಷಷ್ಠಿ ಉತ್ಸವ, ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮರುದಿನ ಮಹಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮರಥೋತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸುಬ್ರಮಣ್ಯದಿಂದ ಬಂದ ಗರುಡ ಪಕ್ಷಿಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಬೇಕು. ನಂತರವೇ ರಥವನ್ನು ದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ಏರಬೇಕು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.

9. ಪೆರಾರ್ದೆ (ಡಿಸೆಂಬರ್- ಜನವರಿ)

ಪೆರಾರ್ದೆ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪೈರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪೈರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಬರುವ ಕಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕಾರ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

10. ಪೊನ್ನಿ (ಜನವರಿ - ಫೆಬ್ರವರಿ)

ಸುಗ್ಗಿಯ ಬೆಳೆಯ ಕಟಾವಿನ ಕೆಲಸ ಪೊನ್ನಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕೊಳಕೆ ಬೆಳೆಗೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಹದ ಮಾಡಿ ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಬೇಸಿಗೆಕಾಲವಾದ ಕಾರಣ ನೀರಿನ ಅಭಾವವಿದ್ದರೂ, ಕೆರೆ- ತೊರೆಯ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ಗದ್ದೆಗೆ ಹಾಯಿಸಿ ಬೆಳೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

11. ಮಾಯಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ- ಮಾರ್ಚ್)

ಮಾಯಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜದ ಪೈರನ್ನು ತೆಗೆದು ನಾಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಿಂಗಳು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ, ಪೈರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದು, ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಡ್ಡಸ

ಮಾಯಿ ತಿಂಗಳಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಮೂರು ದಿನ ಇರುವಾಗ ಕೆಡ್ಡಸ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಡ್ಡಸ ಅಂದರೆ ಭೂಮಿ ತಾಯಿ ಋತುಮತಿಯಾಗುವ ಸಮಯ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದಿನದಂದು ಭೂಮಿ ಅಗೆಯುವಾಗ ರಕ್ತ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ದಿನದಂದು ಯಾವುದೇ ಗದ್ದೆ ಉಳುವ, ಮಣ್ಣು ಅಗೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಡ್ಡಸದ ನಂತರ ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಕೆಡ್ಡಸದ ದಿನದಂದು ಮನೆಯ ಹೊರಾಂಗಣವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ, ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಎದುರು ಸಗಣೆ

ಸಾರಿಸಿ ಗುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಒಂದು ತುದಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಗೆ, ಅರಸಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಕಾಡಿಗೆ, ಹೂವು, ಹಿಂಗಾರ, ಕನ್ನಡಿ, ಬಾಚಣಿಗೆ ಇಟ್ಟು, ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಅಡ್ಡ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಆ ದಿನ ಕುಡು ಅರಿ (ಹುರುಳಿ ಅಕ್ಕಿ) ಕಾಯಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಕೆಡ್ಡಸದಂದು ಕುಡು ಅರಿ (ಹುರುಳಿ ಅಕ್ಕಿ) ಹುಡಿ ಕಾಯಿಸಿ ತಿಂದರೆ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಎಲುಬುಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿದ ಪಾಯಸ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಡ್ಡಸಕ್ಕೆ ಮೀನು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬುದು ನಂಬಿಕೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೊಂದು, ಮಾಂಸ ಮಾಡಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಲೆ ಹಾಕಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಿವರಾತ್ರಿ

ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಂದರೆ ಈಶ್ವರ ದೇವರ ಹಬ್ಬ. ಮಾಯೆ ತಿಂಗಳಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂರು ದಿನ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಈಶ್ವರ ದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿಗೆ ಶಿವನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜಳಕವಾಗಿ, ರಥೋತ್ಸವ, ಬಲಿ ಬಹಳ ವಿಜ್ರಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆ ಇದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಕಲ್ಲು ಎಸೆದು ಮನೆಯವರ ಬಾಯಿಂದ ಬೈಗುಳ ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತು. ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಎಸೆಯುವುದು, ಎಳನೀರು ತೆಗೆದು ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು, ಹಿತ್ತಲಿನ ತರಕಾರಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು, ರಸ್ತೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಇಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಅನ್ಯಾಯದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

12. ಸುಗ್ಗಿ (ಮಾರ್ಚ್- ಏಪ್ರಿಲ್)

ಸುಗ್ಗಿ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಕೆ ಬೆಳೆಯ ಕಟಾವಾಗುತ್ತದೆ. ಯುಗಾದಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪೈರು ಕಟಾವಾಗಿ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

ಯುಗಾದಿ ಪಾಡ್ಯ (ಹೊಸ ವರ್ಷ)

ಸುಗ್ಗಿ ತಿಂಗಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮರುದಿನವೇ ಯುಗಾದಿ ಪಾಡ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ತುಳುವರಿಗೆ ಹೊಸ ವರ್ಷ. ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳು ಸಮನಾಗಿ ಇರಲೆಂದು, ಪರಸ್ಪರ ಬೇವು ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ನಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆ ಆದ ಹುಡುಗಿಯರು ಯುಗಾದಿಗೆ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ಸಂತೋಷದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಗೆ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯವರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಬಂಗಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಗು ಚುಚ್ಚಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಉಂಟು.

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದೈವ - ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ, ತಂಬಿಲ, ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತರಕಾರಿಯ ಪದಾರ್ಥ, ಗೇರು ಬೀಜವನ್ನು ಹಾಕಿ ಪಾಯಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೆರೆಹೊರೆಯವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ ಬಾಯಿ ಸಿಹಿ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳು

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳುಗಳ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬಗಳ ಹೊರತಾಗಿ, ಇತರ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳಿಗೂ ತಿಂಗಳುಗಳ ಗಡುವು ಇದೆ. ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ, ಕೋಳಿ ಅಂಕ, ನಾಗಾರಾಧನೆ, ಭೂತಾರಾಧನೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗರಿಮೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗರಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಈ ಕೆಳಗಿದೆ

ಕಂಬಳ

ಕಂಬಳ ಕರಾವಳಿ ಒಂದು ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆ. ದಷ್ಟ ಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಹಸನಾಗಿ ಹದ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ಕಂಬಳ. ಕರಾವಳಿಯ ರೈತಾಪಿ ಜನರು ಭತ್ತದ ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮನರಂಜನೆಗೋಸ್ಕರ ಈ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಳೆದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಂಘಿಕ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಕಂಬಳಕ್ಕೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜರುಗಳ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದೊಂದಿಗೆ ಈ ಕ್ರೀಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆಗಾಗಿ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಓಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ವಿಜೇತರಾದವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭತ್ತದ ಮೊದಲ ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ಈ ಕ್ರೀಡೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾರ್ಡ್ ತಿಂಗಳ ಛಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವ ಕಂಬಳ ಬೇಶ ತಿಂಗಳ ಪತ್ತನಾಜೆಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಕಂಪ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಸರು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ, ಕಂಪ+ಪೊಲ>ಕಂಬುಲ ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ವೇದಿಕೆ, ಕಣ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಕಂಪದ ಕಳ> ಕಂಬಳ ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗದ್ದೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನ ಗದ್ದೆಗೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗದ್ದೆಯಾದ ಕಾರಣ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಸರು ಜಾಸ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಪದ ಕಂಡ (ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆಗೆ ಕಂಡ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ) ಹೀಗಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಂಬಳ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಕೊಯಿಲಿನ ನಂತರ ಬಿಡುವಾದ ಅಥವಾ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಬಳಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾದ ಕಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ನೂರರಿಂದ ಇನ್ನೂರು ಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದದ ಓಟದ ಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಸನಾದ ಗದ್ದೆಯ ಮಣ್ಣಿನೊಂದಿಗೆ ಜಿಗುಟಾಗದಿರಲು ಅಗತ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮರಳು ಸೇರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಸರು ಗದ್ದೆಯೇ ಕಂಬಳ ಓಟದ ಕಣ. ಕಂಬಳದ ಕಣವು ನೆಲ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲವು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಆಳದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಣದ ಒಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಇಳಿಜಾರಾಗಿ ಕಣದೊಳಕ್ಕೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಲು ದಾರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾವಿನ ಎಲೆಗಳ ತೋರಣವು ಓಟದ ಆರಂಭದ ಗೆರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಣದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾವಿನ ಎಲೆಗಳ ತೋರಣವು ಮುಕ್ತಾಯದ ಗೆರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಣದಿಂದ ಏರಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದ ಕೋಣಗಳು ಮಂಜೊಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ ಆ ಏರಿಯನ್ನೇರಿ ವೇಗ ಕಳಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಕಂಬಳದ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ:

1. ಒಂಟಿ ಗದ್ದೆಯ ಕಂಬಳ
2. ಜೋಡಿ ಗದ್ದೆಯ (ಜೋಡುಕರೆ) ಕಂಬಳ.

ಜೋಡುಕರೆ ಕಂಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕ ಎರಡು ಕಣಗಳಿದ್ದು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆನೆ ಹಲಗೆ ಪಂದ್ಯವನ್ನು ಒಂದೇ ಕಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಓಡುವ ವೇಗದ ಬದಲಿಗೆ, ಓಡುವಾಗ ಕೆಸರು ಚಿಮ್ಮುವ ಎತ್ತರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೋಡುಕರೆ ಕಂಬಳಗಳಿಗೆ ಪುರಾಣ, ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಅವಳಿ-ಜವಳಿಗಳ ಅಥವಾ ಜೋಡಿಗಳ ಹೆಸರಿಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಕೆಲವು ಜೋಡುಕರೆ ಕಂಬಳಗಳ ಹೆಸರು ಹೀಗಿವೆ: ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರ (ವೇಣೂರು, ಶಿರ್ವ, ಬಾರಾಡಿ, ಬಂಗಾಡಿ, ತಲಪಾಡಿ), ಮೂಡು-ಪಡು (ಮುಲ್ಕಿ, ಕಟಪಾಡಿ), ಲವ-ಕುಶ (ಮಿಯಾರು), ಜಯ-ವಿಜಯ (ಈಡು, ಜಪ್ಪಿನಮೊಗರು), ವಿಜಯ-ವಿಕ್ರಮ (ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ), ವೀರ-ವಿಕ್ರಮ (ಹೊಕ್ಕಾಡಿಗೋಳಿ), ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯ (ಮೂಡುಬಿದಿರೆ, ಪುತ್ತೂರು), ಕಾಂತಬಾರೆ-ಬೂದಬಾರೆ (ಐಕಳ), ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ-ಗೋರಕನಾಥ (ಕದ್ರಿ), ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ-ನಾಗರಾಜ (ಆಲ್ತಾರು), ನೇತ್ರಾವತಿ-ಫಲ್ಲಣಿ (ಪಿಲಿಕುಳ) ಇತ್ಯಾದಿ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕದ್ರಿ, ಮಿಯಾರು, ಮೂಡುಬಿದಿರೆಯಂತಹ ಹಲವಾರು ಕಂಬಳದ ಗದ್ದೆಗಳಿವೆ.

ಕಂಬಳದ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಕಂಬಳ ಸಮಿತಿಯು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಬಳ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಾರಾಡಿ ಬೀಡು (ಕಾರ್ಕಳದ ಸಮೀಪ), ಈಡು (ಕಾರ್ಕಳ), ಮಿಯಾರು (ಕಾರ್ಕಳದ ಸಮೀಪ), ಐಕಳ ಬಾವ (ಮೂಡುಬಿದಿರೆ-ಮುಲ್ಕಿ ಮಧ್ಯೆ) ಬಂಗಾಡಿ

(ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ), ಹೊಕ್ಕಾಡಿಗೋಳಿ (ಬಂಟ್ವಾಳ), ಪಜೀರು (ಬಂಟ್ವಾಳ), ಪಿಲಿಕುಳ ನಿಸರ್ಗಧಾಮ (ಮಂಗಳೂರ ಸಮೀಪ), ಜಪ್ಪಿನಮೊಗರು (ಮಂಗಳೂರ ಸಮೀಪ), ತಲಪಾಡಿ ಪಂಜಾಳ (ಮಂಗಳೂರ ಸಮೀಪ), ಅಲ್ಲಾರು (ಉಡುಪಿ), ಕಟಪಾಡಿ (ಉಡುಪಿ), ಅಡ್ಡೆ , ನಂದಿಕೂರು, ಮೂಡುಬಿದಿರೆ, ಮುಲ್ಕಿ, ವೇಣೂರು, ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿ, ಪುತ್ತೂರು, ತೋನ್ಸ್, ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕಂಬಳ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕೋಳಿ ಅಂಕ

ತುಳುನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಕಟ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಂಕ ಆಯನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಕಟ್ಟುಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅಂಕ ಆಯನಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಕೋಳಿಕಟ್ಟು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕೋಳಿಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಆಟವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೋಳಿಕಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಂಬಿಲ್ಯ, ತೊರವೊಲು, ಬಲ್ಲಂಗುಡೆಲ್, ಬೆಜ್ಜ, ಮುಡಿಪು, ಬಪ್ಪನಾಡ್ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳು ತುಂಬಾ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಳಿ ಅಂಕದ ಆಟದಲ್ಲಿ ಯೋಧರು ಅನಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲವರು ಅಥವಾ ಬಿರ್ವರು ಮತ್ತು ಬಂಟರು ಬಹಳ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಿಲ್ಲವ ಮತ್ತು ಬಂಟನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಳಿಕಟ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದ ೧೦-೧೫ ಹುಂಜಗಳು ಇರಲೇಬೇಕು.

ಹಿಂದೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ನೆಂಟರು ಉತ್ತಮ ತಳಿಯ ನಾಲ್ಕಾರು ಹುಂಜಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಜಾತ್ರೆಯ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ಮೊದಲೇ ದಲಿತ ಅಳುಗಳ ಮೂಲಕ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ತಾವು ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಳಿಕಟ್ಟದ ದಿನ ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದರೆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟ ಬಾಳುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಕಲ್ಲಿನ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಹರಿತ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಮನೆ ಕೆಲಸದವನೂ ಆ ಬಾಳುಗಳನ್ನು ಮಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬಾಳುಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದು ಸೂಡಿ. ಬಾಳಿನ ಸೂಡಿ ಅಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಕಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೈವಗುಡಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಭೂತ, ಗಣಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಈ ಕೋಳಿಕಟ್ಟು.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಮರದಡಿಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ ಮತ್ತು ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ಹುಂಜಗಳಿಗೆ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ದಿನಾಲೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಭತ್ತದ ಕಾಳು ಮತ್ತು ನೀರು ಮರೆಯದೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಳಿಕಟ್ಟದ ದಿನ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ ಕೋಳಿಗಳ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗಂಜಿ ಉಟ ಮಾಡಿ ಕೋಳಿಕಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಕ್ರಮ. ಹೋಗುವಾಗ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು, ಕೋಳಿಗೆ ನೀರು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ತೊಂಡು ಇರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕೋಳಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲಸದವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು, ನೀರಿನ ತೊಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಡುವಾಗ ಮನೆಯ ಗುರಿಕಾರ ಒಳ್ಳೆಯ ರಟ್ಟೆಮುಳ್ಳೆಯ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮಗುವಿನಂತೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನಿಂದ ಗತ್ತಿನಿಂದ

ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕೋಳಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಳಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಅಪಶಕುನವಾಗಬಾರದು. ಹಿಂದಿನ ಕೆಲವು ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿಧವೆ ಹೆಂಗಸು, ಮಡಕೆಗಳ ಮೂಟೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕುಂಬಾರ ಇದಿರಾಗಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದಿರಾದರೆ ಅಂದು ತಮ್ಮ ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬಂತಹ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವು. ಕೋಳಿ ಅಂಕ ಜರಗುವ ವಿಶಾಲ ಬಯಲನ್ನು ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯವರು ತಮ್ಮ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಟ ಬಡಿದು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರನ್ನು ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಮನೆಯ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಕಾದಲು(ಹೋರಾಡಲು) ಬಿಡುವವನು ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಾರ. ಕೋಳಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಬಾಳು ಕಟ್ಟುವುದೂ ಒಂದು ಕಲೆ. ಒಂದು ಮನೆಯ ಕೋಳಿಗೆ ಬಾಳು ಕಟ್ಟಿದವ ಇತರರ ಮನೆಯ ಕೋಳಿಗೆ ಬಾಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಮೊದಲಿನ ಯಜಮಾನ ಬಿಡಲಾರ. ಹಿಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧನಿಗಳ ಕೋಳಿಗೆ ಅವನ ಒಕ್ಕಲಿನವನೆ ಬಾಳು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿಪತ್ತು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಇದಿರು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವವರಿದ್ದರೆ ಬರಬಹುದು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಕಡೆಯವರೂ ಅಯಾಯ ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಮೈಭಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿ ಹೊಂದುವ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜೋಡಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪತಿ ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಡೆಯವರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದರೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೋಳಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಹರಿತವಾದ ಬಾಳು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧವಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಉರ ಬಾಳು, ಮತ್ತೊಂದು ಬಡಗು ಪ್ರದೇಶದ ಬಾಳು. ನಂತರ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಕೋಳಿಗಳು ಹೋರಾಡಿ, ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಕೋಳಿಯ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಸೋತವನೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತ ಕೋಳಿಯ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಗೆದ್ದವನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಗಾರಾಧನೆ

ನಾಗಾರಾಧನೆಯು ನಾಗಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಒಂದು ಬಗೆ. ತುಳುವ ಪ್ರದೇಶದ ಆಲಡೆ (ಬೆರ್ಮ ಗುಂಡ) ನಾಗನನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ದೈವಸಂಕೀರ್ಣ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗ, ಬೆರ್ಮರ್, ನಂದಿಗೋಣ, ಲೆಕ್ಕೆಸಿರಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲರಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಾಗ ವಿಷ್ಣು (ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ) ಶಿವ (ಅನಂತೇಶ್ವರ), ಶಕ್ತಿ, ಗಣಪತಿ, ಯಕ್ಷಿ, ಬೊಬ್ಬರ್ಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು ಆರಾಧ್ಯನಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಾಗ ಮತ್ತು ಸ್ಕಂದರು ಅಭಿನ್ನರಾಗಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕುಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ (ಪುತ್ತೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು) ಕುಡುಪು (ಮಂಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು) ಕಾಳಾವರ (ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು) ಮತ್ತಿತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ತುಳುನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರಗಳಿರುವ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ 'ನಾಗಶಿಲೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಆ ಜಾಗವನ್ನು 'ನಾಗಬನ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಗಬನದಲ್ಲಿ ವಟ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಬೈಣೆ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ನಾಗಮಂಡಲ, ಥಕ್ಕಬಲಿ, ಸರ್ಪಂಕಳ ಹಾಗೂ ಕಾಡ್ಯನಾಟ ಎಂಬ ಆಚರಣೆಗಳು ನಾಗಾರಾಧನೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ನಾಗಗಳ ವಂಶವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸತೊಡಗಿದಾಗ, ನಾಗರೂಪದ ಸ್ಕಂದನು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಚ್ಚತೊಡಗಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೆಂಬಂತೆ ನಾಗಗಳ ಆರಾಧನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ನಾಗಮಂಡಲ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸರ್ಪದೋಶ ಇರುವವರು, ಹಾವನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಈ ಸರ್ಪಯಾಗ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಇಂದ ಏಪ್ರಿಲ್ ವರೆಗೆ ಈ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ, ಇವರಿಗೆ ವೈದ್ಯರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಪರಾಜನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಪಾತ್ರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾತ್ರಿಯು ಅಡಿಕೆಹೂವನ್ನು (ಸಿಂಗಾರದ/ಪಿಂಗಾರದ ಹೂವು) ಆಸ್ವಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ಪರಾಜನನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಾಗಮಂಡಲ (ಐದು ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ (ಪಂಚವರ್ಣಹುಡಿ) ಬಿಡಿಸಿದ ನಾಗಗಳ ರಂಗೋಲಿ) ದ ಸುತ್ತ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಂಡೆ, ಮದ್ದಳೆ, ಡಕ್ಕೆ, ನಾಗಸ್ವರ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿಮ್ಮೆಳದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ. ನೃತ್ಯದ ನಂತರ ಸರ್ಪರಾಜ ಮತ್ತು ಕನ್ನಿಕೆಯ ಮಿಲನವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಜೋಡಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಿಲನದ ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಜೋಡಿ ನಾಗಮಂಡಲದ ಸುತ್ತ ನರ್ತಿಸಲು ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಆಚರಣೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಭೂತಾರಾಧನೆ

ಭೂತಾರಾಧನೆಯನ್ನು 'ದೈವಾರಾಧನೆ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳು ವಿವಿಧ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ನಂದಿ, ಕೋಣ ಇತ್ಯಾದಿ (ಪಿಲಿಚಂಡಿ, ಪಂಜುರ್ಲಿ, ಮೈಸಂದಾಯ) ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪ್ರಾಣಿರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಭೂತಗಳಾಗಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಜುಮಾತಿ, ಕಲ್ಕುಡ-ಕಲ್ಕುಚಿ, ಕೋಟಿ - ಚನ್ನಯ, ಕುಜುಂಬ-ಕಂಜ, ಕಾಂತಾಬಾರೆ-ಬೂದಾ ಬಾರೆ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾನವರಾಗಿದ್ದಾಗ ವೀರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅಕಾಲ ಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅನಂತರ ಭೂತಗಳಾಗಿ ದೈವತ್ವ ಹೊಂದಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೊಡಮಣಿತ್ತಾಯ, ಕಿಕ್ಕುಣಂತಾಯ, ಶಿವತ್ತಾಯ, ಅಣ್ಣಪ್ಪ, ಅಡ್ಕತ್ತಾಯ ಮೊದಲಾದ ದೈವಗಳನ್ನೂ ಈ ಗುಂಪಿಗೇ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆರ್ಮೆ ಎಂಬ ದೈವ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರತಿರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ತುಳುವರ ಮೂಲ ದೇವರು "ಬೆಮ್ಮೆರ್".

ಭೂತನೆಲೆಯ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಭೂತಸ್ಥಾನ, ಭೂತಸಾನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೂತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಲೆಡೆ, ಗರಡಿ, ಕಟ್ಟೆ, ತಾನೊ, ಚಾವಡಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇವೆ. ಸ್ಥಾನದ ಒಳಗೆ ಮಣೆಮಂಚ(ತೂಗುಮಂಚ)ವಿರುತ್ತದೆ.

ಇದನ್ನು ಉಜ್ಜಾಲ್ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಭೂತದ ಖಡ್ಗ ಹಾಗೂ ಗುಂಟೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಭೂತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಕೋಣ, ಎತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಭೂತವಾಹನಗಳಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವನ್ನೂ ಭೂತಗಳ ಪರಿವಾರವೆಂದು ಕರೆದು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಭೂತದ ಬಳಿ ಒಂದು ಕತ್ತಿ, ಕಂಚಿನ ಕಳಸದಲ್ಲಿ ನೀರು ದೀಪ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಭೂತವನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಜಯ ಕೊಡುತ್ತದೆ, ನಂಬದವನಿಗೆ ಅಪಜಯವಾಗುತ್ತದೆ (ಭೂತೋ ನಂಬಿನಕ್ಕೆ ಇಂಬು ಕೊಪುಂಡು ನಂಬಂದ್‌ನಕ್ಕೆ ಇಂಬು ಕೊಪುಂಡು) ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ನಂಬುವವರು ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ನೀಡುವಂತೆ ಭೂತಕ್ಕೂ ಹರಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಲ ಕೊಡುವ, ನೇಮೊ ಮಾಡುವ, ತಂಬಿಲ, ಅಗೆಲ್ ಬಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಭೂತಾರಾಧನೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂತದ ವೇಷ ಹಾಕುವವನು ಮೈಗೆ ಅಲಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ವೇಷಭೂಷಣ ತೊಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಣಿ, ಮುಗ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯೆ(ಕತ್ತಿ) ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಿಲ್ಲ್ ಪಗರಿ(ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ) ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕಾಲಿಗೆ ಗಗ್ಗರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಭೂತಾರಾಧನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಭೂತಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡಸೇವೆ, ಕೋಲ, ಜಾಲಾಟ, ನೇಮ, ಧರ್ಮನೇಮ, ಬಂಡಿಜಾತ್ರೆ, ಮೈಮೆ, ಮೆಚ್ಚಿ, ದರ್ಶನ, ಮಾಣಿಚ್ಚಿಲ್ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಪಾಡ್ಡನಗಳು ಭೂತಗಳ ಹುಟ್ಟು, ಪ್ರಸರಣ, ಕಾರಣಿಕವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಯರೂಪದ ಕಥನಕವನಗಳು. ಪಾಡ್ಡನವನ್ನು ತುಳುವರು ಪಾತನ, ಸಂದ್, ಸಂದಿ, ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೇಮದ ವೇಳೆ ಕಟ್ಟುವ ಭೂತವೇಷಗಳು ಆಯಾ ಭೂತದ ಸ್ವಭಾವ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮುಖವರ್ಣಿಕೆ, ಉಡುಪು ತೊಡುಪು, ಅಣಿಗಳಲ್ಲಿ (ಬೆನ್ನುಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಗಲವಾದ ರಚನೆ) ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕುಣಿತದ ವೈಖರಿಯಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ. ನೇಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ವಾಲಸಿರಿ, ಬಂಡಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾರಂಭಗಳೂ ಜರಗುವುದುಂಟು. ವಾಲಸಿರಿ ಸಿರಿ ಭೂತಸ್ಥಾನದ ಆವರಣದ ಹೊರಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನೇಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ತಪ್ಪಂಗಾಯಿ, ಸೊಟೆದಾರೆ ಮೊದಲಾದ ವಿನೋದಗಳೂ ಕೋಳಿ ಅಂಕವೂ ನಡೆಯುವುದುಂಟು. ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೀಮೆಯ ರಾಜಂದೈವ, ಗ್ರಾಮದ ದೈವ, ಜಾಗದ ದೈವ, ಕುಟುಂಬದ ದೈವ, ಮನೆಯ ದೈವ—ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಧರ್ಮನೇಮ ಎಂಬ ವಿಶೇಷೋತ್ಸವವನ್ನು ಜರಗಿಸುವುದುಂಟು.

ಕೋಲವನ್ನು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜರಗಿಸಬಹುದು; ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆಯಾಗಿ ಬೇರೆಯೇ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿಸಬಹುದು. ಕೋಲದ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಪತಾಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಾಳನು ಬಿಳಿ ಅಥವಾ ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುವುದಿದೆ. ಎಳನೀರು, ಸೌತೆ, ಕುಂಬಳ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ತೂಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕೋಲಗಳಿಗೆ ಭಂಡಾರ ಹೋಗುವ ಕ್ರಮವಿದೆ, ಭೂತದ

ಮೊಗ, ಬೆಳ್ಳಿ ಒಂಗಾರದ ನಗನಾಣ್ಯಗಳೇ ಮುಂತಾದ ವೇಷ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ, ಸುರಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳೂ ನಿಶಾನಿ, ಗಣಿ, ದೀವಟಿಗೆ, ಸತ್ತಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಬಿರ್ದಿನಿಂದ ಕೊಂಬುವಾಲಗದೊಂದಿಗೆ ಕೋಲದ ಚಪ್ಪರದಡೆಗೆ ಸಾಗುವುವು. ಕೆಲವೇ ನಿಶ್ಚಿತ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ—ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೈದ್ಯ, ನಲಿಕೆ, ಪರವ, ಪಂಬರ, ಪಾಣಾರ—ಜನ ಮಾತ್ರ ಭೂತಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭೂತವನ್ನು ಇಂಥವನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ನೇಮ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ

ತುಳುವರು ಅವರದೇ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಬದುಕಿನ ಸಹಜತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಾಸ್ತವತೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಈ ಹಬ್ಬಗಳ ಮೇಲೆ ವೈದಿಕರ ಹಿಡಿತ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಬ್ಬಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳೂ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡವು. ಬಿಸು ವಿಷುವಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ವೈದಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಪರ್ಬ ದೀಪಾವಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪುರಾಣದ ಕತೆಗಳು ಬಂದವು. ಮಾರ್ಣಮಿಯ ಮಾರಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯಾದಳು. ಕೆಡ್ಡನದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುವ ಕಾರಣ ಆ ಆಚರಣೆಯೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. ಇತರ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಹಬ್ಬಗಳು ತನ್ನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವು.

ಇದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ, ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ, ನವರಾತ್ರಿ, ಷಡೈ, ಹಾಗೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಜಯಂತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಗೊಂಡವು. ಈ ಹಬ್ಬಗಳು ಯಾವುದೂ ತುಳುನಾಡಿನ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಬೇಸಾಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜನಪದರಿಂದ ಆಚರಣೆಗೊಂಡವುಗಳಲ್ಲ. ಈ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಇತಿಹಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಹಬ್ಬಗಳು ಇಂದು ಮನೆಯ ಹಬ್ಬಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜನಪದರು ಬಹಳ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಜನಪದ ಹಬ್ಬಗಳು ಬೀದಿಯಲ್ಲೋ, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದವು. ಇನ್ನೂ ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಳೆದ ನಂತರ ಈ ಜನಪದ ಹಬ್ಬಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಹಬ್ಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಚರಣೆಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಅವರುಗಳು ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಎಷ್ಟೋ ತಲೆಮಾರನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಆಮಿಷಗಳು ಸಹ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಈಗಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನರು ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚವು ರಂಗು ರಂಗಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತುಸು ಕ್ಷಣದ ಖುಷಿಗೆ, ಕೋಟಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ಖರೀದಿಸಲಾಗದ

ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮರೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಕೆಟ್ಟ ನಂತರವೇ ಬುದ್ಧಿ' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವಂತೆ ಕಲಿಸಿದ ಈ ಆಚರಣೆಗಳು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಈಗ ಪ್ರಾಣಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ. ಬದಲಾವಣೆ ಅಗತ್ಯ, ಆದರೆ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ನಾಶಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಆಗಬಾರದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ತುಳುನಾಡಿನ ಹಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಸರ, ಕೃಷಿ, ಭೂಮಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಮೂಲ ಪರಿಕರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತುಳುನಾಡು, ಪಂಚಭೂತಗಳೇ ಮೆಚ್ಚುವಂತ ಅನೇಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಂಬಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹಬ್ಬಗಳು ಸಮಾಜದ ಸಾಮೂಹಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಆನಂದಿಸಲು ತುಳುವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ತಯಾರಾದ ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ತುಳುವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಆಚರಣೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆಚರಿಸಿ, ಸಂತಸ ಪಡಬೇಕು.

ಗ್ರಂಥ ಖುಣ

1. ಪೂಜಾರಿ ಉಗ್ಗಪ್ಪ, 'ಅಜ್ಜೆ ನಡ್ತಿನ ಗೋಳಿದಮರ', 2019, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪುಚ್ಚಮೊಗರು, ಮೂಡಬಿದಿರೆ.
2. ಪೂಜಾರಿ ಉಗ್ಗಪ್ಪ, 'ತುಳುವೆರ್ ನಂಬಿಕೆಲು ಬೊಕ್ಕ ಆಚರಣೆಲು', 2012, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪುಚ್ಚಮೊಗರು, ಮೂಡಬಿದಿರೆ.
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Bisu_Parba
4. <https://en.wikipedia.org/wiki/PattanaJe>
5. <https://timesofindia.indiatimes.com/life-style/spotlight/energy-devotion-and-emotion-take-centrestage-with-pili-vesha-in-karnataka/articleshow/104580310.cms>
6. <https://kn.wikipedia.org/wiki/%E0%B2%97%E0%B2%A3%E0%B3%87%E0%B2%B6%E0%B2%9A%E0%B2%A4%E0%B3%81%E0%B2%B0%E0%B3%8D%E0%B2%A5%E0%B2%BF>
7. https://enantheeri.com/2021/12/04/lakshya_deepothasava/
8. <https://timesofindia.indiatimes.com/religion/rituals-puja/subrahmanya-shashti-2023-all-you-need-to-know-about-this-festival/articleshow/106014961.cms>
9. <https://vijaykarnataka.com/religion/pooja-vidhana/importance-of-dhanurmasa-story-and-pooja-vidhana-in-dhanu-month-in-kannada/articleshow/72758187.cms>

ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳು



(ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ.)



(ಆಟಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಭಕ್ಷ್ಯ)



(ಬಿಸು ಆಚರಣೆ)



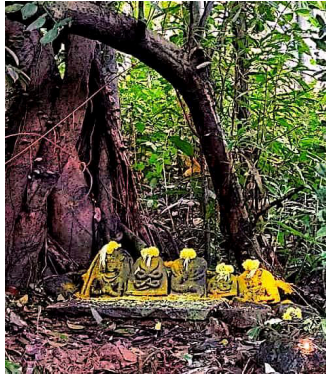
(ಆಟ ಕಳೆಂಜ ಊರಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಮಾರಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಲೆಂದು ಬರುವುದು. ಆತನೊಂದಿಗೆ ತೆಂಬರೆ ಹೊಡೆಯುವವನು ಗದ್ದೆಯ ಮೂಲಕ ಊರಿಗೆ ಬರುವುದು)



(ಚೆನ್ನಮಣಿ ಆಡುವುದು)



(ಜೌತಿಯ ಗಣೇಶ)



(ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯಂದು ನಾಗನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ)



(ಅಷ್ಟಮಿಯಂದು ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಪುಟಾಣಿಗಳು)



(ಮಾರ್ನಮಿಯ ಯೇಸ)



(ಮಂಗಳೂರು ದಸರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವ, ಶಾರದಾ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಹುಲಿವೇಷದ ಹಾವಳಿ)



(ತೆನೆಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ಅಥವಾ ಕೊರಲ್ ಪರ್ಬ)



(ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ ಸೇವೆ, ಅಗೇಲು ಸೇವೆಯ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ)



(ತುಳಸಿ ಹಬ್ಬ)

(ಪತ್ರನಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಗೇಲು ಸೇವೆ)



(ಸುಕ್ಕೆ ಷಡ್ಡಿ ಆಚರಣೆ)



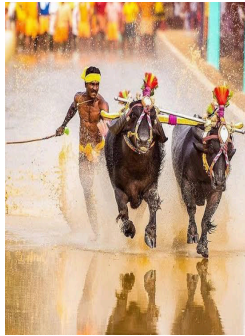
(ಬಳ್ಳಮಂಜದಲ್ಲಿ ಷಡ್ಡಿ ಆಚರಣೆ)



(ಕೆಡ್ಡನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಆರಾಧನೆ)



(ಯುಗಾದಿ ಆಚರಣೆ)



(ಕಂಬಳ)





(ಕೋಳಿ ಅಂಕ ಅಥವಾ ಕೋರಿದ ಕಟ್ಟ)



(ನಾಗಾರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ನಾಗ ಮಂಡಲ)



(ಭೂತಾರಾಧನೆ)



(ಉಕ್ಷದೀಪೋತ್ಸವ)



(ಪುಷ್ಕರ್ ಆಚರಣೆ)



**SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA
COLLEGE (AUTONOMOUS), UJIRE-574240**

**DEPARTMENT OF HISTORY
PROGRAMME NAME : BA**

**A PROJECT REPORT ON
“A RESEARCH ON SOCIAL AND POLITICAL
MOVEMENT IN KARNATAKA FROM 18TH CENTURY
TO 21ST CENTURY”**

**SUBMITTED BY:
KASIM PEER- U05SY21A0087
N AJJAYYA - U05SY21A0135**

**SUBMITTED TO:
DR SANMATHI KUMAR SIR
HEAD OF DEPARTMENT
DEPARTMENT OF HISTORY**

Submitted on 07-05-2024



SRI DHARMASTHALA
MANJUNATHESHWARA COLLEGE (AUTONOMOUS), Ujire -
574240

MINI PROJECT REPORT

**“ A RESEARCH ON SOCIALAND POLITICAL MOVEMENT IN
KARNATAKA FROM 18TH CENTURY TO 21ST CENTURY**

CERTIFICATE

This is to certify that **KASIM PEER AND N AJJAYYA** bearing The 210080 and 210099 of 3rd BA has satisfactorily completed the mini-project **A RESEARCH ON SOCIALAND POLITICAL MOVEMENT IN KARNATAKA FROM 18TH CENTURY TO 21ST CENTURY** in the DEPARTMENT OF HISTORY prescribed by the college during the academic year 2023–24.

DR SANMATHI KUMAR
Head of the department

DR SANMATHI KUMAR
Project Guide

Examiners:

1.

2.

DECLARATION

I hereby declare that this Mini-Project work entitled project **A RESEARCH ON SOCIAL AND POLITICAL MOVEMENT IN KARNATAKA FROM 18TH CENTURY TO 21ST CENTURY** has been prepared by me during the academic year 2023 - 2024 under the guidance **DR. SANMATHI KUMAR, SDM College (Autonomous),Ujire** as the partial fulfillment of BA degree prescribed by the college.

I also declare that this mini project is the outcome of my own efforts and that it has not been submitted to any other establishments.

Signature

Kaseem peer

210080

Signature

N ajjayya

210099

ACKNOWLEDGEMENT

I would like to thank our principal **DR B A KUMARA HEGDE** , for his support. We also thank **DR SANMATHI KUMAR** HOD, DEPARTMENT of HISTORY SDM College (Autonomous), Ujire, for his valuable suggestions to do the mini project work.

I would like to thank **Dr SANMATHI KUMAR, SDM College (Autonomous),** Ujire, for his help and for providing guidance in developing this mini-project.

Signature

Kasim peer

210080

Signature

N ajjayya

210099

INDEX

SL NO	Contents	Page No
1	ABSTRACT	6
2	INTRODUCTION :-	6-7
3	IMPORTANCE AND SCOPE OF THE STUDY	7-9
4	OBJECTIVES OF THE STUDY	9-10
5	HISTORICAL CONTEXT	10-11
6	18TH TO 19TH CENTURY: EMERGENCE OF MOVEMENTS	12-17
7	EMERGENCE OF CASTE-BASED MOVEMENTS AND THEIR SIGNIFICANCE	17-19
8	ROLE OF PROMINENT LEADERS AND ORGANIZATIONS IN SHAPING POLITICAL DISCOURSE	19-22
9	ENVIRONMENTAL MOVEMENTS AND CONSERVATION EFFORTS	23-24
10	21ST CENTURY: CONTINUITY AND CHANGE	25-26
11	SUGGESTIONS	27
12	CONCLUSION	27
13	LEARNING OUTCOMES OF THE RESEARCH	27-28
14	REFERENCES	29
15	IMAGES RELATED TO THE SOCIAL AND POLITICAL MOVEMENTS IN KARNATAKA	30-35

I. ABSTRACT

Karnataka, located in India, boasts a rich history filled with social and political movements that have shaped its identity. This abstract explores these movements, from anti-colonial struggles to contemporary fights for social justice and environmental protection.

Early signs of resistance emerged in the 18th century, with agrarian revolts and the rise of socio-religious movements challenging traditional hierarchies. The 19th century saw the Bhakti movement's influence and the emergence of early political movements against British rule.

The 20th century witnessed a profound transformation. Gandhi's ideals inspired the Non-Cooperation Movement and Salt Satyagraha, showcasing collective power against colonialism. Caste-based movements like the Dalit movement, led by Ambedkar, and the Lingayat movement, championed by Moily, fought for social justice and equality.

Leaders and organizations significantly shaped Karnataka's political discourse. The KPCC played a pivotal role in the Indian National Movement and later social welfare initiatives. Regionalist organizations like the KRV advocated for Kannadiga rights and cultural identity. The Janata Parivar, led by Hegde, Patel, and Gowda, focused on social justice, economic egalitarianism, and regional empowerment.

Late 20th-century economic development brought industrialization, urbanization, and globalization, impacting social structures and leading to environmental concerns. Movements like the Chipko Movement and the WGEEP highlighted the importance of conservation and sustainable development.

II. INTRODUCTION

Karnataka, a land marked in rich history and cultural heritage, has played a pivotal role in shaping the tapestry of Indian society and politics since ancient times. Situated in the southern part of India, Karnataka's geographical diversity, coupled with its vibrant cultural mosaic, has rendered it a crucible for various social and political movements over the centuries. From the tumultuous events of the 18th century to the dynamic landscape of the 21st century, Karnataka has witnessed an array of

transformative movements that have left an indelible mark on its socio-political fabric.

Understanding the trajectory of social and political movements in Karnataka is not merely an academic pursuit; it is an imperative for comprehending the evolution of the state within the broader context of Indian history. This research endeavors to delve into the intricacies of these movements, unraveling their complexities and significance in shaping Karnataka's identity and ethos.

The significance of studying social and political movements in Karnataka cannot be overstated. These movements, whether propelled by ideological fervor, socio-economic disparities, or political aspirations, have been instrumental in catalyzing social change, fostering inclusivity, and shaping the contours of governance. Moreover, they serve as a lens through which one can analyze the interplay between various societal forces, institutional structures, and grassroots activism within Karnataka's socio-political landscape.

Against this backdrop, the purpose of this research paper is twofold: firstly, to provide a comprehensive overview of the social and political movements that have unfolded in Karnataka from the 18th century to the 21st century; and secondly, to analyze the underlying factors, dynamics, and consequences of these movements. By scrutinizing the historical, cultural, and socio-economic contexts within which these movements emerged, this research aims to shed light on the complexities of Karnataka's journey through the modern world.

Through a meticulous examination of primary sources, historical narratives, and scholarly analyses, this research endeavors to offer fresh insights into the dynamics of social and political change in Karnataka. By elucidating the nuances of past movements and their reverberations in contemporary times, this study seeks to contribute to a deeper understanding of Karnataka's multifaceted evolution within the broader tapestry of Indian history and politics.

III. IMPORTANCE AND SCOPE OF THE STUDY

This study of social and political movements in Karnataka, India, holds significant importance for understanding the state's historical trajectory, contemporary dynamics, and future prospects.

Importance

- **Understanding Identity:** By exploring diverse movements like anti-colonial struggles, caste-based movements, and environmental activism, the study sheds light on the factors that have shaped Karnataka's evolving identity. It reveals how social and political contestations have contributed to the state's unique socio-political landscape.
- **Appreciating Change:** The study delves into the processes of social change driven by these movements. It analyzes how movements have challenged existing power structures, social hierarchies, and traditional practices, leading to a more just and equitable society.
- **Informing the Future:** Examining the successes and limitations of past movements provides valuable insights for future social and political action. Understanding past strategies and mistakes can inform present and future efforts towards social justice, environmental sustainability, and regional development
- **Focus on Key Movements:** The study will prioritize exploring the most significant social and political movements in Karnataka's history. This includes anti-colonial struggles, caste-based movements, regionalist movements, socialist movements, and environmental movements.
- **Time Period:** The scope encompasses the period from the 18th century, marked by agrarian revolts and socio-religious movements, to the contemporary era with its focus on environmental issues.
- **Key Figures and Organizations:** The study emphasizes the role of prominent leaders and organizations in shaping the trajectory of these movements. It will analyze their strategies, contributions, and lasting impacts.
- **Socio-Political Context:** The study will situate these movements within their broader social and political context. This includes examining the influence of national movements, economic changes, and regional dynamics on the evolution of Karnataka's social and political landscape.

LIMITATIONS:

- **Focus on Prominent Movements:** Due to the vast number of movements, the study might not delve deeply into every local or specific movement. However, it will highlight the most impactful ones and their broader implications.
- **Nuances within Movements:** While analyzing significant movements, the study might not capture the internal complexities and debates within each movement. However, it will acknowledge the dynamic nature of these movements.

This study aims to provide a comprehensive yet focused exploration of social and political movements in Karnataka, offering valuable insights into the state's past, present, and future.

IV. OBJECTIVES OF THE STUDY

This study on social and political movements in Karnataka, India, aims to achieve the following key objectives:

1. To document and analyze the historical evolution of major social and political movements in Karnataka. This involves tracing the origins, ideologies, key figures, and strategies of these movements across different periods. The study will explore how these movements have responded to changing social, economic, and political conditions in the state.
2. To assess the impact of these movements on Karnataka's social fabric, political landscape, and identity. This objective involves examining how movements have challenged existing social hierarchies, power structures, and dominant ideologies. The study will analyze how these challenges have contributed to social reforms, political change, and the shaping of Karnataka's unique identity.
3. To understand the continuities and ruptures within Karnataka's socio-political movements. This objective involves exploring how movements have built upon previous struggles or emerged in response to limitations of earlier movements. The study will analyze how movements have adapted their strategies and ideologies over time to address evolving challenges.
4. To compare and contrast different social and political movements in Karnataka. This objective involves examining the similarities and differences between

movements based on their goals, ideologies, methods of operation, and social bases. The study will explore how various movements have interacted with each other and influenced each other's trajectories.

5. To draw insights from the history of social and political movements for informing future social and political action in Karnataka. By analysing the successes and limitations of past movements, the study aims to identify lessons learned that can be applied to contemporary social and political challenges in the state.

V. HISTORICAL CONTEXT

The 18th century marked a pivotal period in Karnataka's history, characterized by significant socio-political transformations and upheavals. At the dawn of the century, the region was under the sway of the declining Vijayanagar Empire, which had once been a dominant power in South India but was now fragmented into various smaller kingdoms. This fragmentation paved the way for the emergence of new power centers and political configurations, setting the stage for intense competition and conflict among rival factions.

One of the prominent political entities that rose to prominence during this period was the Kingdom of Mysore, under the leadership of the formidable ruler, Hyder Ali. Hyder Ali, a military commander of humble origins, seized control of Mysore through a series of strategic alliances and military conquests, establishing a centralized and authoritarian regime. His ascendancy marked a significant shift in Karnataka's political landscape, as Mysore emerged as a formidable regional power, challenging the hegemony of neighboring states.

Moreover, the 18th century witnessed the incursion of European colonial powers into Karnataka, most notably the British East India Company. The Company's expansionist policies and aggressive pursuit of trade interests led to conflicts with indigenous rulers and sparked a series of wars that would have far-reaching implications for Karnataka's socio-political trajectory.

1. Anglo-Mysore Wars (1767-1799):

The Anglo-Mysore Wars, a series of conflicts between the British East India Company and the Kingdom of Mysore, were a defining feature of Karnataka's socio-political landscape in the 18th century. The wars, primarily driven by territorial ambitions and

economic interests, witnessed fierce battles and shifting alliances. The pivotal figures in these conflicts were Hyder Ali and his son, Tipu Sultan, who fiercely resisted British expansionism. Despite putting up a spirited resistance, Mysore eventually succumbed to British military superiority, culminating in the fall of Tipu Sultan and the annexation of Mysore by the British in 1799.

2. Agrarian Revolts and Peasant Uprisings:

The 18th century also witnessed sporadic agrarian revolts and peasant uprisings in various parts of Karnataka, fueled by grievances related to land tenure, taxation, and exploitation by feudal lords. These revolts, often led by local leaders and marginalized communities, were symptomatic of deep-rooted socio-economic inequalities and injustices prevailing in agrarian society. One notable uprising was the Kalarama Revolt (1768-1771) in northern Karnataka, where peasants revolted against oppressive taxation and forced labor imposed by the local rulers.

3. Socio-religious Movements:

The 18th century also witnessed the emergence of socio-religious movements aimed at challenging orthodoxies and caste-based hierarchies prevalent in Karnataka society. One such movement was the Lingayat movement, spearheaded by the 12th-century philosopher-saint Basava. The movement, which emphasized social equality, rejected caste distinctions, and advocated for the worship of Lord Shiva, gained traction in Karnataka during the 18th century, influencing the socio-cultural fabric of the region.

4. Impact of Colonialism:

The penetration of European colonial powers, particularly the British, had profound implications for Karnataka's socio-political dynamics in the 18th century. The establishment of British colonial rule disrupted existing power structures, undermined indigenous sovereignty, and facilitated the imposition of new administrative and economic systems. Moreover, the introduction of colonial land revenue policies and commercialization of agriculture led to profound changes in landownership patterns and agrarian relations, exacerbating social tensions and inequalities.

VI. 18TH TO 19TH CENTURY: EMERGENCE OF MOVEMENTS

A. Bhakti movement and its impact on Karnataka society

The Bhakti movement, which gained momentum in Karnataka during the 12th century, continued to exert a profound influence on the socio-religious fabric of the region well into the 18th and 19th centuries. Originating as a devotional movement that emphasized a personal and direct relationship with the divine, Bhakti found expression through the works of saints and poets who composed vernacular poetry in praise of their chosen deity.

1. Saint Kanakadasa: One of the foremost proponents of the Bhakti movement in Karnataka was Saint Kanakadasa, a 16th-century saint and composer who belonged to the Haridasa tradition. Kanakadasa's compositions, known as "Devaranamas," conveyed profound spiritual truths in simple, accessible language, making them popular among the masses. His teachings emphasized the universal nature of devotion and the equality of all beings in the eyes of the divine, challenging prevailing caste-based hierarchies.

2. Saint Purandara Dasa: Another influential figure in the Bhakti movement was Saint Purandara Dasa, often referred to as the "father of Carnatic music." Purandara Dasa's compositions, known as "Purandara Keertanas," not only enriched the musical heritage of Karnataka but also conveyed moral and spiritual teachings. His emphasis on ethical living, humility, and devotion endeared him to people from all walks of life, contributing to the spread of Bhakti ideals across Karnataka society.

The Bhakti movement had a transformative impact on Karnataka society by fostering a sense of spiritual egalitarianism and promoting social cohesion across caste and class boundaries. It provided a platform for individuals to express their devotion in a manner that transcended traditional religious and social divisions, laying the foundation for subsequent socio-religious reform movements.

B. Socio-religious reform movements and their role in challenging traditional practices

The 18th and 19th centuries witnessed a wave of socio-religious reform movements in Karnataka that sought to challenge entrenched social norms and practices perceived as oppressive or discriminatory. These movements, spearheaded by visionary leaders and social reformers, aimed to promote principles of equality, justice, and human dignity.

1. Lingayat Movement: Building upon the teachings of Saint Basavanna from the 12th century, the Lingayat movement gained momentum in Karnataka during the 18th and 19th centuries. Lingayat reformers, known as "Vachanakaras," advocated for the rejection of caste-based discrimination and ritualistic practices, emphasizing the importance of individual devotion and ethical conduct. They challenged the hegemony of the Brahminical orthodoxy and sought to create a more inclusive and egalitarian society.

2. Arya Samaj Movement: The late 19th century saw the emergence of the Arya Samaj movement in Karnataka, inspired by the teachings of Swami Dayananda Saraswati. The Arya Samaj advocated for social and religious reform based on the principles of Vedic scripture and rational inquiry. Its followers, known as Arya Samajis, campaigned against practices such as idol worship, caste discrimination, and child marriage, seeking to purify Hinduism and restore it to its original glory.

These socio-religious reform movements challenged traditional power structures and norms, advocating for a more egalitarian and progressive society. They paved the way for the empowerment of marginalized communities and the promotion of social justice and equality in Karnataka.

C. Early political movements and resistance against colonial rule

The 18th and 19th centuries witnessed the emergence of early political movements in Karnataka, as the region grappled with the challenges posed by colonial rule and foreign domination. These movements, fueled by a sense of nationalism and a desire for self-determination, sought to resist colonial exploitation and assert the rights and autonomy of the indigenous population.

1. Rebellion against British East India Company: The expansion of the British East India Company's influence in South India during the 18th century sparked resistance

among local rulers and communities. The reign of Tipu Sultan of Mysore, who fiercely opposed British imperialism, stands out as a testament to this resistance. Tipu Sultan's efforts to forge alliances with other regional powers and modernize his army reflected a determination to challenge British hegemony in the region.

2. Revolt of 1857: The Revolt of 1857, also known as the First War of Indian Independence, had reverberations in Karnataka as well. While the revolt primarily erupted in northern India, its impact was felt across the subcontinent, including in Karnataka. The participation of soldiers from Karnataka in the uprising against British rule underscored the widespread discontent and desire for freedom among the local population.

These early political movements laid the groundwork for subsequent struggles for independence and self-rule in Karnataka. They demonstrated the resilience and determination of the people to resist foreign domination and assert their rights to sovereignty and self-governance.

VII. 18TH TO 19TH CENTURY: EMERGENCE OF MOVEMENTS

A. Influence of Gandhian ideals and the Indian National Movement in Karnataka

The 20th century in Karnataka witnessed a profound transformation fueled by the ideals of Mahatma Gandhi and the Indian National Movement. Gandhi's philosophy of non-violent resistance, Satyagraha (truth force), resonated deeply with the people, inspiring widespread participation in the struggle for independence from British rule. This section delves into the impact of Gandhian principles, explores specific movements like the Non-Cooperation Movement and Salt Satyagraha, and highlights the contributions of key local leaders.

1. The Allure of Gandhian Ideology

Mahatma Gandhi's message of non-violent resistance struck a chord with the people of Karnataka. Gandhi's emphasis on non-violence offered a moral high ground in the fight against British rule. It appealed to the inherent righteousness of the cause, garnering sympathy and international support. Non-violence transcended social barriers, enabling participation from all sections of society, regardless of caste,

religion, or gender. This inclusivity broadened the movement's reach and impact. Gandhi's philosophy drew inspiration from Indian spiritual traditions. Concepts like ahimsa (non-violence) and satyagraha (truth force) resonated with existing beliefs, fostering a sense of purpose and spiritual connection to the struggle. Gandhi's methods offered a practical approach to challenge British authority. Acts of civil disobedience like boycotts and strikes disrupted the colonial administration, showcasing the power of collective action.

This confluence of moral strength, inclusivity, spiritual connection, and practical effectiveness made Gandhian ideals highly attractive to the people of Karnataka.

2. The Non-Cooperation Movement and Salt Satyagraha

The Indian National Movement witnessed two significant mobilizations that deeply impacted Karnataka. The Non-Cooperation Movement (1920): Launched by Gandhi, this movement called for Indians to boycott British institutions, including schools, courts, and government offices. Karnataka witnessed widespread participation. People from all walks of life joined demonstrations, organized hartals (strikes), and engaged in acts of civil disobedience, crippling the colonial administration in many regions. Educational institutions saw a significant drop in student enrollment, and participation in government services dwindled.

The Non-Cooperation Movement provided a platform for collective action, fostering a sense of unity and purpose among the people of Karnataka. The movement challenged the legitimacy of British rule and emboldened the spirit of nationalism.

1.It showcased the effectiveness of non-violent resistance, inspiring future acts of defiance. The Salt Satyagraha (1930): Gandhi's iconic Dandi March, where he and his followers marched to the sea to make salt in defiance of the British salt monopoly, inspired similar acts of civil disobedience across India. Karnataka was no exception. People established illegal salt pans in coastal areas like Ullal and Gangavati, symbolically challenging the British salt laws and asserting their right to self-governance.

2.The Salt Satyagraha further galvanized the population, demonstrating the collective power of ordinary people to challenge colonial authority. It served as a powerful symbol of defiance against unjust laws, strengthening the resolve for

independence. The movement fostered self-reliance by encouraging local production of salt, reducing dependence on British-controlled supplies.

3. Local Leaders and the National Movement

While Gandhi provided the overarching framework, the Indian National Movement in Karnataka was spearheaded by dedicated local leaders. Here, we explore the contributions of several prominent figures:

Mahadevappa Rampure: A firebrand activist, Rampure tirelessly organized protests, boycotts, and civil disobedience campaigns against British rule. He played a pivotal role in mobilizing support in rural areas, particularly in the districts of Shimoga and Hassan. Rampure's unwavering commitment and courage inspired countless others to join the movement.

S. Nijalingappa: A prominent leader of the Karnataka Pradesh Congress Committee (KPCC), Nijalingappa actively participated in various freedom struggles, including the Quit India Movement of 1942. He was a skilled negotiator and strategist, known for his ability to unite diverse factions within the movement. Nijalingappa's dedication and leadership earned him immense respect among the people of Karnataka.

Aluru Venkata Rao: A renowned Kannada poet and playwright, Rao used his literary talents to ignite nationalist sentiments. His powerful poems and plays, such as "Bharata Sindhu Rashmi" (Rays of India's Sea), evoked patriotic fervor and inspired generations.

SWADESHI MOVEMENT IN KARNATAKA:

The determined freedom fighters of various provinces of Karnataka were contributing wholeheartedly to the Swadeshi Movement propagated by Lokmanya Tilak and Mahatma Gandhi. This wave also reached the district of Mysore.

The princely state of Mysore ruled by Wadiyars already had the Representative Assembly and the Legislative Council. However, despite having political representation, the political waves of the partition of Bengal and the calls for Swadeshi, Swaraj and the need for an unequivocal national unity entered Mysore too.

M. Venkatkrishnaiah was the pioneering leader of the district who spread nationalistic ideas and events through newspapers.

Further, Tagaduru Ramachandra Rao, also known as the “father of political unrest in Mysore” also played a crucial role in the movement. A social reformist, Ramachandra Rao used to be a seller of foreign merchandise. Inspired by an ongoing emotion of nationalism he made a bonfire of foreign goods as a response to Gandhiji’s call for Swadeshi and promoted the use of Charkha. He also got arrested. The spirit of Swadeshi remained high in the subsequent period as well, and after Mahatma Gandhi’s tour of the Mysore district in 1927 a manufacturing unit of Khadi fabrics was also opened in Badanavalu.

The wholehearted commitment shown by the people of Mysore to the ideal of swadeshi shows us the deep roots of nationalism in India, and resistance to British domination in all its different forms.

EMERGENCE OF CASTE-BASED MOVEMENTS AND THEIR SIGNIFICANCE

The 20th century in Karnataka also witnessed the rise of powerful caste-based movements. These movements challenged the entrenched caste hierarchies that had perpetuated social and economic inequalities for centuries. This section will examine the historical context, explore two significant movements – the Dalit movement and the Lingayat movement – and analyze their impact on Karnataka's social fabric.

1. The Roots of Caste-Based Discontent

The caste system, a rigid social hierarchy based on birth, had a profound impact on Indian society, and Karnataka was no exception. Upper castes enjoyed privileges in terms of land ownership, access to education and resources, and social status. Conversely, Dalits (formerly known as Untouchables) and other marginalized communities faced discrimination, social exclusion, and economic deprivation. This systemic oppression fueled the rise of caste-based movements in the 20th century.

Factors Contributing to Caste-Based Movements

The British policy of divide-and-rule, to some extent, inadvertently strengthened caste identities. By creating separate electorates based on caste, the colonial administration

unintentionally fostered a sense of group consciousness among marginalized communities. The growth of cities and increased access to education exposed marginalized communities to the stark realities of caste-based discrimination. This growing awareness fueled a desire for social mobility and equality. The Indian National Movement's emphasis on equality and freedom resonated with marginalized communities. They began demanding their rightful place within an independent India. These factors converged in the 20th century, creating fertile ground for the emergence of powerful caste-based movements in Karnataka.

2. The Dalit Movement: A Fight for Dignity

The Dalit movement, also known as the Bahujan movement, aimed to uplift marginalized communities, particularly Dalits, by combating caste-based discrimination and advocating for social justice and equality. Here, we delve into the key figures and strategies of this movement:

Dr. B.R. Ambedkar, a prominent jurist and social reformer, emerged as a national leader for Dalits. His writings and advocacy inspired Dalit leaders in Karnataka, such as Siddalingaiah and K. R. Narayanan, to fight for their rights. The Dalit movement employed a multi-pronged approach:

- a. **Social Reform:** Leaders like Siddalingaiah campaigned against practices like untouchability and manual scavenging. They advocated for inter-caste dining and encouraged Dalits to assert their self-respect.
- b. **Education:** Education was seen as a key tool for empowerment. Leaders like Narayanan emphasized the importance of education for Dalits to break free from the cycle of poverty and discrimination.
- c. **Political Participation:** The movement encouraged Dalits to participate in the political process to ensure their voices were heard and their interests were represented.

IMPACT OF THE DALIT MOVEMENT IN KARNATAKA

The movement raised awareness about caste-based discrimination and challenged its legitimacy. It empowered Dalits to demand their rights and fight for social justice. Increased educational attainment among Dalits opened doors to better opportunities

and upward mobility. The movement's influence led to affirmative action policies aimed at improving the socio-economic conditions of Dalits.

3. THE LINGAYAT MOVEMENT. ASSERTING A DISTINCT IDENTITY

The Lingayat movement sought recognition for Lingayats as a separate religious community. Rooted in the teachings of 12th-century philosopher Saint Basavanna, who challenged the caste system and advocated for social equality, the Lingayat movement gained momentum in the 20th century. Lingayatism emphasizes devotion to Shiva, rejects the caste system, and promotes equality for all. Its emphasis on social reform resonated with many in Karnataka. Dr. M. Veerappa Moily and Siddaramaiah were prominent leaders who championed the cause of the Lingayat community. They argued that Lingayats differed from Hinduism in their core beliefs and practices. To achieve this, The Lingayat movement adopted a legal and political approach:

- a. Legal Challenges: Leaders like Moily filed petitions seeking separate religious status for Lingayats in the Indian courts.
- b. Political Lobbying: The movement exerted pressure on political parties to acknowledge the distinct identity of Lingayats.
- c. Impact on Lingayat movements in Karnataka: It fostered a sense of solidarity and collective identity among the Lingayat community. It sparked a debate about religious identity and the definition of Hinduism.

VIII. ROLE OF PROMINENT LEADERS AND ORGANIZATIONS IN SHAPING POLITICAL DISCOURSE

The 20th century in Karnataka witnessed the emergence of prominent leaders and organizations that significantly shaped the state's political discourse. This section explores three key entities: the Karnataka Pradesh Congress Committee (KPCC), the Karnataka Rakshana Vedike (KRV), and the Janata Parivar.

1. The Karnataka Pradesh Congress Committee (KPCC): A Legacy of Social Welfare and Nationalism

The KPCC, the state unit of the Indian National Congress, emerged as a dominant political force throughout the 20th century. Leaders like K. Hanumanthaiah, S. Nijalingappa and D. Devaraj Urs played central roles in the Indian National

Movement and later in the state's governance. The KPCC espoused the core principles of the Indian National Congress – nationalism, secularism, and social democracy. It championed social welfare initiatives, economic development plans, and political reform. The KPCC played a pivotal role in:

- A. **The Indian National Movement:** Leaders like Nijalingappa mobilized support for the freedom struggle and ensured Karnataka's active participation in various national campaigns.
- b. **Social Welfare:** The KPCC implemented policies aimed at improving the lives of disadvantaged communities, including land reforms, educational initiatives, and healthcare programs. Leaders like Hanumanthaiah championed the upliftment of backward classes.
- c. **Economic Development:** The KPCC focused on developing Karnataka's infrastructure, promoting industrial growth, and fostering agricultural productivity. Leaders like Devaraj Urs initiated irrigation projects and promoted rural electrification.

Impact of the KPCC:

The KPCC's legacy includes a strong foundation for social welfare programs in Karnataka, laying the groundwork for future development initiatives. The party's emphasis on nationalism and secularism contributed to a unified and inclusive political discourse in the state. The KPCC's leadership in the freedom struggle instilled a sense of democratic participation and political activism in the people of Karnataka.

2. THE KARNATAKA RAKSHANA VEDIKE (KRV): A VOICE FOR KANNADIGAS AND REGIONAL IDENTITY

Founded in the late 20th century, the KRV emerged as a prominent regionalist organization advocating for the rights and interests of Kannadigas and Karnataka's cultural identity. Leaders like Vatal Nagaraj and Narayana Gowda played a key role in mobilizing public

- **Ideology and Focus:** The KRV promoted Kannada nationalism, emphasizing the importance of protecting the Kannada language, culture, and heritage. It advocated for policies that prioritized the rights and opportunities of Kannadigas in Karnataka.

The KRV adopted a multi-pronged approach:

- A) Public Mobilization: Leaders like Nagaraj organized protests and demonstrations to raise awareness about issues concerning Kannadigas, such as the promotion of Kannada in education and administration.
- B) Political Lobbying: The KRV exerted pressure on political parties to address their concerns through petitions and negotiations.
- C) Cultural Advocacy: The organization actively promoted Kannada language, literature, and arts, fostering a sense of pride in Karnataka's cultural heritage.

Impact of the KRV:

The KRV played a significant role in asserting Karnataka's distinct cultural and linguistic identity within the Indian federal framework.

The organization's activism contributed to promoting the use of Kannada in various spheres, including education and administration. The KRV's influence on political discourse led to the implementation of policies that prioritized the interests of Kannadigas in Karnataka.

3. THE JANATA PARIVAR: A COALITION FOR SOCIAL JUSTICE AND DECENTRALIZATION

The Janata Parivar, a coalition of various socialist and regionalist parties, emerged as a significant political force in the latter half of the 20th century. Leaders like Ramakrishna Hegde, J.H. Patel, and H.D. Deve Gowda played crucial roles in shaping the Janata Parivar's ideology and governance.

The Janata Parivar espoused socialism, advocating for social justice, economic egalitarianism, and regional empowerment. The coalition prioritized policies aimed at uplifting marginalized communities and promoting decentralization of power.

To do this, , they made Strategies and Contributions:

- A) Social Justice: The Janata Parivar focused on programs that addressed issues of poverty, landlessness, and rural development. Leaders like Hegde implemented land reforms and initiated poverty alleviation schemes.

- B) Decentralization: The coalition championed decentralization of power, devolving greater autonomy to local bodies. Leaders like Patel promoted Panchayati Raj system in local level.
- C) Late 20th Century: Modernization and Resistance
- D) A. Economic developments and their impact on social structures:
 - E) The late 20th century witnessed significant economic developments in Karnataka, driven by industrialization, urbanization, and globalization. These economic changes had far-reaching impacts on the social structures of the state, reshaping traditional livelihoods, community dynamics, and patterns of migration.
 - F) Industrialization: Karnataka experienced rapid industrialization during the late 20th century, particularly in urban centers such as Bangalore, Hubli-Dharwad, and Mangalore. The establishment of industrial estates, special economic zones, and technology parks attracted domestic and foreign investment, leading to the proliferation of manufacturing, IT, biotechnology, and other industries. The growth of industries transformed Karnataka's economy, creating employment opportunities, stimulating urbanization, and contributing to rising incomes.
 - G) Urbanization: The process of urbanization accelerated in Karnataka as rural migrants flocked to urban centers in search of employment and better livelihood opportunities. Bangalore, in particular, emerged as a magnet for job seekers, leading to rapid population growth, expansion of urban infrastructure, and socio-cultural changes. The influx of migrants from diverse backgrounds contributed to the cultural vibrancy and cosmopolitan character of Karnataka's cities, but also placed strains on infrastructure, housing, and social services.
 - H) Impact on Social Structures: The economic developments of the late 20th century in Karnataka had profound implications for social structures and traditional livelihoods. While industrialization and urbanization offered new opportunities for economic advancement, they also exacerbated inequalities, displacement, and social tensions. The rapid pace of change challenged traditional social hierarchies and community ties, leading to identity crises, conflicts over resources, and the marginalization of certain groups, particularly rural and agrarian communities

IX. ENVIRONMENTAL MOVEMENTS AND CONSERVATION EFFORTS

The late 20th century saw the emergence of environmental movements and conservation efforts in Karnataka in response to growing concerns over environmental degradation, deforestation, pollution, and the depletion of natural resources. These movements sought to raise awareness, mobilize public support, and advocate for policies and practices aimed at protecting Karnataka's rich biodiversity and ecosystems.

Chipko Movement: The Chipko Movement, also called as Appiko movement which originated in the Himalayan region in the 1970s, inspired similar environmental movements across India, including in Karnataka. In the Western Ghats region of Karnataka, activists and local communities protested against deforestation and indiscriminate logging by hugging trees to prevent their felling. The Chipko Movement highlighted the importance of community-led conservation efforts and indigenous knowledge in protecting forests and preserving ecological balance.

Western Ghats Ecology Expert Panel (WGEEP): In response to growing concerns over environmental degradation in the Western Ghats region, the Government of Karnataka appointed the Western Ghats Ecology Expert Panel (WGEEP) in 2010 to assess the ecological significance of the region and recommend conservation measures. The WGEEP's report, commonly known as the Gadgil Report, proposed a comprehensive framework for conservation and sustainable development in the Western Ghats, emphasizing the need for ecological sensitivity, community participation, and regulatory oversight.

Conservation Initiatives: In addition to grassroots movements and expert panels, various governmental and non-governmental organizations in Karnataka have undertaken conservation initiatives to protect the state's natural heritage. The Karnataka Forest Department has implemented afforestation programs, wildlife conservation projects, and eco-tourism initiatives aimed at preserving biodiversity and promoting environmental stewardship. Non-profit organizations such as the Wildlife Conservation Society (WCS) and the Nature Conservation Foundation (NCF) have also been actively involved in conservation research, advocacy, and capacity-building efforts in Karnataka.

C. Rise of regional identity movements and their political implications:

The late 20th century witnessed the rise of regional identity movements in Karnataka, fueled by sentiments of linguistic pride, cultural heritage, and political autonomy. These movements sought to assert Karnataka's distinct regional identity within the framework of the Indian federal system, advocating for greater recognition, representation, and autonomy for the state.

Kannada Language Movement: The Kannada Language Movement, which gained momentum in the mid-20th century, was a precursor to broader regional identity movements in Karnataka. Led by prominent literary figures, intellectuals, and activists, the movement advocated for the promotion and preservation of the Kannada language, literature, and culture. It played a crucial role in securing official language status for Kannada in Karnataka and promoting linguistic pride and identity among Kannadigas.

Karnataka Ekikarana Movement: The Karnataka Ekikarana Movement, or the Unification Movement, emerged in the early 20th century with the goal of integrating Kannada-speaking regions scattered across different administrative units into a single administrative entity. The movement sought to overcome administrative fragmentation and promote regional cohesion, cultural unity, and political empowerment. Leaders of the Karnataka Ekikarana Movement such as Alur Venkata Rao and Siddappa Kambli spearheaded efforts to unite Kannada-speaking regions and consolidate Karnataka's identity.

Demand for State Autonomy: In more recent years, there has been renewed demand for greater state autonomy and decentralized governance in Karnataka, driven by concerns over regional disparities, economic development, and political representation. Regional identity movements such as the Kannada Okkoota and the Karnataka Rajya Raitha Sangha have called for the empowerment of local governments, equitable distribution of resources, and protection of Karnataka's interests vis-à-vis the central government. These movements reflect the ongoing struggle to balance regional aspirations with national integration within the framework of Indian federalism.

X. 21ST CENTURY: CONTINUITY AND CHANGE

A. Technological advancements and their influence on activism and mobilization:

In the 21st century, Karnataka witnessed a transformative impact of technological advancements on activism and mobilization. The proliferation of digital communication tools, social media platforms, and mobile technology revolutionized the way activists engaged with communities and organized movements.

Rise of Social Media: Platforms like Facebook, Twitter, and WhatsApp became essential tools for activists in Karnataka. For instance, during the Cauvery water dispute protests in 2016, social media played a vital role in mobilizing citizens across Karnataka, facilitating coordination, and amplifying the voices of protestors demanding water rights.

Online Campaigns: Online campaigns and petitions gained prominence in Karnataka, enabling activists to reach wider audiences and garner support for their causes. For example, the "Steel Flyover Beda" campaign in Bangalore utilized online platforms to mobilize citizens against the construction of a controversial steel flyover, showcasing the power of digital advocacy in shaping urban development policies.

Digital Activism: Digital activism emerged as a potent force for change in Karnataka, with activists leveraging online platforms to challenge power structures and advocate for social justice. In 2019, the #SaveBengaluruTrees campaign rallied citizens to protest against the indiscriminate felling of trees for infrastructure projects, demonstrating how digital activism could raise awareness and pressure authorities to prioritize environmental conservation.

B. Contemporary socio-political movements and their objectives:

The 21st century saw the resurgence of socio-political movements in Karnataka, driven by diverse objectives and grassroots activism.

Anti-Corruption Movement: The Lokayukta movement, led by activists like Santosh Hegde, emerged as a powerful force against corruption in Karnataka. In 2011, the movement culminated in the resignation of the then Chief Minister B. S. Yeddyurappa over corruption charges, highlighting the impact of citizen-led movements in holding leaders accountable.

Environmental Conservation Movements: Karnataka witnessed several environmental conservation movements, including the "Save Western Ghats" campaign led by environmentalist S. G. Neginha. This movement advocated for the protection of the Western Ghats ecosystem from unsustainable development practices, leading to policy interventions aimed at conserving biodiversity and mitigating environmental degradation.

Identity Politics and Regional Autonomy: Identity-based movements continued to shape Karnataka's socio-political landscape. The Karnataka Rakshana Vedike, led by activist Vatal Nagaraj, advocated for Kannada linguistic pride and cultural preservation. Additionally, the North Karnataka Horata Samiti mobilized for greater representation and development in the northern regions of the state, highlighting regional disparities and advocating for equitable resource allocation.

C. Challenges and prospects for future movements in Karnataka:

Despite their achievements, socio-political movements in Karnataka face persistent challenges and uncertainties.

Fragmentation and Divisions: Internal divisions and lack of cohesion among activist groups often hinder collective action and dilute the impact of movements. For instance, the fragmentation within the Kannada identity movements has led to competing agendas and weakened advocacy efforts.

Repression and Co-optation: Activists in Karnataka encounter repression and co-optation by vested interests and political elites. Instances of harassment, intimidation, and co-optation by political parties undermine the autonomy and effectiveness of movements, limiting their ability to effect meaningful change.

Resource Constraints: Socio-political movements in Karnataka often struggle with resource constraints, hindering their organizational capacity and sustainability. Limited funding, manpower, and institutional support impede long-term campaigns and grassroots mobilization efforts, perpetuating the marginalization of smaller activist groups.

XI. SUGGESTIONS

This research has focused primarily on prominent social and political movements in Karnataka. Further studies could delve deeper into specific movements, exploring their internal dynamics, leadership struggles, and local variations.

1. The impact of globalization and new social movements on Karnataka's social and political landscape warrants further investigation.
2. A comparative analysis of social and political movements in Karnataka with other Indian states could offer valuable insights into regional specificities and broader national trends.

By continuing to explore the rich history of social and political movements in Karnataka, we can gain a deeper understanding of the state's present and chart a more informed course for its future.

XII. CONCLUSION

Karnataka's rich tapestry of social and political movements reflects the dynamism and complexities of the state's history. From the struggles against colonial rule to the fight for social justice and environmental protection, these movements have shaped Karnataka's identity and continue to influence its trajectory in the 21st century.

This research has endeavored to provide a comprehensive overview of these movements, highlighting their historical context, key figures, strategies, and lasting impacts. By examining the continuities and ruptures within the state's socio-political landscape, this study underscores the ongoing processes of social change, identity formation, and contestation over power and resources in Karnataka.

Understanding these movements is not merely an academic exercise; it is crucial for navigating Karnataka's future. By learning from the past, we can strive to build a more inclusive, equitable, and sustainable society for all its citizens.

XIII. LEARNING OUTCOMES OF THE RESEARCH

By engaging with this study on social and political movements in Karnataka, we gain valuable knowledge and develop critical thinking skills in the following areas:

- **Deepened Historical Understanding:** we gain a deeper understanding of Karnataka's historical trajectory by exploring how social and political movements have shaped the state's political landscape, social structures, and cultural identity.
- **Enhanced Analytical Skills:** we develop your ability to analyze complex historical events, identify key figures and organizations within movements, and evaluate their strategies and contributions.
- **Critical Thinking about Social Change:** we learn to critically examine the processes of social change driven by social and political movements. This includes analyzing how movements challenge power structures, existing ideologies and traditional practices.

XIV. REFERENCES

Books

The Social Origins of Political Power in Karnataka: Stable Caste and Class Dominance ("Dominance and Decline: Land Control and Social Formations in India") by Hardiman, David. Oxford University Press, 2006.

Articles

Karnataka's defining moments: The Dalit movement's struggle against oppression

<https://www.deccanherald.com/opinion/editorial/address-concerns-over-untouchability-2806612>

Politics of Karnataka

https://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Karnataka

Websites

Social Movements - KSOU Mysuru, (Unit-21 on Peasant Movements and Unit-22 on Peasant Movements in Karnataka)

https://app.ksoumysuru.ac.in/website_documents/oer/slmmsol2%20compressed.pdf

**XV. IMAGES RELATED TO THE SOCIAL AND POLITICAL MOVEMENTS
IN KARNATAKA**



Picture 1 : BASAVAANNA



Picture 2: AKKAMAHADEVI



Picture 3;- JEDARA DASIMAYYA



Picture 4 : Kanakadasa



Picture 5 : Huligol Narayana



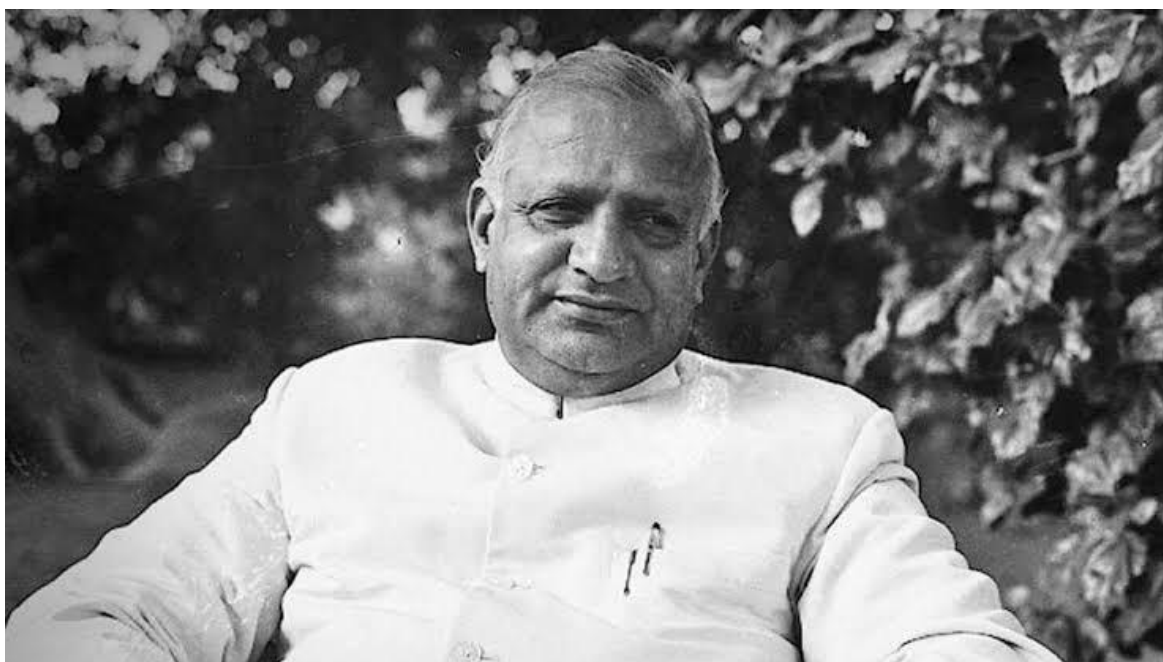
Picture 6: Mahatma Gandhi



PICTURE 7: S NIJALINGAPPA



Picture 8: Veerappa Moily



PICTURE 9:DEVRAJ ARAS



PICTURE 10 – VATAL NAGARAJ



PICTURE 11- SANTHOSH HEGDE



**SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA
COLLEGE(AUTONOMOUS),
UJIRE-574240**

**Department of History
Bachelor Of Arts**

**A PROJECT REPORT ON
“ Study of Banjara culture in Karnataka”**

SUBMITTED BY:

AMEENAPPA

210102

U05SY21A0085

SUBMITTED TO :

**Dr Sanmathi Kumar sir
Head of the department
Department of history**

Submitted on :07/05/2024



SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE

(AUTONOMOUS), Ujire - 574240

Mini Project Report

Department of History

Certificate

This is to certify that **AMEENAPPA** bearing the 210102 of 3rd BA has satisfactorily completed the mini-project “**Study of Banjara Culture in Karnataka**” in the Department of History prescribed by the college during the academic year 2023–24.

Dr Sanmathi Kumar Sir
Head Of The Department
Department Of History

Dr Sanmathi Kumar Sir
Project Guide

Examiners:

- 1.
- 2.

DECLARATION

I hereby declare that this Mini-Project work entitled “**Study Of Banjara Culture In Karnataka** ” has been prepared by me during the academic year 2023 - 2024 under the guidance of Dr. Sanmathi Kumar sir HOD Department of History SDM College(Autonomous), Ujire as the partial fulfillment of BA degree prescribed by the college.

I also declare that this mini project is the outcome of my own efforts and that it has not been submitted to any other establishments.

Signature

Ameenappa

210102

ACKNOWLEDGEMENT

I would like to thank our principal **DR B A KUMARA HEGDE**, for his support. We also thank Dr Sanmathi Kumar Sir HOD, Department of History , SDM College (Autonomous), Ujire, for his valuable suggestions to do the mini project work.

I would like to thank Dr Sanmathi Kumar Sir HOD Department Of History, SDM College (Autonomous), Ujire, for his help and for providing guidance in developing this mini-project.

Signature

Ameenappa

210102

INDEX

SL NO	Contents	Page No
01	Introduction	6
02	Scope of study	7
03	Methodology of the study	8
04	Objective of the Study	8
05	Historical background	9
06	Social life of Banjara community	10
07	Banjara in Karnataka	11
08	Banjara art,dance,litareture,dress,food,Langauge	14
10	Festival Celebration	16
11	Sri Santh Sevalal	19
12	Guinness World Record Of Banjara Culture	21
13	Achievers	22
14	Conclusion/Suggestion/Reference	23
	Annexures	25

STUDY OF BANJARA CULTURE IN KARNATAKA:

INTRODUCTION:

Banjara culture is rich and vibrant, and it have a unique culture of their own and it occupies an important role in Indian culture, their lifestyle is unique which does not have anything in common either with the population of plain areas or with the local tribes who are popularly called as BANJARA. spread all over the India. originating from the nomadic Banjara community is found in various parts of India, including Karnataka. their cultural traditions remain consistent across different regions. Their culture is characterized by colourful attire, intricate embroidery, and vibrant music and dance forms customs. Banjaras have a distinct language, Lambani, Gor bali and are known for their expertise in trading, particularly in goods like textiles, grains, and cattle. Their cultural practices often revolve around community gatherings, festivals, and rituals that celebrate their heritage and traditions. Banjara is the biggest ethnic tribal group of India which is not a conventionally construed caste. One of the well-known tribal communities in India is the Banjara community. Once upon a time this community had its inhabitation in forests and found livelihood with whatever was available to them there. history of migration from Rajasthan to south India in part of Andra Pradesh Telangana Maharashtra Tamil Nadu, The community is spread all over the country including Karnataka. In the state of Karnataka people belonging to Banjara community are found in all the districts. In some districts they are found in large number. In the past they depended on petty business and they were required to carry from one place to the other for sales. They always prefer to live in an area or group of their own. We have many such inhabitations of Banjara people in Karnataka and each of these locations is popularly known as 'Tanda'. Tanda a place in which the inhabitants are only people belonging to banjara.

Among all others clans, the Charan Banjara formed a majority in south (Nizam territory and Bombay provinces) and they were divided into five exogamous clans - (1) Rathod, (2) Pawar, (3) Chavan, (4) Vaditya, and (5) Tori.⁵ From head of the each clan the lineage flows down. Rathod had seven sons,⁶ Panwar had twelve sons,⁷ Chauvan had six sons,⁸ Vaditya had thirteen sons,⁹ and Tori (Tamburis) had six sons.¹⁰ The Charans and their descendents were most notorious for highway robbery and dacoiti and also had involved in agriculture and cattle breeding. The Banjara who were uprooted from their trade by British government were forced

to such crimes which invited the wrath of British. Tanaji Rathod mentions that “to curb the criminal activities, the Criminal Tribes Act of 1871 was promulgated under which Banjara community was notified as criminal tribes under the act.



Sen ram ram

2) Importance/Scope of study :

By Studying this concept we can focus the significance of the Banjara culture in the present day scenario and to suggest appropriate measures to restore their culture for future generations. the most important aspects of studying and understand the life style of banjara community offers insights into a rich heritage of tradition, art, language, topic could include their nomadic history ,folklore, traditional attire,music dance economic activities. Research avenues might explore culture preservation, social dynamic and contemporary, challenges faced by the Banjara community...therefore the scope of study shows the peoples lifestyles have changed to certain extent in the 21st century on account of progressive legislations, social networking and intervention of various stakeholders of their development. and gave prominent historical field of banjara culture and their practices..

3) Methodology of the study:

Though the methodology adopted for this mini research project is primarily a descriptive and analytical approach. the study of this purely based on the history and ethnographic research, historical, analysis, linguistic studies, and cultural anthropology. The banjara culture in Karnataka .which we collect from various sources like internet sources... have a unique tradition of socio-cultural life, Thanda settlement, dress, language, festivals, gods, customs and manners as independent of public life. and Dharmaraj Rathod. Tarashing Jadhav.Laxman Lamani Sir

4) Objective of the Study:

1. To focus the significance of the banjara culture in the present day scenario.
2. To study the socio-cultural and economic aspects of banjaras.
3. To examine impact of globalization on socio-economic and health conditions of banjara.
4. To suggest appropriate measures to renovate/restore their culture.

5) Historical background:

The Banjara community traces its origins to the nomadic tribes of Rajasthan, believed to have migrated to different parts of India centuries ago. In Karnataka, they have a long history of settlement, primarily engaged in occupations such as trading, agriculture, and animal husbandry.

The migration of Banjaras beyond the borders of India in ancient times itself confirms their ethnographic spread. Their connection with the various dynasties helped them to achieve socio-economic and political mobility .hence they spread all over the India.

The Banjaras are the prominent component of ancient culture and history of India. Their history dates back to 5-6 thousand years. There are references about Gor Banjaras in the Greek civilization up to Harappa and Mohenjodaro. The presence of Banjaras dates back to 4500 years prior to Harappa civilization. The famous Indus civilization was built by the indigenous

people of India on the basis of natural law of justice and human values. The Gor Banjara culture has made an impact on the ancient cultures of the world. Their world body is known as Roma Gypsies who were found in about 60 countries across the globe. There is almost 90% similarity as regards their language, costumes, lifestyle and food habits. The other Gorvamshtiyas in the world treat India as their homeland. The Banjara settlement is not called as a village rather referred to as Tanda only. Banjara Tanda's are also found in Afghanistan and Pakistan. The Gor Banjara tribe had devised rules for game when they used to hunt animals for food. Today they are still in vogue in some Tanda's. The details of people engaged in trading by loading their goods on oxen since 4500 years ago are found. Banjaras were actively engaged in trade. The Banjara tribe is endowed with an ancient history dating back from wild gaming stage to right up to pre-Indus agrarian stage. The Gor Banjaras basically worshipped the nature since ancient times.

Banjaras are the sturdy, ambitious people and have a light complexion. The Banjaras were historically nomadic, keeping cattle, trading salt and transporting goods. Most of these people now have settled down to farming and various types of wage labour. Their habits of living in isolated groups away from other, which was a characteristic of their nomadic days, still persist (Naik and Naik,). Their unique dress, heritage, customs and language distinguish them from the majority population, and they maintain a separate lifestyle. The Banjaras were the most important trader nomads. The Banjaras were basically traders of grain, salt, bamboos, firewood and other essential commodities. They keep moving from place to place in search of livelihood opportunities since they are the marginalized sections of Indian society. The people of the Banjara tribal community worship Hindu gods and goddesses. Like Sri Sant sevalal maharaj and others.

Syed Siraj mentioned that the name "Banjara" is derived from the Persian word "Berinji Arind" meaning 'dealer in rice'; and also the Sanskrit words "Banij," "Baniya" and "Banajiga" all referred to 'a merchant'; they are also called by other names, such as "Lamani" which means in Sanskrit Lavana-salt; Labhans are the salt carriers, they are well known tribe of carriers of salt and food grains on the packed bullock caravans. hence they were known as Lambada, Lambadi, Lambani or Banjara.

The Banjara men and women are addressed as Ghor Mati and Ghor Dasi respectively, and they address to non-Banjara as Khor Mati. The names 'Go-r' was given for they were tending and

rearing oxen/cows and were known as “Gor Banjara.” In Karnataka Banjara are well known as Lambani/gor/naik/

The Banjara’s preferred to live in a group with their own kiths, kins and relatives. They speak a particular lambani language which is a mixture of many languages such as, Hindi, Marathi, Telugu, Tamil, Kannada, Konkani etc., The Banjara community as retained its ethnic culture by celebrating festivals which are specific to Banjara community. In the recent past they have identified themselves with tradition and culture of people of other communities who live close by. It is also said that Banjara people are gamblers and bring alcohol without any hesitation during festivals and other events.. In Karnataka State the Banjara Community has been given the status of Scheduled Caste. Plenty of literature is said to be available for study about the life and condition of Banjara community.

Banjara does not follow the caste system, rather have a clan system. However they follow Hinduism in their practice of religious and social life. During Deepavali and Holi Banjaras sacrifice goats to deities and go from house to house, dancing and receiving alms. The social and cultural life of Banjara distinguished them from other people.

Social Life of Banjara Community:

The unique community life, language, religious customs, festivals, and ceremonies marked the socio-cultural life of Banjaras. Predominantly Banjara maintained a unique and separate tribal identity. They claimed to have descended from Rajput ancestry from Rajasthan region. Though they have all tribal characteristics after classification of these DNTs they were included under various caste categories and in Karnataka they came under SC category. This uprooted their tribal identity and displaced them from their forest rights. Banjaras, unlike any other people have a unique tradition of socio-cultural life, Thanda settlement, dress, language, festivals, gods, customs and manners as independent of public life. Dubois rightly pointed out that, “The Lambadis form a caste entirely distinct from the rest of Hindus being wholly different from them in religion, language, manners, and customs.” Mothiraj writes that Gorvamshiya (Banjara) had a unique culture, independent public life, unique tradition of livelihood, and much evident in their lifestyle, food habits, festivals, rituals, worship, likes and dislikes, dances, songs, languages, clothing and Thanda life.

Banjara Settlement

Thanda The settlement of Banjara in camps outside the non-Banjara habitations was called Thanda/encampment. It was their exclusive characteristic to live in “Thanda” which they acquired from the days of their nomadic life. In the modern times though have settled still continued to live in Thanda’s. The traditional house of Banjara looked very different from other non-Banjara house which is naturally built and easily dissolvable. As they have been assimilated into the main stream society government is providing permanent houses. The social life settings of Banjara was still experienced and visible in present day. Some peculiarities of Banjara settlements are given here.

The Banjara settlement was a sign that they did not mixed with others. Banjara lived outside the villages in camps keeping the distance from other non-Banjara people. This helped them to preserve their unique socio-cultural life, language, dress, the songs and religious life. However the introduction of modernism and rise of poverty among Banjaras forced them to mingle with others.

BANJARAS IN KARNATAKA:

Banjara people are known to worship deities such as Balaji and Jagadamba. They also hold Guru Nanak in great respect. Sevalal, or Sevabhaya, is the most important saint of the Banjaras.

The older generation is devoid of education. Although women earn wages as labourers else where they enjoy poor status at home. Like in other communities there is dominance of male at house hold level in Banjara community. The rate of literacy among the older generation of Banjara’s is very low. The modern generation of Banjaras has been brought to schools thanks to the efforts of Government as well as voluntary organizations. In modern India the Banjara people have been provided with reservation facility in education, Jobs and Promotions. For the benefit of Banjara boys and girls’ community hostels have been built in almost all towns and cities across the country. Education is free, food and accommodations are freely available in hostels and young Banjara boys and girls are getting education now. This is a satisfactory indicator. It is commendable that the Banjara girl have been permitted by the community to live in hostels for purpose of education.

The community boasts a population of 40 lakh in the state across 18 districts. The districts of Vijayapura, Koppal, Raichur, Yadgir, Kalaburagi and Bidar in particular have a high population of Banjaras.

Total Number of Tandas in Karnataka State: About 3600 Total banjara Population in Karnataka State: 44,72,000 (as per 2011 Census) District-wise information is as follows. (Karnataka Tanda Development Corporation limited Bangalore. 2012-13.)

SI NO	DISTRCT NAME	TOTAL NO OF TANDAS	TOTAL POPULATION
01	Bangalore urban	--	2,00,000
02	Bangalore rural	39	1,05,000
03	Chikka ballapur	112	1,23,000
04	Chitradurga	154	2,34,000
05	Davangere	254	2,05,000
06	Ramanagar	106	93,000
07	Shivamoga	161	2,87,000
08	Kolaar	65	15,000
09	Tumakur	201	1,88,000
10	Bagalkote	72	2,98,000
11	Belgaum	47	1,30,000
12	Bijapur	285	4,05,000
13	Dharwad	22	1,15,000
14	Gadag	79	1,17,000
15	Haveri	112	1,97,000
16	Raichur	199	2,16,000
17	Yadgir	236	1,20,000

18	Gulburga	440	3,12,000
19	Balleri	95	2,67,000
20	Udupi	----	5,000
21	Dakshina kannada	---	13,000
22	Kodagu	---	10,000
23	hassan	104	1,36,000
24	Mysore	19	75,000
25	Chamaraj nagar	65	1,03,000
26	Koppal	103	2,19,000
27	Bidar	265	2,45,000
28	Uttar kannada	15	6,000
29	Chikka mangalore	162	1,33,000
30	Mandya	37	40,000



A rich culture



Banjara women

Banjara Cultural life and Practices

Banjara people have a unique cultural life and practices that differentiate them from others. The language, food, dress and ornaments, art and dance, body tattooing and ceremonies formed the cultural world of Banjara people. The influx of modern life style and growing contact with non-Banjara world had affected the Banjara cultural life.

Language

The language of Banjara is known as Gor boli ,lambani Gor mati Boli or Brinjari, an independent dialect. The dialect spoken by Banjara. Banjaras can easily understand the Hindi and Sanskrit language as about 90% words resembled with ‘Gor boli’. Gor Boli was spoken within the family and kin groups, and the regional/local languages were used to communicate with others.

Banjara Literature

Traditionally, Banjaras never kept any written records nor sustained an oral history due to their frequent travels. Banjara dialect does not have script hence the history and tradition of Banjaras are reflected in the form of songs, ritual songs, folklores, stories, myths, proverbs and phrases. Hiralal says that their history and songs were learnt by heart and transmitted orally from generation to generation. Due to the impact of modern influence on younger generation, much of the oral history and songs were lost and therefore the local script is used to write and preserve the rich traditional history of Banjara.

Banjara Art;

The Banjara women’s best art work is seen on their costumes and dress with rich embroidery. “The art of body tattooing and crafts like embroidery (cloth), carpentry, and blacksmithy were practiced by them. Banjara art includes performance arts, such as dance and music, as well as folk and plastic arts, such as rangoli, textile embroidery, tattooing, and painting.[41] Banjara embroidery and tattooing are especially prized and also form a significant aspect of the Banjara identity. Lambani women specialise in lepo embroidery, which involves stitching pieces of mirror, decorative beads, and coins onto clothes. Lambani embroidery is a type of textile embroidery unique to the tribe in Lingasagur Raichur district, Karnataka.

Dance and music

Fire dance, Ghumar dance, and Chori dance are the traditional dance forms of the Banjaras. Banjaras have a sister community of singers known as Dadhis, or Gajugonia. They traditionally travelled from village to village, singing songs to the accompaniment of sarangi. Community possessed the oral traditions, folk-tales, and folk-lore in which their history was continued. Folk songs were sung by both men and women. Percussion, bronze plates and cymbals were their musical instruments. Banjara dance was famous in which both men and women danced to the tune of Drum (nangara) and songs. Due to the impact of modernism many of its cultural identities were slowly lost.

Dress

The Banjara women wore a colourful dresses with rich embroidery, jewellery and mirror patch works. Their dress include Phetiya (the skirt), kanchali (blouse), Kurta (the top), Chantiya (the veil). The ornaments used were: Baliya(bangles), Kasautiya (armlet), sadak(skirts decorated with draw string), Gagri/topli(clips worn by married women), Pawlar Haar/Haasli(the necklace made of coins), Bhuriya (nose ring), finger rings, Ghoogri-Chotla(metal flowers and balls suspended from the hair), kolda(leg ankle rings), which were different from others. Banjara men wear Dhoti, Kurtha or long shirt and pagadi (turban) with multiple rounds. However, due to the influence of modern developments there is a gradual change taking place in their dress and ornaments of Banjara.

Festivals:

The Banjara mostly follow Hinduism with some variation, festivals also distinguished Banjaras from others as festivals brought identity and vigor to the community life. Banjaras celebrate the Hindu festivals Dusshera, Diwali, Ugadi, Holi, Ganesh Chaturthi, and in recent times they also celebrate the New Year. During Holi women go around villages, perform kolata (Holi dance) and collect alms for celebrations. On full moon day early morning both men and women gather around the fire to quench their desires. Both men and women will have great fun letting their vent to various propositions. Teej is famous festival of Banjara where both boys and girls come out to enjoy in celebration.. Bhog is another important celebration of Banjara during which the new born child's hair cutting will be held and child was dedicated.



Banjara women dancing



Teej festival celebration

Diwali:

Diwali is one of the most celebrated festivals across India in different ways. Tribes like the Lambani Hakki-Pakki, Handijogi, Tonda, Santala, Bhumija, and Munda also celebrate Diwali simultaneously. They call Diwali as 'Dawali'.

Meaning:

Diwali is called 'Diwali'. It comes from the Hindi word 'Diwali'. Both Dhanalakshmi and Dhanalakshmi are worshipped. It is a festival that gives light to the darkness.

Lambanis call this festival as Diwali or Kalimas. Kali Parvakali Arthartha Punyakala, the important point here is to remember one's ancestors.

rituals

Diwali is celebrated with different rituals for two days called Kalimas and Davali. Diwali is also a recent development in lambanis.

Celebration

Those who went for business come back to Tanda and celebrate this festival together, forgetting all the enmity. The space next to the house is cleaned with cow dung. Cleaning the house, decorating the house, put a coin in the lamp and keep it in front of the door of the house. They hold burning lamps and invite their ancestors.

On the morning of the festival everyone gathers dressed in new clothes in the courtyard of the leader's house with the Tanda Karbhari. Sacrifice is done and its meat is distributed to each family and men collectively drink Daru (Sarai) at meal time. When the cows come home from grazing, the elders go to the water and remember their ancestors.

A swastika (choco) is made from a rangole. A fire pit is built next to it and worship is offered. Worship is performed in the manner of Homa. They praise their departed ancestors by adding each morsel of the cooked food. On the night of that festival, Lakshmi Puja is performed in homes.

Mera

It is a prayer with a message to defeat the darkness and shine the beauty of light in life and have a happy life. All the young people of Tanda go door to door in the evening and take the name of the family members and wish them good luck with the light of lamps.

Food:

The traditional food of Banjara people were Daliya (mixed cereal), Bati (roti), Saloi (made from goat or sheep or pork blood and intestines), and Ghuggari (boiled cowpea, red gram, land gram etc.) and occasionally rice is used. 'Patali baati' was made from quality wheat or bazra or ragi and eat with chicken curry or boiled green leaves. They were found of non-vegetarian food except beef. The Banjara dogs were famous for hunting the wild animals. They prefer eating spicy food..

Marriage system:

The Banjara community, traditionally known for their nomadic lifestyle, has a unique marriage system. Marriages are often arranged by the families, and rituals and customs vary depending on regional and cultural influences. One common practice is the exchange of gifts and dowry between families. Additionally, weddings are celebrated with vibrant music, dance, and feasting, reflecting the community's rich cultural heritage. However, specific details may vary among different subgroups within the Banjara community.

If the girl's father did not had a male heir or son being incapable of managing the family the betrothed groom would go to father-in law house and serve. In return the boy will be given the girl in marriage and a portion of the property from the father in-law. Thereafter the boy no longer attached himself to his father's house or property.

Marriage by Exchange: In this marriage both the parties will give and take the bride. In this type of marriage normally dowry is not given, rather brides are exchanged. This is a good practice since it reduces the burden of dowry and over expenditure in marriage.

Marriage by Elopement : The boy and girl who fell in love and whose parents could not agree in marriage usually eloped. After certain period is lapsed they will be brought before the Nasab and Dand (fine) is paid to the girl's father. They will be allowed to live as husband-wife in the Thanda.

Marriage Symbols: The Banjara marriage was performed by the community priest or the Naik. However due the influence of Hinduism the Hindu Brahman priest performed the marriage in front of the bride's house. The marriage symbols are upper arm rings (Chuder Baliya), Pendants (Ghogri), and Thali.

Santh Sri Sevalal:



Santh Sevalal Maharaj is the spiritual & religious leader of Banjara Community. This year his 284th birth anniversary is being celebrated.

Santh Sevalal Maharaj was born on 15 February 1739 at Surgondankoppa in Shivamogga district of Karnataka. He is considered a social reformer and spiritual teacher of the Banjara community

Today he is revered as a spiritual guru and social reformer by the Banjara community. The Banjaras are included in the Scheduled Castes category in some states. About Santha Sevalal Maharaj He was a disciple of Jagadamba. He fought against the Nizam ruler, the Mysuru ruler. It is believed that there is a population of around 10 to 12 crore Banjara community across the country. He travelled across the country with his Ladeniya Troup to serve especially the forest dwellers and nomadic tribes. Due to his extraordinary knowledge, excellent skills and spiritual background in Ayurveda and Naturopathy, he was able to dispel and eradicate myths and superstitions prevalent in the tribal communities and brought about reforms in their way of life. Among such communities, the Banjara community settled across the country with different names, have permanently abandoned their nomadic lifestyle and settled in their settlements called Tanda's. In states like Karnataka, Tamil Nadu, Andhra Pradesh, Telangana, Maharashtra and Madhya Pradesh, Sant Sevalal Maharaj is a revered symbol of every Banjara family and in all these states the birth anniversary of Sant Sevalal Maharaj ji is celebrated with great fanfare in the month of February. And in 4 December 1806 (aged 67) His final resting place or Samadhi is situated at Pohradevi in Maharashtra's Washim district, also known as Banjara Kashi.

Sri santh Sevalal Guru Preachings

- Give water to the thirsty, and never sell water.
- Do not practice violence.
- Worship nature and don't detach from nature.
- Serve the community as you do your own family.
- Respect women.
- Plant trees and protect trees and animal.
- Do not discriminate against anyone on any grounds.
- Girls/daughters must be treated as Goddesses.

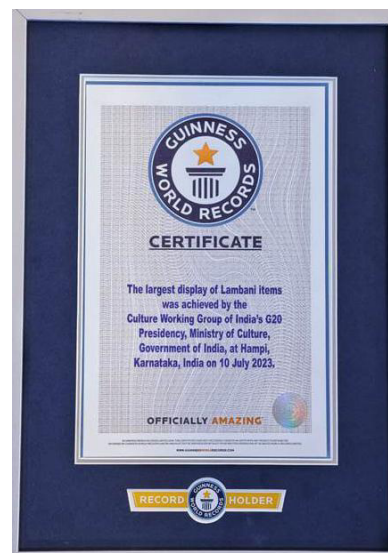
Suragondanakoppa:

Suragondanakoppa in Honnali taluk is the world's only sacred site of the nomadic Lambadi tribal community. This holy land of the Banjara (also known as Lambadi) community is the birthplace of Saint Sevalal. Members of the Banjara community visit this site in lakhs from all across the country to bow to their Guru here. During Saint Sevalal's Jayanthi, members of this community, from the young to the aged, undertake a padayatra to walk to this temple from where they are. This spiritual center has the deities of Saint Sevalal, Mariamma Devi and Bhogkum Devi. Spread over 23.5 acres, this holy center is being developed.

It is holly place or kashi of banjara. in Honnali taluk, attached to both Davangere and Shimoga districts.

Guinness World Record Of Banjara Culture:

The Culture Working Group (CWG) of India's G20 presidency under the aegis of the Ministry of Culture set a Guinness World Record for the 'Largest Display of Lambani Items', with 1755 items, on 10 July 2023 as part of the 3rd CWG meeting in Hampi. Over 450 Lambani women artisans and cultural practitioners associated with Sandur Kushala Kala Kendra Kendra (SKKK) came together to create these items using GI-tagged Sandur Lambani embroidery. This initiative was congruent with the third priority of the CWG, 'Promotion of Cultural and Creative Industries and Creative Economy' and exemplified the CWG's hallmark campaign 'Culture Unites All'..



The textile display, 'Threads of Unity', created for the Guinness World Record, celebrated our living heritage and shared artistic and cultural linkages with the rest of the world. It stood as a testament to the power of unity, diversity, interconnectedness, and the harmonious coexistence among cultures, encapsulating the essence of 'Vasudhaiva Kutumbakam'.

The promotion of this craft not only preserves a living heritage practice of India but also supports the economic independence of women. Lambani craft tradition is a sustainable practice of patchworking which involves skilful stitching together of small pieces of discarded fabric to create new textiles. Similar techniques and aesthetics are found in many other textile traditions in India and around the world. The creation of the World Record aligned with the Hon'ble Prime Minister's campaign of Mission 'Life' (Lifestyle for environment) and the CWG's initiative for 'Culture for Life', an environmentally conscious lifestyle and a concerted action towards sustainability. The event was inaugurated in the presence of Shri Prahlada Joshi, the Hon'ble Union Minister of Parliamentary Affairs, Coal, and Mines, on 10 July 2023 in Hampi. The initiative was supported by the South Zone Cultural Centre.

Lambani Art: Lambani art is an intricate embroidery art done on a piece of cloth. Lambani art is also known as Banjara embroidery. Lambani Art is mainly practiced by the community of Lambanis. It is characterised by colourful threads, mirror work, and a rich array of stick patterns. Lambani craft traditions involves skilfully stitching together small pieces of discarded fabric to create a beautiful fabric. The rich embroidery of Lambani community, serves as a vital source of livelihood and sustenance. Sandur Lambani Embroidery is recognised with a

Geographical Indication tag in 2010. It is an effort to popularize Lambani Art, craft and culture. This step also expected to encourage the participation of Nari Shakti in such cultural activities.

Achievers:



Sri Jayappa Lamani was born on June 8, 1975, chikk halli tanda, a village in the Hirerur taluk of Haveri district in Karnataka, India, and his parents name, Mr. Tulajayappa and Mrs. Kimmanni Bai. He is the fourth son among eight children, with three sisters and five brothers. His parents work as labourers to support the family. He received his primary education in Channahalli village and completed his college education in Mangalore, obtaining a diploma in Electrical Engineering from Karnataka Polytechnic, one of the prestigious colleges in the state. After completing his education, he worked as a manager in an electrical company in Mangalore, and later as a Class 1 electrical contractor. He has also excelled in powerlifting, winning medals in various championships, including the Asian Powerlifting Championship twice and becoming a 20-time state champion in powerlifting. He has received several awards, including the State Award, and Strongman of Karnataka Award. Since 2002, he has been serving in the Karnataka State Excise Department in Mangalore..

“Strong Man of Karnataka”

- Jayaappa Lamani participated in Nelmangala, Bengaluru, has won the gold medal in the 74 kg category of the State-level Junior and Master Powerlifting Championship 2024, earning the title of “Strong Man of Karnataka.”
- Mr. Jayaappa Lamani is a recipient of the State Festival Award and an international powerlifting Asian silver medalist.
- In 2023, at the Asian Powerlifting Championship held in Alappuzha, Kerala, he won one gold and three silver medals.
- In 2015, at the Asian Powerlifting Bench Press Championship held in Muscat, Oman, he won a silver medal.

- In 2015, he received the Hirekerur Taluk Kannada literature academic Award.
- He was honored with the Sports Achievement Award by the Dakshina Kannada District Sports Authority for his sporting accomplishments.
- From the Karnataka State Sports Incentive Scheme, he received the 23rd-year Balanjaneya Ratna Award.
- In 2023, they were recognized as performers at the Dakshina Kannada District Rajyotsava Festival Awards.

Learning Outcomes:

In my study, the focus is primarily on introducing the Lambani community. It explores how the tribes originated, their early life, and their transition from trading, primarily in Rajasthan, to settling in separate communities across India, where they primarily engage in agriculture, abandoning their original occupation. The subsequent section discusses the significant role played by Sant Shri Sevalal Maharaj, a leader and reformer within the Lambani community, who dedicated his life to bringing about social transformation among them. He played a crucial role in the evolution of the Lambani community and was instrumental in their societal changes.

The customs, lifestyle, and aspirations of the culturally rich Banjara community are highlighted, along with their societal changes. Additionally, information regarding the overall population and gender ratio of the tribes is provided.

Findings:

The major findings a study on Banjara culture in Karnataka, you would need to gather information on various aspects such as their history, traditions, language, art, music, dance, clothing, food habits, social structure, and religious beliefs. You could conduct interviews with members of the Banjara community, visit Banjara settlements, consult scholarly works, and explore archival materials. Your findings could shed light on the rich cultural heritage of the Banjara. In this research we come across the local Traditional of lamabani community, songs ,and some langauge therefore the scope of this study shows the southern part of Karnataka legendary history and gave the prominent historical field of culture and their practices . It intended to examine critically on various theories and stories connected to Banjara.

Suggestion:

The Government should encourage and provide appropriate financial support to the Banjaras to restore banjara costumes as part of their rich culture and it provide them livelihood. The government should establish skill development training centres, to provide training to banjara widow women who were victims of the Gudumba/alcohol. Government should provide schooling facilities to every village/Thanda to improve literacy level among the banjaras so that all evil will be far away from them. Banjara are now requesting to the government to allocate equitable budget as per their population percentage, hence there are choices to develop in all sector in the state and country.

Conclusion:

Banjara were one of the ancient nomadic tribes of India which possessed a peculiar habitation, history, culture, religious and social practices, festivals, language, folk lore, dress, governing system, understanding of death, sin and salvation. The Thanda living helped Banjara people to preserve their traditional and cultural practices undefiled from outsiders. At various point of times and due to various reasons Banjaras had migrated to Europe through Asia Minor and Greece. The British colonialism had uprooted them from their nomadic trade, culture and social life by branding them as criminals. Many tribal characteristics, cultural and social practices have under gone tremendous change. Severe poverty among Banjara had forced them to migrate to the cities where they came in contact with modern culture, language, lifestyle, and living system which impacted on their tribal life. At the now days banjara people transition in Christianity or entered other communities in karnataka

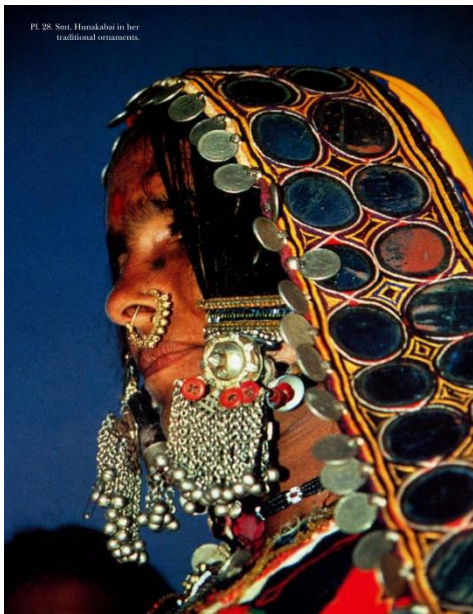
In the present day scenario the Banjaras culture, social system, administration system and economic system and their societal values are getting eroded. Hence social scientist, anthropologists and other people who concerned of Banjaras come forward to restore and protect the culture of Banjaras for future generation. Embroidery should be encouraged as small-scale industry in Banjaras areas so that culture can be sustained and employment could be provided. There is a need to improve agricultural productivity in tribal areas that the increase in agricultural productivity will help in bringing down poverty levels in tribal areas. There is strong correlation between agricultural productivity and poverty. Where agricultural productivity is more there is less poverty.

Reference:

1. All India Banjara Seva Sangh (2007) Banjara Maha Panchayat Conference, October 13, New Delhi, India. www.banjaratimes.com
2. The Lambadas under the rule of the Nizam_BOOK
3. <https://en.wikipedia.org/wiki/Banjara>
4. https://www.ijmra.us/project%20doc/2020/IJRSS_JUNE2020/IJRSS7June20-16875.pdf
5. Communication with Dharmaraj Rathod and Tarasing Jadhav



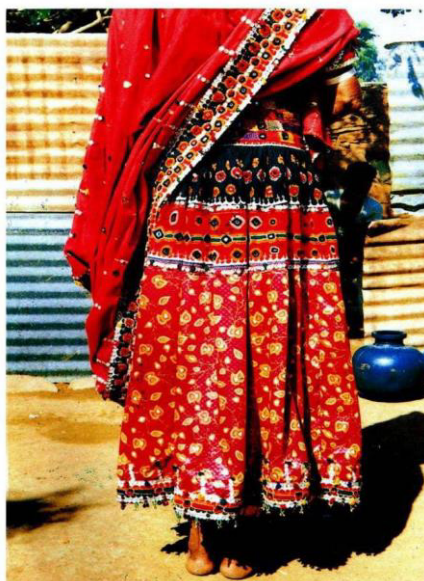
Pl. 39. Banjara wedding ceremony bag.



Pl. 28. Smt. Hanakabai in her traditional ornaments.



Pl. 32. Bridegroom's marriage bag (Shimoga District of Karnataka).



Pl. 29. A Lambani woman in her laden beads and badges.





VIDEO CAMERA



ಫೇಟಿಯಾ, ಕಾಂಚಳಿ, ಪಾಂಬಡಿ



ಲಂಬಾಣಿ ಕಸೂತಿ ಕಲೆ



ಲಂಬಾಣಿ ನೃತ್ಯ



ಮೂಗುತಿ



ಕೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಭರಣ



ಬಳೆಗಳು



ಜಿಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಚೀಲ



ಮದುವೆಗೆ ಬಳಸುವ ವಸ್ತು



ರುಪಾಯಿಯ ಹಾರ



ಕಾಲಿನ ಕಡಗ



ಕೊರಳ ಹಾರ



ಕೊರಳ ರೂಪಾಯಿಯ ಹಾರ



ಲಂಬಾಣಿ ಕಲೆ



**SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA
COLLEGE (AUTONOMOUS), UJIRE -574240**

**DEPARTMENT OF HISTORY
BACHELOR OF ARTS**

**A PROJECT REPORT ON
“ HISTORY AND FOLKLORE OF MALE
MAHADESHWARA ”**

**SUBMITTED BY:
VISHNU VINEETH M
U05SY21A0151**

**SUBMITTED TO
DR SANMATHI KIUMAR
HEAD OF THE DEPARTMENT
DEPARTMENT OF HISTORY**

SUBMITTED ON 7. MAY. 2024



SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE

(AUTONOMOUS), UJIRE - 574240

MINI PROJECT REPORT

DEPARTMENT OF HISTORY

CERTIFICATE

This Is To Certify That VISHNU VINEETH M Bearing The 210101 Of 3rd BA Has Satisfactorily Completed The Mini-Project On HISTORY In The Department Of History Prescribed By The College During The Academic Year 2023-24.

**DR SANMATHI KUMAR
HEAD OF THE DEPARTMENT**

**DR SANMATHI KUMAR
PROJECT GUIDE**

EXAMINERS:

1.

2

DECLARATION

I Hereby Declare That This Mini-Project Work Entitled "HISTORY AND FOLKLORE OF MALE MAHADESHWARA" Has Been Prepared By Me During The Academic Year 2023 - 2024 Under The Guidance Of DR SANMATHI KUMAR HOD DEPARTMENT OF HISTORY SDM College(Autonomous), Ujire As The Partial Fulfillment Of BA Degree Prescribed By The College.

I Also Declare That This Mini Project Is The Outcome Of My Own Efforts And That It Has Not Been Submitted To Any Other Establishments.

Signature

VISHNU VINEETH M

210101

ACKNOWLEDGEMENT

I Would Like To Thank Our Principal DR B A KUMARA HEGDE , For His Support. We Also Thank DR SANMATHI KUMAR HOD DEPARTMENT OF HISTORY SDM College (Autonomous), Ujire, For His Valuable Suggestions To Do The Mini Project Work.

I Would Like To Thank DR SANMATHI KUMAR HOD DEPARTMENT OF HISTORY SDM College (Autonomous), Ujire And MADHUSUDHAN PRINCIPAL SRI VIVEKANNADA COLLEGE HANUR For His Help And For Providing Guidance In Developing This Mini-Project.

SIGNATURE
VISHNU VINEETH M
210101

INDEX

SL NO	Contents	Page No
1	INTRODUCTION	6 to 7
2	IMPORTANT /SCOPE OF THE STUDY	7
3	METHODOLOGY OF THE STUDY	7
4	ORIGIN OF THE SAINT MALE MAHADESHWARA SWAMY	7 To 8
5	SURROUNDING HILLS OF MALE MAHADESHWARA	9 To 11
6	ARCHITECTURE OF MM HILLS TEMPLE	12
7	MALE MAHADESHWARA RITUALS	12 to 14
8	KARNATAKA'S MAJOR EPICS	15 to 17
9	BRIEF HISTORY OF EPICS AND KAMSALE DANCE	17 to 26
10	ATTRACTING PLACES NEAR MALE MAHADESHWARA HILLS	26 TO 27
11	HOW TO REACH MALE MAHADESHWARA	27
12	LEARNING OUTCOME OF THE PROJECT	28
13	REFERENCE	28

1 . Introduction ;-

The Topic History And Folklore Of Mahadeshwar Is A Finest Historical Topic . It Was In The Reign Of British Province After The 4th Anglo Mysore War . Mahadeshwara Temple Was Under The Control Of Sri Salur Mutt Established By The Lord Mahadeshwara Himself . During 1956 It Was In Madras Province , After The Reorganization Of State It Was Handed Over To Karnataka Government Under The Muzrai Department . Now Presently It Was In Hanur Taluk Chamarajanagar District . According To The Indian Purana Traditions Male Mahadeshwar Temple Surrounded With Seven Hills For Instance There Are Anumale , Jenumale , Kanumale , Pachchemale, Pavalamale , Ponnachimale And Kongumale . Along This It Was Covered By Scrub Forest ,Moist Deciduous ,Semi Evergreen And Shola Forest. It Was Bounded With Following River Of Kaveri And Palar A Tributary Of Kaveri River ,This Region Was Rich In Sandalwood , Bamboo , With Reference To Animals There 2500 Elephants Are There, And Also The Male Mahadeshwara Hills Surrounded By Bandipur National Park . The Male Mahadeshwar Reserve Forest Has An Approximate Area Of 39361.45 Hectares ,By This We Can Know The Expansion And Explore The Region Of The Legend Male Mahadeshwara Swamy . The Mm Hills Reserve Forest Consist Of Few Small Villages Like Ponnachi , Kombadikki , Kokkebore ,Doddane , Tokere , Tulsikere , Puduru , Thambadigere ,Palar , Gopinatham, Indiganatha Etc Were Enclosures Within The Reserve Forest . Since The Temple Is Situated Admist Hills And Forest , Nearby Locations Included Breathtaking Places Like Kaveri River ,Palar River , And Hogenakkal Falls , Together There Is A Prominent Temple Biligiriranganabetta , And BRT Tiger Reserve , Gopalswamybetta ,Etc. . The Main Significance Of This Temple Is The Devotees Who Believe The Miracle Of The Lord Mahadeshwara , It Is Very Popular Shaiva Pilgrim Centre The Deity Of The Temple Is In Form Of A Linga Worship .

There Is Also A Considerable Large Number Of Nandi (Lord Shiva's Vehicle) Here Along With A Number Of Other Shrines Around The Places . Around One Lakh Of Devotees From South India Congregate Here For The Car Festival Held During The Festival Of Shivarathri , Ugadi , Gauri Festival , Mahalaya Amavasye And Deepavali

,There Is Also A Folk Songs In Kannada Which Sing Praises Of Male Mahadeshwara Hills . According To The Records Of Veera Shaiva Movement Mahadeshwara Who Lived In 14th And 15th Centuries ,Settled On The Top Of The Hills And Attained Samadhi (Salvation) .

2 .Importance / Scope Of The Study ;-

By Studying This Concept We Can Identify The Significance And Religious Rituals Of Male Mahadeshwara , The Most Important Aspects Of Studying And Understand The Folklore Of Jana Padas Which Expresses The Knowledge Of Culture ,Prose , Poem , Proverbs ,Narratives , Myths , Rituals And Pratices Etc. . We Can Also Identify The Local Region Of The People And Their Habit Of Worship Like Mahaleya Amavasya ,Shivaratri ,Etc. In This Research We Come Across The Local Dances And Their Ballads , Songs ,Poems And Some Myths . Therefore The Scope Of This Study Shows The Southern Region Legendry History And Gave The Prominent Historical Field Of Culture And Their Practices .

3. Methodology Of The Study ;-

Though The Methodology Adopted For This Mini Research Project Is Primarily A Descriptive And Analytical Approach , The Study Of This Concept Is Purely Based On The History And Folklore Of Legendry Saint Male Mahadeshwara Swamy In South Karnataka ,Which Was Collected From Various Sources Like Vijaya Vani News Paper Article And Some Journals ,And Also Internet Sources .

4. Origin Of The Saint Male Mahadeshwara Swamy ;-

Lord Mahadeshwara Is The Family God Of The Soligas And Other Tribals Who Live In The Male Mahadeshwara Hills Of Karnataka.Historical Evidence Suggest That The Saint Mahadeshwara Lived During The 15th Century And Came To The Male Mahadeshwara Hills, Riding His Vahana Or Vehicle — A Tiger Also Known As Huli Vahana. He Performed A Number Of Miracles Around The Hills To Protect The People

And Saints Living There. It Is Believed That He Continues To Perform Penance In The Temple's Garbha Gudi In The Form Of Linga.

Legendry The Saint Mahadeshwara Was Born In Uttara Desha With Superhuman Powers And Not From The Union Of Their Parents. He Was Born To A Dainty Virgin Women Uttara Amma ,During The Kaliyuga The Saint Was Supposedly From Srisailam And Had Moved To The MM Hills. He Was Popular For The Several Miracles He Had In All Those Villages He Visited To Move Into The Thick Forest Of Mm Hills In 12 Th During Veera Shaiva Movement . The Inhabited Forests Were Surrounded By Seventy -Seven Peaks In Seven Circles . Saint Mahadeshwara Went Into The Forest To Save The Saints Who Were Captured By A King Sharavana Who Performed Black Magic . The Forest Were Only Inhabited By Some Indigenous Tribes And Wild Animals . The Seven Peaks That Were Jenumale , Anumale , Pachcheamale , Kanumale And Ponnachimale . All Together They Known As Male Mahadeshwara Hills . The Tribes Became His Disciples And Led A Disciplinary Life Thereafter . The Archaks Of The Temple Were From These Tribal Families Who Continue To Do Their Service To The Temple Generation , Apart From This There Were Tribes Living Here And There In Small Groups Who Were Devoid Of Any Rays Of Human Civilization . It Is Said That The Lord Sri Mahadeshwara Destroyed The Black Magic Power Of Shrivana And Got Released The Saints Who Were In His Prison . The Place Where They Were Kept In Prison Is Also A Holy Place ,Called Sharavana Boli It Is Said That The Saint Lord Mahadeshwara Established A Mutt Here For Looking After Of The People Of This Area . It Is Also Said That Through His Miracles ,He Enlightened And Uplifted The Hill Tribes And Made Them His Disciples . The People Coming From These Families Have Become Hereditary “Archaks” Of The Mahadeshwara Temple .

During The Veera Shaiva Culture The Vachana Yuga Was Over And Its Influence Had Grown Deep Among The Followers And Taken An Institutional Form These Lower Caste Leaders Had To Fight Against The Ideological Rigidity And Institutionalism Of Veera Shaivism . So Madappa He Goes To Monasteries , Begs , Perform Miracles And Wins . Mantada Destroys The Linga Of Sharan And Sends Him Directly To Kalidasa

From Kalyan As A Guru To Basavanna . Kalidasa And Kalyanas Are Two Myths Formed In The Story Of The Northern Country . Folks .

5 . Surrounding Hills Of Male Mahadeshwara Hill ;-

The Male Mahadeshwara Hill Was Also Known As 77 Hills With Dense Forest , This It Was Covered Scrub Forest , Moist Deciduous , Semi Evergreen And Shola Forest .



VIEW POINT OF 77 HILLS

THE 77 HILLS ARE AS FOLLOWS

SL NO	HILLS NAME	SL NO	HILLS NAME	SL NO	HILLS NAME
1	ANUMALE	27	SONKUMALE	53	KATRIGIDADA MALE
2	JENNUMALE	28	RUDRAKSHIMALE	54	BUDAMALE
3	GUNJIMALE	29	HEDURUBOLLI	55	HETTVAMALE
4	KAMBATHIMALE	30	KAMBADABOLLI	56	HERAKAI MALE
5	MANJUMALE	31	HURUBASAPPANAMAL E	57	MELLU MALE
6	EEBATIMALE	32	KODUGALU MUNIYAPPANAMALE	58	. VASA TAMALE
7	BASUMANGALAMAL E	33	TAVASARAMALE	59	ADDIMAHADESHWAR A MALE
8	BHADRAKSHIMALE	34	BILLAYANAMALE	60	KARAYANA MALE
9	GALLIMALE	35	PADADAREMALE	61	GOVINDAPADIMAL E
10	GUVLLIMALE	36	PADADAREMALE	62	VEDEDHWARA MALE
11	NADUMALE	37	SHRAVANABOLLIMAL E	63	NAMADA HALLI MALE
12	NAGAMALE	38	VAJRAMALE	64	BRAMESHWARA MALE
13	PADUMALE	39	MAJANAKANBOLLI MALE	65	VEERSHWARA MALE
14	DEEPAMALE	40	HALLAMBADI MALE	66	SESHANA WODEYAR MALE
15	GURUGUNJIMALE	41	RANGASWAMYMALE	67	HANE HOLLE MALE
16	PACHEMALE	42	KHANJU MUNNIYAPPA MALE	68	HODAVE KALU MALE
17	PADUMAMALE	43	DEVARA MALE	69	SANTEKANNI MALE

18	DEEPAMALE	44	GUJJAKIBASAWESHWARA MALE	70	GUJJAKIBASAWES HWARA MALE
19	GURUGUNJIMALE	45	KAMBALA SIDDESHWARA MALE	71	BALAKALBASAPA NA MALE
20	PACHEMALE	46	. GANDAHALLI	72	HURAKKI BASAPPANA
21	PADUMAMALE	47	KOGADHOREMALE	73	GONNIBASAWESH WARA
22	KADUDEKSHIMA LE	48	KADE VERRESVARI MALE	74	MAILAMALE
23	RANGAPPNA MALE	49	DEVALAYA BOLLIMALE	75	HUGGIBASAVESH WARA MALE
24	POONACHEMALE	50	NUROONDUSWAMI MALE	76	MALESHWARA MALE
25	KONGUMALE	51	DABAGOLLI BASAVESHWARA MALE	77	SHRAVANABOLLI MALE
26	KONACIMALE	52	PADUGALLU MAHADESHWARA MALE		

6. Architectute Of Sri Male Mahadeshwara Swamy Temple ;-



The Sri Male Mahadeshwara Temple Is A Traditional Hindu Temple Dedicated To The Worship Of Lord Shiva. The Temple Is Located In The Village Of Male Mahadeshwara Betta, In Chamarajanagar District Of Karnataka State In India. The Temple Is Built In The Traditional South Indian Style Of Architecture, With A Main Temple Structure Surrounded By Several Small Shrines And Mandapas. The Main Temple Is Constructed Of Granite And Has A Tall Tower Or Gopuram At The Entrance. Inside The Temple, There Are Various Shrines Dedicated To Different Gods And Goddesses, As Well As A Large Hall Or Mandapa For Performing Rituals And Ceremonies. The Temple Also Has A Small Pond Or Tank, Which Is Used For Devotees To Take A Holy Dip.

7 .male mahadeshwara rituals ;-

The Main Rituals Was Practiced By The Region Among The People Of South Karnataka . Which Was Mainly Followed By The Saints Malaya Mahadeshwara , Mante Swami , Nanjundewsar, Biligiriranga Were Sung By The People Of That Region

In A Religious Context ,Within The Confines Of Worship . It Should Be Noted That ,The Biligiriranga, Nanjundewsar, Are Cast In The Context Of Sringara , While The Poetry Of Manteswami And Mahadeshwara Is Narrated In The Background Of Social Movement ,Struggle And Achievement Of Those Saints . Nanjunda Of Nanjangud Is Known As ‘ Hakim Nanjunda’ , The Rituals Of Teruseva And Melaseva Are Found Around The Region Of Nanjangud Area. There Was A Male And Female Delegation Relationship At A Certain Time . But, In The Opposite Direction Of This Type Of Ritual , Different Traditions Have Grown Up In The Background Of Madeshwara Sharan Of Malaya . There Are Folk Tales Around The Chamarajanagar That Nanjundeshwara And Chamundi Were Lovers . There Is An Interesting Legend That Says That Mahadeshwara Also Had Love For Chamundi And When She Wooed Nanjundeshwara , Madeshwara Left For Moodumale . The Historical Truth Of This Story May Be Mahadeshwara Was An Ascetic ,Abstained From Female Relations In His Life And Was Adverse To Surrendering Offspring.

First Of All It Should Be Noted That In The Region Of Mm Hills The Women Were Not Allowed To Go To The Temple ,Which Is The Original Tomb Of Mahadeshwara Of Sarana Male Only To The People Where His Sword Can Also ,Another Important Detail That Is Known From The Folk Poetry About Mahadeshwar Is That The Prema Salapa Which Is Conducted By A Man And A Women In The Fairs Of Different Saints Cannot Be Performed In His Parish .If That Happens ,He Has Warned That He Will Leave His Vehicle Male Tiger. On The Days Of Shivaratri And Mahalaya Amavasya ,Lakhs Of Devotees Pay Homage To Mahadeshwara And Take Oil And Milk Ghee As Offerings To The Holy Saint . But In Mante Swamy And Siddappaji Fairs There Is Non Vegetarian Tradition . Male Female Relationship And Consumption Of Meat And Alcohol Are Not Allowed In Malay Madalya’s House

8 .Bedagampanas (Priest Of Male Mahadeshwara);-

The Origin Of Bedagampanas Was Udupur In Pottahinad , Andrapradesh, When Mahadeshwara Came From Shishaila Towards The Seventy Seven Hills ,During The Chalukya Rule In Karnataka , The Dakshinatya Cholas (Kongadore) Made An Expedition . On The Occasion , He Also Oppressed The People Of The Province . A Representative Of Gonkha Velanati Invaded The Territory Of Srishaila . This

Expedition Had A Bad Effect On The Bedagamapanas Who Were Living In The Province . The Bedagampanas ,Under The Leadership Of Their Group Leader Bedara Pattagaranayaka ,Crossed The Tungabhadra River And Settled In The Southern Kingdom Of Kattala . In The Coming Days ,Male Mahadeshwar Will Perform Linga Dharana For The Bedagampanas , Which Have 37 Parts Of The Sects ,After This Male Mahadeshwara Becomes A Citizen By Grace And Renounces Animal Cruelty And Meat Consumption, By Worshiping Mahadeshwara With Devotion They Are Transformed . Bedagampanas Were Also Known As Madappa's Tammadis (Priest) , Even Today ,Bedagapanas Are The First To Worship At The Temple .

9. Folks Of Mahadeshwara Swamy :-

Malai Mahadeshwara Is South Karnataka's Most Loved Folk Legend. It Was During The Veera Shaiva Revolution Of 12th Century-Which Sought To Establish 'Truth' 'Dharma' 'Equality' In The Society, Created The Circumstances To Make A Legend Like Mahadeshwara Who Took His Rightful Place As The People's Leader. He Rose To The Mantle Through His Own Will And Hard Work. The Critical Events Of His Life Have Been Documented As The Folk Epic "Malai Mahadeshwara" Passed On As Folklore To Every Generation. This Article Is Also Derived From This Folk Epic. My Aim Is To Educate The Modern Public About How Casteism Has Propagated And Affected Our Society Throughout Time And How This Has Led To Revolutions Creating Many Heroes Whom To This Day Are Worshiped. People Still Tell Their Stories, Songs And Follow Customs, Ideals Of That Era Of Heroes Who Broke The Shackles Of Oppression And Paved A Way For Liberation. This Enabled People To Live A Life Of Dignity, Equality In Our Society, Equal Opportunities To Everyone. Because Of The Work Of These Legends, We Are Able To Live Today In Peace, Where Everyone Has An Opportunity To Rise Up, Where People Have Their Own Individual Identity And Are Treated With Respect. Today Any Person Regardless Of Caste/Religion/Gender Can Rise To The Highest Rank In Society Or In Organization, Can Set Their Own Standards For Life And Make Independent Decisions. Through This Article I Want To Highlight The Contribution Of One- Mahadeshwara Who Became A Messiah Of Common People.

The “Veera Shaiva Movement” Or “Vachana Movement” Conducted Under Basavanna’s Leadership In 12th Century Was A Significant Milestone In Karnataka. This Was An Important Period In Kannada’s Cultural History. Where The People’s Wishes/Thinking Were Swayed Towards New Direction Due To The Impact Of Revolution That Began Under The Commandment Of Allam Prabhu, Basavanna, Akkamahadevi, Channabasavanna, Siddharameshwara. They Sparked New Sense Of Life Among The Deprived Section Of The Society And They Ushered In New Age Of Realization. They Broke Their Monotonous Life And Stared At The New Horizon Of Life.

The Agitation\Movement That Ensued After The Pandemonium That Emerged From The Anubhava-Mantapa, Most Of The Upper Caste People Banded Together To Create A Superior Community Called Veerashaiva’s Who Turned The Rulers In Their Favor And Usurped Power. This Form Of Casteism Forced The Lower Strata Of Society I.E., ‘Sharana’s’ Back In To Deprivation. Just When The Lower Caste People Were Becoming Aware And Transitioning Towards Liberation From The Pro-People Movement Of The “Sharana’s”, These Unfortunate Set Of Events Caused Immense Frustration And Hopelessness As This Was A Huge Setback Which Eventually Led To Them Seeking Their Own Path To Liberation Of Life.

Due To The Occurrence Of Such Events In Karnataka’s History It Led To The Rise Of Folk Icons Like Mahadeshwara (Madhiga Community), Mante Swamy (Holey Community), ‘Siddappa’, ‘Junappa’ (Cattle Herder) And ‘Mylara’. It Can Be Observed From The Folk Epics That These After Mentioned Icons Originated From Northern Part Of Karnataka (North Karnataka).

11. Karnataka’ S Major Folks Epics :-

From The Southern Region Of Karnataka Communities Like Selig’s, Kurubha’s, Beda’s, Uppara’s, Pharivara’s And Adhi Karnataka’s. Adhi Dravidas Like Madhiga, Holiya Sections Are Related To The Folk Epics Of (1) Mante Swamy And (2) Male Mahadeshwara. The Kadu Gollaru Section In The Mid Karnataka Region Are Related To The (3) Epic Of Junappa And The People Who Followed The Epics “Kumara

Rama” And (4) Krishna Golla Are From The Ballari District (North Karnataka) Region And They Represent Bandaga Jangala Or Veshagararu. And The Section Who Followed The (5) “Epic Siri” Are From The Southern Region Of Karnataka And Represent “Meraru”. Other Than These Five Folk Epics, In Karnataka There Are Other Important Folk Tales -(6) North Karnataka’s Gond’s, (7) Halakki Vokkaliga’s, (8) Yerava’s From Coorg, The (9) Nomad Tribes Of “Kumara Gogi” And (10) Devotees Of Mylaralinga.

The Deity Who Sleeps On Anemale (Elephant Hill)

He Who Drapes Jenu Male (Hill Of Bees)

He Who Has Intertwined All Seventy Seven Hills And Condensed Them Into A Pillow

Let’s All Hail Our Beloved Father “Moodalu Madeva’s”

Let’s All Hail Our Beloved Father’s Feet.

-“Maleya Madeshwara”

The Tribal Communities In And Around Mysore, Mandya, Bangalore, Selam, Coimbatore Regions Were Devoted Towards Mahadeshwara’s Personality And This Led To The Rise Of Folk Legends. The Attraction In The Hearts Of His Devotees Was Unwavering. Mahadeshwara Is Present In Many Forms- To His Followers He Is Lord Eshwara, To Scholars He Is An Eminent Historical Legend And To Most People He Is Their Guiding Light. Mahadeshwara’s Resting Place Can Be Found On The Hill Range Of Western Ghats, 50 Km From Mysore, Chamaraja Nagara District, Kollegal Taluk. If We Travel 9km Towards Kowdhally, We Get Mahadeshwara Hills. The Hill Ranges Of Male Mahadeshwara Contains 77 Hills. They Are: Anu Male, Jenu Male, Gunji Male, Gurugunji Male, Kanu Male, Kambhatti Male, Kadhukshi Male, Padhuma Male, Pacche Male, Puje Male, Ponnachi Male, Kongu Male, Konachi Male, Sanku Male, Rudrakshi Male, Bhadrakshi Male, Manju Male, Ibhuthi Male, Bhusumanga Male, Gali Male, Gowli Male, Nadhu Male, Naga, Devalaya Bollimale Male. Mahadeshwara Travelled Among All Of These Hills And They Are Still Identified Today By The Places Where He Spent Time. He Was A Messiah To The Common Folk And People Around Him Would Seek His Guidance Or Blessing. From The Time He Departed Kunturu Matt, Till The Time He Found His Place Is Seven Hills, This Journey Was Properly Documented And Carried Over Through Folklore As Dramas, Bhajans, Songs Which Carried Over Into Daily Life Of The Common People There. From Kunturu

Math Till The 'Valu Male' In The Hill Ranges Of Male Mahadeshwara All Historic Events Of Importance Find Expression As Moments In The Folklore Of That Region.

They Are Expressed As Follows: They Are Primarily Propagated Through Folk Literature But Are Also Present In The Form Of 'Mardi Gudda' Which Is Kneeling Towards Mahadeshwara 'Kunturu Swamy', While Going Through Kollegal Foothills Region. Different Events Of His Life Have Been Materialized Into The Hill Range, For Example -The Place Where Basava Tried To Catch Him Is Called "Soothgatte". The Place Where They Tried To Stop Him And Got Bashed By Him Is Called "Hanumanthrayana Valley".

When He Was Pricked By A Thorn, The Place He Trekked To Is Called Kuntanapurada Halla", When He Was Overjoyed And Ecstatic He Left Off Of A Cliff, This Place Is "Sundara Valley". The Luscious Grass Which Are Like Soft Balls Of Cotton And His Favourite Resting Place Is Called "Elephant Cushion Pit", The Place Where He Rolled On The Grass Is Named "Uldhuru Halla". When Mahadeshwara Left The Devotees And Started His Journey To The Forest, 2 Disciples Sheshanna And Basava Followed Him This Is Called "Sarpa Path" And "Basava Path". There Are Plenty Of Examples Of Places Where People Have Personified And Immortalized Mahadeshwara's Experiences In That Region.

Brief History Of Karnataka's Folk Epic :-

Karnataka's History Witnessed Many Folk Epics, But The Most Famous Are The Twin Epics:

- (1) Male Mahadeshwara Folk Epic
- (2) Mante Swamy Folk Epic

These Are The Only Epics In The Range/Scope Of The Districts Mandya, Mysore, Bangalore Which Home Thrived. Although They Are Regionally Popular, They Have Strong Base As A Local Folk Epics And Are Very Relevant. It Is A Mere Coincidence That The Two Epics Have The Same Size Of Literature Content. We

Also Note “Basava Purana” And “Hagalavadi Junjappa” And Other Minor Epics Of The Region. The Male Mahadeshwara And Kalewala (Netherlands Folk Epic) Are Of The Same Size. Each Division In Between Poems And Paragraphs Are Termed “Saalu” Means Chapter, With Each Chapter Describing A Particular Scenario Or Moment Regarding Male Mahadeshwara. Since These Divisions Describe A Particular Event, They Are Also Termed As Ballads. The ‘Male Mahadeshwara’ folk Epic Is A Congregation Of 12 Ballads, It Is As Beautiful As That Of A Pearl Necklace. The Well Known Scholar Ra. Gow. Has Called This A “Ballad Epic” Folk Literature Says That Mahadeshwara And Manteswamy Are People Who Migrated From North And Settled Near Southe Karnataka, Manteswamy’s Time Period Was During The 14th And 15th Century And It’s Been Determined By Experts That Lord Mahadeshwara Was Merely A Boy During His Time, Although Manteswamy Is Revered As A Great Man Of The Land. According To Devachandra’s “Rajavali” In 1838, Manteswamy Belonged To The Leftist Part Of Scheduled Caste Group While Mahadeshwara Belonged To The Right, This Can Be Inferred Through The Folk Literature Of That Time.

Folk Epic Of Mahadeshwara :-

In Plot Is Mahadeshwara Rest Of The Characters Revolving Around Him Even Though He Is Seen As A Historical Figure, He Is Central Figure Who Bares A Significant Impression On Many Communities. “Single Persons (Minstrels) Took The Place Of The Dancing Multitude And Chanted Sort Of “Recitative”, Some Song Full Of Male Mahadeshwara Epic Has 12 Ballads. Each Ballad Is An Elaborate Sequence Of Dramatic Events In The Duration Of 12 Nights. Central Character Myth And Legend, But Centered In The Person Of The Tribal God. Now What Is Such A Song? It Is A Epic” The Epic Started Of With Description Of The Ultimate (Source Of Creation) .

Did The Tree Come First Or Its Seed

Who Knows? Oh Mahadeva

Does Man, God, Devil Know?

There Is Only One Who Knows, He Is Mahadeva

- Male Mahadeshwara

Mahadeva Was An Auspicious Symbol And Held As A Divine Presence Of Shiva By The People Around Him. In The First Section “Mangala Maiyma Mahadeva”, The Deity As An Aesthetic Being Is Instilled To Peoples Mind. Here Is A Brief Description Of The Above Mentioned Poem.

**It Looked As If Twelve Thousand Jasmine Flowers Were Decorated
Along The Stones**

**On The Peak With The Rising Sun In The Background ,
Portrayed A Magnificent View With The Fresh Fragrance Of The
Blooming Jasmine Spread All Over,
Such Was His Aesthetic Splendor**

- Male Mahadeshwara

The First Chapter Named “Adishakti Kavatlu” Explores The ‘Creation Of Universe’ In Mythological Perspective. When The Adishakti (The First Creation In The Known Brahmanda) Came Of Age She Gave Birth To 3 Children: Brahma, Vishnu, Maheshwara. She Then Propositions Her 3 Children To Claim Her Innocence And Free Her. Brahma And Vishnu Decline To Which She Destroys Them, But Shiva Cleverly Deceives Her And Banishes (Destroy) Her. Further The Epic Describes The Birth Of Lord Mahadeshwara In Mythological Terms. His Father Hails From North Karnataka’s Uttamapura, He Partnered With Basavanna And Was Involved In The ‘Aatma Linga’ Ritual. His Mother’s Name Is Uthrajamma.

From A Very Young Age He Was Capable Of Conducting Many Miracles, Feats Of Magic And Would Help People Around Him. He Starts Venturing Towards Basava Kalayana In Search Of A Guru. When He Arrives, He Starts Out By Doing A Miracle Where He Feeds Two Lakh People In That Town. He Later Visits A Teacher And Decides To Test Him. After Observing Him He Figures Out That He Is An Undeserving Charlatan And Advises Other Students To Discontinue Their Fellowship. He Later Establishes Himself By Conducting A Shocking Miracle Where He Brings Back A Dead Corpse To Life. Following His Intent To Prove Himself And Become A Holy Figure He Ventures South Of Basava Kalyana. His Aim Is To Find The Right “Guru Math” And To Acquire Land, Labor, Food To Sustain Him And His Followers. He

Goes Searching For A Place Where He Could Get Inducted Into The “Guru Math” And Gain The Trust And Fellowship Of Devotees All Under The Service Of God. He Crosses Over Many Places Like Arsikere, Arakalagudu, Basavapatna, Mirle, Saligrama And Reaches The Banks Of River Cauvery. As He Was Crossing Over The Many Villages Along River Cauvery, He Would Conduct Miracles, And Everyone Who Witnessed Him Were Mesmerized, He Would Help The Villagers And Gain Their Trust. These Scenarios Are Depicted In The Eighth Section. Mahadeshwara Temporarily Resides In Kuntur Matt. Although He Created A Significant Impact In That Area He Was Dissatisfied So He Leaves For Kollegal. Mahadeva Encounters Legendary Hunter Bedara Kannaiyya And Inducts Him As His Disciple By Exhibiting His Hunting Prowess In A Duel Between Them. Then He Hears Of A Villain Named Shravana Dhole (King) And Mahadeva Along With His New Team Plans To End His Tyranny. They Cleverly Trap Shravana King And Burns Him Along With His Palace, Thereby Freeing 300 Gods He Had Imprisoned.

Mahadeshwara Along With Malanna And Ranganatha Travels To Mudukthore And Arrives At Ikkery Dasamma’s House. Mesmerized By The Gold On The Three Of Them She Plans To Kill Them And Snatch The Gold. Deceit Filled Dasamma Poisons Their Food And Serves It To Them. Mahadeshwara Being Wise Senses Her Murderous Intent And Cleverly Hides The Poisoned Food In His Sack. After Excusing Themselves They Begin To Leave, Mahadeshwara Coaxes Dasamma’s Sister To Serve The Poisoned Food To Dasamma’s 12 Children. Saddened By The Death Of All Her 12 Children She Seeks Punishment For The Three Accused From The Local Panchayat. But Intelligent Mahadeva Devises A Plan To Scare Away Dasamma From Her Own House And Later Acquires From Her Own House And Later Acquires Seven Pots Of Treasure From Her. He Then Goes Back To The Seven Hills And Distributes The Treasure For Building Temple And Doing Charity Work. By This Time He Had Established Himself In The Hill Range And He Spent His Time Developing His Special Talents And Abilities. He Gained Many Followers Through His Divine Acts And Those Who Witnessed Him Would Turn Into His Disciple, This Is How Mahadeshwara Is Described. He Is Instilled In Everyone’s Daily Life And People Still Look Up To Him For Inspiration, Strength, Meaning And Have Immense Faith In Him.



12 .Kamsale (The Folk Dance Of Karnataka) :-

Kamsale Dance Is A Popular Folk Dance Form In Mysuru Karnataka Region. (**Mysuru**, Chamarajanagara And Mandya Districts). Beesu Kamsale Is Another Vigorous Dance Form Closely Associated With The Rituals Of Male Mahadeswara Worship, And Employs A Great Blend Of Aesthetic Sublimity And Martial Agility. A Cymbal Like Disc, The ‘Kamsale’, Is Played In Rhythm With The Songs Exalting The Glory Of Lord

Mahadeswara. Kamsale Dance Is A Popular Folk Dance Form In Mysuru Karnataka Region. (**Mysuru**, Chamarajanagara And Mandya Districts). Beesu Kamsale Is Another Vigorous Dance Form Closely Associated With The Rituals Of Male Mahadeswara Worship, And Employs A Great Blend Of Aesthetic Sublimity And Martial Agility. A Cymbal Like Disc, The ‘Kamsale’, Is Played In Rhythm With The Songs Exalting The Glory Of Lord Mahadeswara. The Kamsale Nritya Is Closely Connected To A Tradition Of Male Mahadeshwara, Or Lord Shiva Worship By The ***Haalu Kuruba Community***. Most Of The Dancers Are Also Drawn From This Community The Dance Is Performed To Rhythmic And Melodious Music

That Is Sung In Praise Of “Lord Male Mahadeshwara” Or “Shiva”. The Dance Is *A Part Of A ‘Diiksha’*, Or Oath And Is Taught By Teacher Or Spiritual Leader.



What Is Kamsale:

Kamsale Is A Pair Of Small Circular Metal (Copper) Plates With A Slight Projection In The Centre. Kamsale Set Will Have Two Such Plates Which When Hit Gently To One Another Produces Melodious Sound.

Kamsale Dance:

Traditional Dancers Dressed In Local Costume Dance With Kamsale In Their Hands. While Singing Bhajans/Devotional Songs They Dance Rhythmically And Tap The Kamsales To Each Other At Regular Intervals To Produce Melodic Sound That Complements The Music And Dance. Kamsale Dance Is Usually Done In Large Groups Of 10-12 Dancers And Is Often Performed Near Temples As A Part Of Prayer To The Lord. Songs And Dance Used In Kamsale Dance Usually Praises The Lord, Communicates Troubles Faced By Common People And Seeks Divine Blessings. Men From Halu Kuruba Tribe In Chamarajanagara District Are Well Known For Kamsale Dance. The Tribe Is Known To Worship Lord Shiva. Kamsale Dance Is Commonly

Performed In Male Mahadeshwara Hill Temple And Is Said To Be In Practice Since Centuries.

Where To Witness Kamsale Dance?

Kamsale Dance(Kamsale Nrutya)Is An Integral Part Of 3 Day Annual Car Festival At Male Mahadeshwara Hill Temple On The Outskirts Of Mysuru. This Celebration Falls During Deepavali Festival. Besides This, Kamsale Dance Could Be Part Of Various Cultural Programs In South Karnataka. (Cultural Performances During **Mysuru Dasara**, Bengaluru Habba And Other Events May Have Kamsale Dance Show- Schedule Varies Every Year). Many Kannada Films Feature Kamsale Nrutya.

14. Mahadeshwara's Kamsale Epic Songs;

Doddanahundi rajjanna
Koogo koogo madevana
Kugidare dundu madevana
Kugidare kuniyuta baruva madevana
Koogayya muddu madevana

Explanation :-

There is an inextricable relationship between kansale and the guddas who are devotees of male mahadeshwara . it is not intended that even a single syllable of the song on mahadeshwara would not emerge without kamsale , kamsle is recognized as the proud art of south Karnataka often percussion instruments are used as tempo markers for song and dance . but kamsale as the main instruments of the art has got the mass attraction , moreover ,it is thought that the kamsle which is called kaitala

,kasyatala ,kaisale ,kavusale is supposed to be kasyatala . g.s paramashivaiah opined .
a poet has described the nature of kamsale in a book of music .

“trayo dashangula vyasa , suddam kanskrvinirimtau
Madhyamukha samskara, namdya rajjugumpita
Padmani patra sadrsha ,karabhyam rajjuyantritha
Karahtale cha vadyate vadyapatay zankriti”

This above lines convey the nature of kamsale very clearly and elegantly .but now the kamsale is no longer as big as sixteen inches in diameter . other aspects are the same as today’s kamsale . the kamsale in vogue today is a small ,palm -sized bowl with another flap about an inch wider than the bowl as a lid .this is a feature called ‘bowl’ and feature kamsale becomes an instruments . cup into the palm of the left hand keeping the feather in the right hand to the cup in different ways when tapped ,the sound of the kamsale comes out . three quarters of a cup inches deep . the margin is broadly inflated in the middle like a feather or veil palm . a thread of half length is tied to this swollen part . this thread is decorated with ‘ gondevu’ and ‘gagra’
Kamsale is a percussion instruments but differs from other talas due to its bowl and feature structure .in use ,ten is used as a multiple . dance and song are used differently.

How The Kamsale Was Born In Male Mahadeshwara Hill;-

Male mahadeshwara hill was dense forest at the time of mahadeshwara’s disciples and companions were travelling from hill to hill ,the danger of wild animals also hindered their movement .earlier the disciples who were singing songs about the glory of mahadeshwara ,used to beat the pebbles like a hammer and sing loudly to drive away the animals and escape from their harm . over time bronze pans were used .then he custom made a bronze kamsale according to the shape of the hand .that’s why it is used only for singing stories and songs of male mahadeshwara . it should be noted that nowhere else is the instruments used like to Kamsale.

Types of kamsale :-

There are two types of kamsale in the folk epic of male mahadeshwara

1 . sitting and singing Kamsale

2 beesu kamsale

1 sitting and singing kamsale :-

Sitting and singing kamsale three to eight people participate in sitting and singing kamsale .the main singers are in the middle and the fellow artistes sit around holding dapu. Kamsale and chitti. They tune into the song according to the instrument . the others give a chorus of ‘yes...yes’ as the dialogue of the story goes along .when one artist stops telling a story goes along . when one artist stops telling a story ,another artist continues with another story .such narration is a mixture of prose and verse .narrating mahadeshwara’s poetry through kamsale is called ‘ story doing ‘. First he praises the deities Ganapati and Saraswati and finally concludes the story with mars .remembering mahadeshwara and other deities at the beginning and end of the story is mandatory.

2. besu kamsale :-

Besu kamsale has a unique place in the kamsale art form. It is a show that combines unique style ,fair and hard work .this show requires four people .one person is in the middle and according to the tala , on the head ,behind the back ,legs down, sitting ,standing ,bending, bending and rolling around ,he gives the tales to all the three and performs the besu kamsale In a specific rhythm . devotees believe that mahadeshwara is the pioneer of this craft .there is a belief among the devotees that it started from there when the kamsale danced for the joy of testing billaya – karaiya during the sword miracle .in the past ,there were certain restrictions even though one had learn kamsale . kamsale’s are known as guddas . it is a tradition of the kamsale family to leave the guddas .as a hereditary custom ,it was obligatory among the people of mahadeshwara to leave a gudda In the house .for the thorn ,for the solution of difficulties ,there is also the leaving of the hillock .as a result of childlessness , if Makkah is born , the male and female children will be left as ophanas .it must be said that the tradition of giving goodies is less recently.

13. attracting places near male mahadeshwara ;-

Male Mahadeshwara Temple Was Located At The Northeastern Section .The Attraction Places Were Mahadeshwara Statue , Hoggenikal Falls , Mettur Dam Etc .



Male mahadeshwara statue



Hogenikkal falls

14. how to reach male mahadeshwara temple ;-

From Ujire;- 367.6 Km Via Mysore

From Mangalore;- 390.1 Via Madkeri ,Puttur

From Bengaluru ;- 210.8 Km Via Hanur

Nearest Taluk ;- Hanur

Maps ;-



15. learning outcome of the project ;-

By Studying This Concept We Can Identify The Significance And Religious Rituals Of Male Mahadeshwara , The Most Important Aspects Of Studying And Understand The Folklore Of Jana Padas Which Expresses The Knowledge Of Culture ,Prose , Poem , Proverbs ,Narratives , Myths , Rituals And Pratices Etc. . We Can Also Identify The Local Region Of The People And Their Habit Of Worship Like Mahaleya Amavasya ,Shivaratri ,Etc. In This Research We Come Across The Local Dances And Their Ballads , Songs ,Poems And Some Myths . Therefore The Scope Of This Study Shows The Southern Region Legendry History And Gave The Prominent Historical Field Of Culture And Their Practices .

14. REFERENCE ;-

1. Vijayavani Newspaper Article
2. Folk Legend Of Male Mahadeshwara Research Journal
3. www.tourism of Karnataka



**SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA
COLLEGE(AUTONOMOUS),UJIRE-574240**

**DEPARTMENT OF HISTORY
BA**

**A PROJECT REPORT ON
“BEKAL FORT “**

**SUBMITTED BY:
MARIYA MARTIN
210086**

**SUBMITTED TO
Dr. SANMATHI KUMAR
HOD&ASSISTANT PROFESSOR
DEPARTMENT OF HISTORY**

Submitted on :



**SRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE
(AUTONOMOUS), Ujire - 574240**

**Mini Project Report
(Department Of History)**

Certificate

This is to certify that **mariya martin** bearing the **210086** of 3rd BA has satisfactorily completed the mini-project "**bekal fort**" in the Department of History prescribed by the college during the academic year 2023-24.

(Dr.Sanmathi Kumar)
Head of the Department

(Dr. sanmathi Kumar)
Project Guide

Examiners:

1. Dr. Sanmathi Kumar
HOD And Assistant Professor
Department Of History
2. Abhijna
Assistant Professor
Department Of History

DECLARATION

I hereby declare that this Mini-Project work entitled "*bekal fort*" has been prepared by me during the academic year 2023 - 2024 under the guidance of Dr.Sanmathi Kumar, HOD&Assistant Professor, Department Of History, SDM College(Autonomous), Ujire as the partial fulfillment of BA degree prescribed by the college.

I also declare that this mini project is the outcome of my own efforts and that it has not been submitted to any other establishments.

Signature

Mariya Martin

210086

ACKNOWLEDGEMENT

I would like to thank our principal **Dr B A Kumara Hegde** , for his support. We also thank **Dr. Sanmathi kumar** HOD, Department of History, SDM College (Autonomous), Ujire, for his valuable suggestions to do the mini project work.

I would like to thank Dr. Sanmathi kumar, Department of History, SDM College (Autonomous), Ujire, for his/her help and for providing guidance in developing this mini-project.

Signature

Mariya Martin

210086

INDEX

SL NO	Contents	Page No

ABSTRACT

The tourism as an industry also third important sector that attracts foreign money to the country. Number of travellers who are interested in spending their valuable time in leading tourist destinations is increasing everyday. It has been booming and developing since primitive, but it has been in the last few decades that specific attention has started to be given to this environment friendly industry because of the income from this in the form of foreign exchange and other means. Tourism has expanded from a relatively small activity of limited importance in the early 19th century to arguably the largest industry in the World today. Olden days human beings had a pursuit for wandering, people used to move for food and shelter after it became a wealthy affair of some opulent people visiting places for leisure activities. Now globally, tourism is a vital industry, recognized as an activity essential to the life of nations because of its direct effects on the social, cultural, educational and economic sectors of national societies and their international relations. India is one of the most popular destinations in Asia, bounded by the Himalayan ranges in the north, and surrounded on three sides by water (the Arabian Sea, Bay of Bengal, and the Indian Ocean), with a long history and diverse culture. Kerala has always been a favourite destination for the foreign as well as domestic tourists. Until the early 1980's, Kerala was a relatively unknown destination. However, marketing campaigns launched by the Kerala Tourist Development Corporation laid the foundation for the growth of the tourism industry in the state. Today, Kerala tourism is a Global super brand and regarded as one of the most famous tourist destinations. In 2017, Kerala attracted one million foreign tourists and 14 million domestic tourists. An annual increase of 10 per cent in foreign tourists and 11.3 per cent in domestic tourist arrivals (Kerala Tourism statistical report).

INTRODUCTION

Responsible Tourism was launched in Bekal in the year 2012 and works like training and workshops continue to this day.

In Bekal from August 2017, several meetings were held with the active participation of Panchayat president and members, CDS chairperson, members of ADS, supply units, Village Life Experience units and Kudumbasree units. Before that the RT Mission conducted awareness programmes in Kanhangad Municipality, Padanna Panchayat, Valiyaparamba Grama Panchayat, Pallikara Grama Panchayat and Udma Grama Panchayat.

Trainings were also conducted for paper bag and cloth bag making as well as pappad making. Bekal has three candle making units and 2 pappad, paper bag and head umbrella making units. 'Nattinpurangalil Onam Unnam Onasammanagl Vaangam' programme was successfully conducted in Bekal which saw the participation of foreigners and native families.

RT Mission also decided to conduct awareness programmes in Kayyur Cheemeni Panchayat. Traditional artisans, local people, Kudumbasree, Panchayat members and all other tourism stakeholders will take part in the programme.

Pallikkara Village Life Experience package is one of the most successful RT Mission package in Kasaragod district.

With sun-kissed beaches and royal forts, Bekal stands like an ode to a bygone era. Located in the north of Kerala, this less explored virgin land of immense beauty is currently a favourite among international tourists. It is the fifth tourist destination in the State to implement RT. The Responsible Tourism Mission implemented Village Life Experience packages in Bekal.

The package 'Kasaragodan Experience' involves a visit to cashew processing units, coconut tree climbing, toddy tapping, net fishing in the sea and a visit to the Bekal Fort. The package also gives tourists a chance to experience clay pot making, palm leaf weaving and screw pine mat making. As part of the package, tourists can also watch the ritual artform Theyyam. Another notable package offered by RT in Kasaragod is the Valiyaparamba Package. The package takes one on a trip through the weaving society, handicraft making, fishing, coir making and so forth.

Bekal awaits travellers with its captivating Chandragiri River, lush paddy fields, coconut farms, banana plantations, lives of fishermen. Those who love art, clay pottery making and screw pine weaving surely be enchanted by the experience Bekal has to offer.

Kerala is not just about tranquil backwaters, picturesque beaches, gently swaying coconut trees, Ayurvedic massages and exotic spices. It can impress you with its historical gems too. One such gem is Bekal Fort. Nestled in the lap of nature at the confluence of land and sea, Bekal Fort is a delight for both history buffs and nature lovers. This massive and impressive keyhole-shaped structure of laterite is famous for being the largest and best-preserved fort in Kerala. It sits proudly on a steep hill and offers breathtaking views of the surrounding Bekal Fort Beach and the Arabian Sea. The grand architecture and serene location by the sea make

Bekal Fort a popular attraction among tourists. And considering its historical relevance, the fort has been entrusted to the care of the Archaeological Survey of India.

Bekal Fort is about 68 km from Mangalore and 15 km from Kasaragod. If Indian history, historical structures and natural beauty fascinate you, a trip to Bekal Fort will leave you mesmerised. Here's some information about Bekal Fort timings, entry fees and more to help you plan your trip better.

HISTORY OF BEKAL FORT

Bekal Fort boasts a rich history as it was the stronghold of many kings, sultans as well as the British. While the fort was reportedly constructed by King Shivappa Nayak, there are several other theories associated with its creation. It is believed that Bekal Fort existed during the rule of Chirakkal or Kolathiri Rajas as such forts were built in the olden days for defence purposes. It was later invaded and rebuilt by King Shivappa Nayak of Bednore. It is also said that the Nayaks brought the Koteyar/Ramakshatriya community to Bekal and other places in the Kasaragod district to strengthen the fort.

There was a long struggle between the Kolathiries and Nayaks to recapture and rule the area. However, this battle came to end in 1763 when the Sultan of Mysore, Hyder Ali, captured Bekal. The fort was later used as an important military station by Tipu Sultan and his army during his expedition to capture Malabar. However, after the death of Tipu Sultan in the Fourth Anglo-Mysore War in 1799, the fort fell in the hands of the British East India Company. The British also used Bekal Fort for their administrative and military affairs. In 1956, the State Reorganisation Act was passed, and Kasaragod became a part of Kerala.

Bekal Fort: Today

Bekal Fort is a popular tourist destination these days. In fact, the stunning surroundings make it a popular shooting location among movie and ad filmmakers as well. The well-manicured gardens and beautiful pathways add to the charm of this historic structure and make it one of the most amazing places to visit in Kerala.

Bekal Fort: Architecture

Bekal Fort sits at an impressive height of 130 feet above sea level and boasts an area of 40 acres. This lofty keyhole-shaped structure was mainly built for defence purposes as it has no

palaces or mansions inside. The zigzag entrance, 12-meter-high walls, tactically planned openings on the outer walls, and trenches around the entire fort area speak volumes of the impressive defence strategy that the past rulers adopted.

The focal point of the fort is the Observation Tower with peepholes. The tower was built by Tipu Sultan, again for defence reasons. The fort also houses a temple dedicated to Lord Hanuman, a mosque, and a water tank.

A notable aspect of the fort's architecture is the outstanding utilisation of defence technology. The peepholes on the outer walls were designed brilliantly to protect the fort from naval attacks. The topmost holes could aim at the enemies who were at a distance, the middle ones were meant to fight those who were nearer to the fort, and the lowermost holes were for those enemies who were closest to the fort. The underground tunnels and a sea bastion are other important parts of the fort's structure.

Things to See at Bekal Fort

Anjaneya Temple: The entrance of the fort has a temple dedicated to Lord Hanuman. The shrine is believed to be as old as the fort itself. It was renovated recently and is a major attraction among tourists and devotees.

Mosque: You can also see a mosque built by Tipu Sultan just outside Bekal Fort.

Observation Tower: The tower is situated in the middle of the fort and can be reached by climbing a flight of stairs. It has a height of 30 feet and a circumference of about 80 feet. The tower offers amazing views of the rocky shoreline of the Arabian Sea and the green landscape on the other side.

Underground passages: The fort also features many underground tunnels leading to the outside from different directions. Two of these underground passages are still intact.

Sea bastion: The sea bastion on the rocky projection of the fort offers stunning views of the beach and the Arabian Sea.

Sunset: The fort is a popular vantage point for enjoying clear views of the sunset.

How to Reach Bekal Fort

The town is well connected by air, rail and road, so you can choose a suitable mode of transportation to reach Bekal. If you are taking a flight, Mangaluru International Airport is 71 km from the fort. Bekal has a train station but with limited connectivity. So, it is better to reach Kanhangad (9 km away) or Kasaragod (18 km away) railway station and hire a taxi from there to cover the distance. Bekal enjoys good road connectivity, so you can also take a private vehicle, taxi or bus to reach the fort from nearby towns and cities.

Lesser-Known Facts about Bekal Fort

Here are a few interesting things that not many know about Bekal Fort:

Unlike most other forts in India, Bekal Fort has no remains of mansions, palaces or any other buildings. This implies that the fort was built solely for defence.

The fort was built as a defence post to avert threats and attacks from the sea. The fort also has a magazine room with weapons and ammunition. However, it is closed to the public.

Nearby attractions

From sun-kissed beaches and delightful backwaters to majestic forts and temples, Bekal is home to various tourist hotspots. Some must-visit attractions near the fort are:

- Bekal Fort Beach (120 m)
- Bekal Beach (1 km)
- Bekal Beach Park (1 km)
- Pallikare Beach (2 km)
- Trikkannad Tryambakeshwara Temple (3 km)
- Kottappara Monsoon Waterfalls (5 km)
- Sree Madiyan Kolam Kshethrapalaka Temple (8 km)
- Kanhangad Beach (10 km)
- Chandragiri Fort (10 km)
- Hosdurg Fort (12 km)
- Chembirika Beach (14 km)

Besides exploring the beaches and monuments, there are many other things to do in Bekal. If you are a foodie, you must try the local restaurants in Bekal. The town is known for a range of delectable dishes, such as Puttu, Idiyappam, Iddali, fried bananas, Payasam and Toddy.

Shopping in Bekal is another fun option for tourists looking to buy local products and souvenirs. The town is known for its handicrafts, wood carvings and coconut products.

All in all, boasting a glorious past and standing tall, Bekal Fort is a must-visit. The massive fort will take you back in time and the picturesque surroundings will fill you with peace and happiness. Whenever you plan a trip to Bekal, remember to book flight or train tickets and hotel rooms well in advance to avoid any problems later. This way, you can easily choose from different kinds of hotels in Bekal and pick one that suits your taste and budget.

Bekal fort in historical and tourism perspectives

The historical backdrop of man in certainty begins from the primitive age. During that period man was a wanderer. It was just on Neolithic Age onwards man had a settled existence and he turns into a sustenance maker. He find troubles to store surplus articles and his own particular possessions. Consequently, he pondered self- protection and that brought about working of safeguard system by man. It was the defense works worked by man prompted the erection of fortresses and bulwarks. With the advance of time man confronted frightening not just from wild creatures and his own kindred being yet in addition from other human gatherings. This constrained man to develop safeguard takes a shot at an extensive scale. Any structure proposed to monitor a place against assault by military or maritime is known as forts. Such fortress had an essential military part to play.

The records of Megasthense and the Pali writings concentrate light on the utilization of wooden sleepers in the dividers of the town of Pataliputra. The Silpasasthras have incredibly worried upon the significance of forts. The fortresses created as a focal point of the guard of various powers in the various period. In any case, the materials utilized for the development of strongholds change from various circumstances. In the antiquated period, mud and mortar were the principle material utilized for its construction. such fortresses were depicted as redoubts by the history specialists. Amid the medieval period, substantial squares of stones were utilized for the development of fortresses. The forts modified by land element and security of every realm.

In Indian History, one can follow out the development of forts like structure from Pre-Harappa times onwards. The most vital among them are found at Kotdiji and Kalibangan. Rig-Veda portrays Agni and Indra as the destroyer of strongholds. Ramayana and Mahabharata likewise have a complete reference about contemporary strongholds and

fortresses. These sagas contain terms like 'Vapra' and 'Chataj' to allude strongholds, which implies fortress of mud. Smritis likewise contains reference about earthwork. Kautilya in his Sapthanga theory gave reference around seven appendages of the state and one of them was the fortification, which was specified as 'Durg'. In the old time frame, forts worked by utilizing mud as the fundamental substance. Mortar, wood, and blocks were utilized alongside mud. The Muslims, the Turks, and the Mughals constructed an extensive number of fortresses in the nation. Substantial squares of stones utilized for the development of fortresses.

Economically, strongholds assumed a noteworthy part for the conservation of resources. The Europeans manufactured the fortifications in Kerala for business and also military purposes. There are numerous references about Kerala association with strongholds in antiquated writing. Kerala got associated with fortifications amid the season of Perumals. It is trusted that the principal fortress in Kerala was worked amid the season of third Perumal from the Pandya nation. These fortifications had a place with the class of mud forts and the students of history depicted it as redoubts. Fort-engineering in Kerala subjected to a colossal change after the entry of Europeans particularly the Portuguese. They utilized European style of fortification building utilizing much better innovation. Fortress Manual was the main European forts worked in India at stronghold Cochin.

The shapes of the fortresses worked in Kerala were round, rectangular, triangular, hexagonal. For e.g. Vattakkotta, Palakkadu Fort, Saint Angelo, Pallippuram fortress correspondingly. The fortresses of Kerala, for example, Cannanore, Bekal, Tellicherry, Anjengo, Palakkad, Thangassery, and Vattakkottai in Kanyakumari area in Tamil Nadu, bear declaration to the strongholds of the medieval period.

Bekal fort

Bekal fortress is the biggest and the best-safeguarded stronghold in the state.^{lvii} It sprawls over a territory of in excess of 30 sections of land, and the Fort is pretty much in a reduced round shape. As indicated by Hand Book of South Canara by HA Stewert (1895) the Fort was constructed by Sivappa Naik of Ikkery administration in 1645.^{lviii} It was the military center of Ikkery kings.^{lix} Bekal Fort came under the control of Hyder Ali in 1763 and to the British Empire in 1799. In any case, a few history specialists are the

supposition that it was worked by Kolathiris of Kannur and later the Nayaks caught from them when they neglected to give standard levy to them, Sivappanayaka of Bednore caught the fort.^{lx}

It lies on the ocean shore of Pallikara town in Housdurg taluk, Kasaragod area. It lies around 17 km Southeast of Kasaragod town. Kasaragod is the northernmost locale in Kerala. It is limited by Dakshin Kannad locale (circumscribing Kasaragod taluk) at north and east, Kodagu region is flanking Housdurg taluk south-east of Karnataka state, Cannanore (Kannur) area at the south and the Arabian Sea at the western side.

The sea significance of Bekal expanded substantially under Kolathiries and it turned into an imperative port town of Thulunadu. Etymologically, the word 'Bekal' originates from 'Be' which implies consuming and 'Kallu' mean stone. It is in roundabout shape.^{lxi} According to another version Bekal is gotten from Balikulam, it implies huge castle. The place is said to have housed a major castle previously. The term Balikulam was possessed as Bekulam and later called as Bekal by the neighborhood individuals.^{lxii}

Bekal fort is developed on hoisted hillocks close to the Arabian Sea arranged north to south heading. Passage is through the primary entryway confronting the north, and is encompassed via ocean on the east, west, and the south There was likewise an inward fortification. The fortress comprises of numerous bastions and a watchtower in the middle. Inside the fort there are four underground entries all prompting the ocean. Sanctuary devoted to the Lord Hanuman is found in one of the front bastions, and two depressed wells are seen amidst the dry canal.

The huge and broad Bekal stronghold bulwark dividers are penetrated through fifteen bastions with two primary passageways on the northern side. On western side a subterranean center underground door or section, which leads towards the Arabian Sea. The most elevated watchtower of Bekal Fortress From the structural perspective, this kind of octagonal high watchtower goes under pilgrim design. It is in an Indo Portuguese style. This is the most astounding watchtower and the whole region can be seen from this watchtower.

The Fort is currently overseeing and kept up by The Archeological Survey of India (ASI).^{lxiii} A mystery entry found in the primary passage of the fortress in the eastern side by the Archeological unearthing directed amid 2005.^{lxiv} There is a Traveler's Bungalow inside the Fort, which is redesigned and kept up by the Bekal Resorts Development Corporation Ltd, a

Government of Kerala undertaking. There is a Hanuman sanctuary at the passageway of the Fort. An old mosque is additionally arranged close to the Fort and it is accepted to have been built by Tipu Sulthan

Tourism is frequently portrayed as the quickest developing and the second biggest industry of the world.lxv Tourism the Department of Tourism in Kerala says, "Monetary enhancement and innovative change has made a helpful domain for tourism advancement in the present period of globalization.lxvi Tourism is to be seen as a long haul sustainable asset. We can consider maintainable tourism advancement as a positive approach, which can diminish the strains and grindings made by the cooperation between the tourism business, the guests, nature and the host communities.lxvii The Economic Review 1999 comments: "the rate offer of Kerala in the nation's tourism income is a decent eight percent with incomes approximately at Rs.500crores in 1999. The state has turned into a multidimensional tourism goal, with voyagers ready to browse an assortment of alternatives backwaters, shorelines, Ayurvedic resorts and high ranges-all inside a span of 200 kms".lxviii

Bekal is an up and coming worldwide tourism goal Government of India, with an end goal to create potential shoreline areas, which could be produced as waterfront goals, had the western drift studied in 1990. In view of the examination, 6 areas along the drift were distinguished as appropriate for advancement which incorporates "Bekal", the drowsy town in Kasaragod region in the northernmost piece of Kerala. In 1992, the Government of India proclaimed Bekal under the 'Exceptional Tourism Area' for the incorporated resort advancement. From that point Government of Kerala endowed a multidisciplinary group comprising of Planners, Landscape Architects Urban and transport pros, auxiliary advisors, and tourism relaxation industry specialists for the arrangement of task blueprint for Bekal.

In 1995 Government of Kerala framed Bekal Resorts Development Corporation Limited (BRDC) as an open part Company under the Companies Act 1956, for fast execution of Bekal Project. The undertaking territory comprises of 134 Sq.Km. spread more than 4 Panchayath's of Chemnad, Uduma, Pallikere and Ajanoor of Kasaragod locale. BRDC has obtained 233.37 sections of land of land for improvement of 6 Resort destinations and Bekal Beach Park. fortresses around Bekal Kasaragod is known as the "place that is known for Forts", About 3.5 lakhs visitors visits this Fort annually.lxix Tourism has created work in Kerala to the tune of almost 7 Lakh.

Kerala likewise advances shoreline tourism. Most of India's best shorelines are in Kerala. Kerala appreciates an uncommon connection with the ocean. Magically conceived from it, Kerala's bond with the

ocean is that of a tyke and mother. Kovalam, Varkala, Alleppey, Kappad and Bekal are the principle shorelines in Kerala draws in sightseers from in and abroad.

Bekal Resort Development Corporation (BRDC)

The BRDC was produced particularly to profit tourism and travelers attractions in Bekal and its encompassing effect territories. Their fundamental concentration is to give showcasing assets and to be effectively engaged with nearby, local, and statewide promoting .A quiet town in Kasaragod region, Bekal is a land with a storied past. Here the old fortifications and brilliant shorelines whisper to the breeze legends obscure to mankind. The sun kissed shorelines, the magnificent strongholds, grand slopes, winding streams and the rich social convention of this land all could not hope to compare to the old stories it needs to share. To protect the rich legacy, characteristic vegetation and the flawless appeal of this curious town, the Government of Kerala has begun the Bekal Resorts Development Corporation Ltd (BRDC). It is a wander expected to make Bekal a 'Shoreline Tourist Destination' at standard with global principles. Situated in the southwestern tip of India, the broad shorelines, various estuaries and backwaters and the unexplored virgin environs all qualify Bekal as a site with huge potential to end up a universal visitor goal.

CONCLUSION

Kasaragod is the gateway to Kerala at the North from the State of Karnataka. Bekal Fort is a main attraction of the region and is an established tourism spot of international acceptance and fame. The site analysis and survey results implies that Bekal should expand its Tourism resources and infrastructure to meet international standards in order to compete with others districts of Kerala and regions through systematic networks of public transport system. Additionally, various modes of transportation within tourist areas, promoting new locations and circuits - as a part of marketing campaign, is recommended to develop and leverage new venue for revenue generation, from tourism, through establishment of Arts and crafts village, Development of new location (Hidden sports) and development of new Tourist circuits. Bekal Tourism should be made fast moving where the attention should be given. It will enhance the local run business and the attitude of localities also will change. Many resorts are already functioning there. But it requires a scientific approach towards development that needs efficient management with enough experience and expertise.

Tourism Potential Spectacular beach destination Bekal is unique. About 300 year old Bekal Fort is exuding an irresistible old world charm. Appealingly landscapes of beaches, rivers and vegetations, hypnotic art forms, fascinating traditions, this quiet little seaside village in the northernmost district of Kerala has every ingredient that would go into the creation of an international tourist destination. Rich cultural heritage to Kasaragod, boasts a tradition of vibrant art forms. The temple arts have flourished in this area where different dynasties have major contributions. Needless to say that, the 6th century's resurgence of Hindu dynasties pan India, produced a characteristic change in the cultural fabric in the south India and Kasargod as a district cannot stay isolated from this. Traditional art form, namely Theyyam is integrated deeply with the culture of Kasagodians. Originated in North Malabar, Theyyam as a folklore art enjoys the attention of thousands. It is independent and considered widely with a divine perspective where Gods and heroes, demons and spirits are given prominence and myth and legend speak volumes. As a solo folklore dance, it has attracted the accolades of many more from different corners of the world. The rich cultural heritage that Kasargod enjoys is inseparably associated with Theyyam in all the way.

REFERENCE

1. Singh. A.P., Forts and Fortification in India, New Delhi, 1987,p. 62.
2. Sreedhara Menon. A., A survey of Kerala History,Kottayam,2007.p.38
3. <http://apccm.in/wp-content/uploads/2015/05/information-and-Tourist-places-of-Kasaragod>
4. Economic Review, State Planning Board,Thiruvananthapuram,2001,p.106.
5. <http://www.kerala-tourism.net/kerala-beaches.html>
6. <http://www.bekaltourism.com>

SHRI DHARMASTHALA MANJUNATHESHWARA COLLEGE

(Autonomous)

(Re-Accredited by NAAC at A++ Grade)

UJIRE D. K. -574240



DEPARTMENT OF HISTORY

HISTORICAL PLACES OF BANGADI.



SHRAVANA GUNDA BASADI, BANGADI

AS A PART OF THE STUDENT RESEARCH PROGRAMME

2023-2024

CERTIFICATE

This is to certify that the following students of **1st B.A** have completed the project entitled as **“Historical Places of Bangadi”** as a co-curricular activity under the guidance of **Ms. Abhijna Upadhyaya**, Department of History S.D.M College, Ujire during the year 2023-24.

Roll No	Name
230019	Chethan U
230020	Gowravi
230021	Preethi J
230022	Manvith
230023	Momin A
230024	A B Vishal Nayak
230045	Vinod V

HOD SIGNATURE

GUIDE NAME AND SIGNATURE

ACKNOWLEDGEMENT

We consider it a great privilege to express a deep sense of gratitude to **Ms. Abhijna Upadhyaya**, Assistant professor of **History Department**, for her valuable guidance in this project work. We are grateful to her for giving us an opportunity to work in this student research program. It is a great pleasure to thank to **Dr. Sanmathi Kumar** H.O.D of **History Department**, who guided us in doing this project.

We whole-heartedly thank our college principal Dr Kumara Hegde BA and all other lecturers for their encouragement throughout our work.

<u>Roll No</u>	<u>Name</u>	<u>Class</u>
230019	Chethan U	1st B.A
230020	Gowravi	1st B.A
230021	Preethi J	1st B.A
230022	Manvith	1st B.A
230023	Momin A	1st B.A
230024	A B Vishal Nayak	1st B.A
230045	Vinod V	1st B.A

Group Members

DECLARATION

We hereby declare that this student research project entitled “Historical Places of Bangadi” has been prepared by us during the year 2023-2024 under the guidance of **Ms. Abhijna Upadhyaya**, Department of History, SDM College (Autonomous), Ujire. We also declare that the result of this research has not been reported and submitted by us for any purposes elsewhere.

ROLL NUMBER	NAME	SIGNATURE
230019	Chethan U	
230020	Gowravi	
230021	Preethi J	
230022	Manvith	
230023	Momin A	
230024	A B Vishal Nayak	
230045	Vinod V	

INDEX

SL.NO	CONTENTS	Page. NO
1	ಬಂಗಾಡಿಯ ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶ್ರವಣಗುಂಡ	6-8
2	ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡ ಮತ್ತು ಬಂಗರಸರು	8
3	ಶ್ರವಣಗುಂಡವೆಂಬ ನಾಮಾಂಕಿತದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರ	8-9
4	ಗುಂಡು ದರ್ಶನ ಅತಿಶಯದ ವಿವೇಚನೆ	9-12
5	ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ	12-13
6	ಶ್ರವಣಗುಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ	13
7	ವನದುರ್ಗಿ	13-14
8	ಹಾವಿನ ಹುತ್ತ	14-15
9	ಬಂಗರಸರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿ	15-16
10	ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ಬಸದಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ	16
11	ಬಂಗಾಡಿ ಅರಮನೆ	17-18

1. ಬಂಗಾಡಿಯ ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶ್ರವಣಗುಂಡ



ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಳ್ಳಂಗಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಾಡಿಯು ಸುಮಾರು 650 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಂಗರಂಬ ಜೈನ ಅರಸರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದ ಸ್ಥಳ. ಇದನ್ನು ಬಂಗ್ವಾಡಿ, ಬಂಗವಾಡಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಗವಾಟಿಕಾ ಮತ್ತು ವಂಗನಗರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು 1157ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ಆಳಿದ ಬಂಗ ಅರಸರು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನ ಸಮುದ್ರ ಕಿನಾರೆಯ ವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದರು. ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯ ಇಕ್ಕಲಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹದಿನೈದು ಮಾಗಣೆಗಳು ಇವರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರು ಕ್ರಮೇಣ ಮಂಗಳೂರು, ನಂದಾವರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನೂ, ಕೋಟೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಬಂಗಾಡಿಯೇ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಬಂಗ ಅರಸರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಜೈನ ಧರ್ಮಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪರಮತ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಶ್ರವಣಗುಂಡ



ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಕ್ಷ ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಗುಂಡು ದರ್ಶನದ ಕಾರಣಿಕದ ಬಾವಿ

ಇಲ್ಲಿಯ ಶ್ರವಣಗುಂಡ ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಮನೆಯ ಶ್ರೀಯುತ ಬಿ. ರವಿರಾಜ ಬಲ್ಲಾಳರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇದು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಆಗ ಇಲ್ಲಿ ಜೈನ ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪಾದದ ಗುರುತುಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಶಿಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿವೆ. ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳೆಂದರೆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಬಲ್ಲವರು. ಅವರು ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳು, ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು. ಅವರ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲದಿಂದಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಈ ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶ್ರವಣ ಗುಂಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಇಂದು ಬಂಗಾಡಿ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರಮನೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ಬಸದಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಎತ್ತರವಾದ ಮರಗಳೂ, ಪೊದರುಗಳೂ ತುಂಬಿದ್ದು ಒಂದು ವನ ಪ್ರದೇಶದಂತಿದೆ. ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವದಿಂದಾಗಿ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತಪೋಭೂಮಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಈ ವನ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ, ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ಸಣ್ಣ ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹರಕೆಯ

ದುಡ್ಡನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳ ಬಲಬದಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋದೊಡನೆ ಆ ದಾರಿಯ ಬಲಬದಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ನಾಗನ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎದುರಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಗುಂಡು ದರ್ಶನವಾಗುವ, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಾವಿ. ಪೂರ್ಣ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದ ಈ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಘಳಿಗೆ ಕಾಲ ಗುಂಡು ಕಲ್ಲೊಂದು ತೇಲುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಲ್ಲು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ತೇಲುವ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ವಿದ್ಯಮಾನ ಅಥವಾ ಚೋದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಈ ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶರಣಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಾವಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣುವುದೇ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ದರ್ಶನವೀಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾನ್ ಕಾರಣಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು.

ಸುಮಾರು ಒಂದು ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರವಿರುವ ಶಿಲಾಫಲಕದ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಬಿಂಬವು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಶಿರದ ಮೇಲೆ ವೀರೋಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟ, ಮೈಮೇಲೆ ಇತರ ಆಭರಣಗಳು, ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಬಿಂಬ ಭಾವ ಪ್ರಚೋದಕವಾದುದು. ಭಯಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಸ್ಫುರಿಸುವಂತಹುದು. ಮುನಿ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಈ ಗುಂಡು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವವರೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು.

2. ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡ ಮತ್ತು ಬಂಗರಸರು

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯನರಸಿಂಹ ಬಂಗರಾಜ ಒಡೆಯರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೮೪ರಲ್ಲಿ (1084) 998 ಶಕ ೧೦೦೬ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡವನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ (ಮುರಕಲ್ಲಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಆವರಣ ಗೋಪುರ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು) ಇದಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1905 ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೮೨೮ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ವೀರನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪರಸ ಪದ್ಮರಾಜ ಬಂಗರು ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹಿಂದಿನ ಪುರಾವೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

3. ಶ್ರವಣಗುಂಡವೆಂಬ ನಾಮಾಂಕಿತದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರ

ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ 310ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಗಧ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಬರಗಾಲವು ಬಂದು ತತ್ತರಿಸಿದ ಅದೊಂದು ಸಮಯ. ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ರಾಜನ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಭದ್ರಬಾಹು ಎಂಬ ಕೇವಲಿ ಮುನಿಗಳು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಈ ಮುನಿ ತಂಡದ ಕೆಲವು ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯ ಭದ್ರಬಾಹು ಕೇವಲಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳು ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದ ಶ್ರವಣಗುಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದರು ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮುನಿಗಳು ಬೆಳ್ಳಂಗಡಿಯ ಸವಣಾಲು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಂಗವಾಡಿಯ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಶ್ರವಣಮುನಿಗಳು ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನರಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಮೇಲೆ ಶ್ರವಣಗುಂಡವೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಸವಣ ಮುನಿಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸವಣಾಲಾಯಿತು. ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಸವಣ ಎಂಬ ನಾಮಾಂಕಿತವು ಜೈನ ಮುನಿ ಎಂಬುದರ ತದ್ಭವವಾಗಿದೆ. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳವೆಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ಇದೇ ತದ್ಭವವಿದೆ.

ಹಚ್ಚ ಹಸಿರಿನ ವನಸಿರಿಯು ವೈಭವದ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ರೆಂಬೆಗಳು ಬೀಸಿ ಹೊಮ್ಮುವ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯ ಇಂಪಿನ ಸೊಂಪಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಪ ವನವು ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ತಪೋವನವಾಯಿತು. ಮುನಿಗಳು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಲು ನಿಂದ ಸ್ಥಳವು ಶ್ರವಣಗುಂಡವೆಂದಾಯಿತು. ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳಿಂದಲೇ ಬೆಳಗಿದ ಈ ಶ್ರವಣಗುಂಡವು ಆ ಮೇಲೆ ಈ ಮುನಿಪುಂಗವರ ತಪೋಬಲದ ಅಮೇಯ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭೆಯು ನಮ್ಮ ಬಂಗವಾಡಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ವಿಪನಗೊಂಡು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದ ನಾಸ್ತಿಕ ಮನೋಧರ್ಮದವರು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನಾಂದಿಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಅದೇಕೋ | ಈ ಪುಣ್ಯ ಭೂಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀ ಶೀತಲ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಯಕ್ಷನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷದೇವನು ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಧ್ಯಾನದ ಬೆಳಕನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪಡಿಸುವ ಒಂದು ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಲದ ಮೇಲೆ ಶಿಲೆಯ ಗುಂಡು ತೇಲಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತರು ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಘಳಿಗೆ ಅತಿಶಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಅವರ ದಿವ್ಯ ವಾಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಕ್ಷನು ಶ್ರವಣಗುಂಡದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಪುರೋಹಿತರಲ್ಲಿ ಆವೇಶಿತನಾಗಿ ಈ ಅತಿಶಯವನ್ನು ಮುನಿವಾಕ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಈ ಶಿಲೆಯ ಗುಂಡು ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೇಲುವಂತೆ ತೇಲಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು.

4.ಗುಂಡು ದರ್ಶನ ಅತಿಶಯದ ವಿವೇಚನೆ



ಮುನಿವಾಕ್ಯದಂತೆ 20 ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಅತಿಶಯವು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಚ್ಯುತಿಯೂ ಬಾರದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿತು. ಈ ಅತಿಶಯದ ಕೀರ್ತಿಯು ದೇಶ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಸರಿಸಿ, ಜನಸಂದೋಹವೇ ಹರಿದುಬಂದು ಬಂಗವಾಡಿಯು ದೊಡ್ಡ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಜಿನಧರ್ಮವು ಅರಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಈ ಶಿಲೆಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗುಂಡನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುನಃ ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳಾದ ದುರಾತ್ಮರು ಅತಿಶಯವನ್ನು ಕಡಿಸಲೋಸುಗವೋ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿ ಕರಡಿಗೆಯ ಆಶೆಯಿಂದಲೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಕರಡಿಗೆ ಸಹಿತ ಗುಂಡು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ಘಟನೆಯು ಸಂಭವಿಸಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1911ರಲ್ಲಿ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಹೃದಯಗಳನ್ನರಳಿಸಿದ ಈ ಅತಿಶಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಾದಿಗಳೂ ತಳಮಳಗೊಂಡು ತತ್ತರಿಸಿದರು. ಆಗ ಬಂಗಾಡಿ ಅರಮನೆಯ ಶ್ರೀ ಮದ್ವೀರ ನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷ್ಮ ಪರಸ, ಪದ್ಮರಾಜ ಬಂಗರು ಈ ಕಾಪಟ್ಟದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಲಲಿತಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಚಂದಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಡಿಯ ಪೇಟೆ, ಮಾಗಣೆ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಗುಂಡಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಚಾರಣಮುನಿಗಳ ಪಾದಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷನ ಪಾತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. "ಭಕ್ತಾದಿಗಳೇ, ಮುನಿವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವು ಈಗಲೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಡಿ. ಅತಿಶಯವನ್ನು ಪುನಃ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂಬ ಅಭಯವಾಯಿತು.

ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಆವೇಶಿತನಾದ ಪಾತಿಯ ಬನ್ನಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಸ್ತರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದರು. ನದೀ ದಡಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದೊಡನೆ ಪಾತ್ರೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಈಕ್ವಿಸಿ "ಒಂ ನಮಃ ಸಿದ್ಧೇಭ್ಯಃ" ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಒಮ್ಮೆಲೇ ನದಿಯ ನೀರಿಗೆ ಧುಮುಕಿದನು. ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಒಂದು ಶಿಲೆಯ ಗುಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಈ ಗುಂಡನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಕಡೆಗೆ ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ತಂದ ಗುಂಡನ್ನು ಮುನಿಗಳ ಪಾದ ಮೂಲದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಶೀತಲ ತೀರ್ಥಂಕರರು, ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷನ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತಲ್ಲಿನರಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಆವೇಶದಿಂದ ಪಾತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತನು ಒಂದು ಸುತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾಗಿ ಮುನಿವಾಕ್ಯದಂತೆ "ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಘಳಿಗೆ, ಅತಿಶಯವಾಗಲೀ" ಎಂಬ ಅಭಯವಾಯಿತು.

ಕೂಡಲೇ ಎಂದಿನಂತೆ ಆ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿದ ಕೂಪ (ಬಾವಿ) ಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಪುರೋಹಿತರು, ಹೊಸತಾಗಿ ತಂದ ಶಿಲೆಯ ಗುಂಡನ್ನು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಂದು ಜಲದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟರು. ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಪುನಃ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆ ಗುಂಡು ತೇಲುತ್ತಾ ಗುಂಡು ದರ್ಶನದ ಐತಿಹಾಸಿಕದ ಅತಿಶಯದ ಮಹಿಮೆಯ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದ ಪುಳಕಿತರಾದರು. ಪುನಃ ಈ ಹೊಸ ಶಿಲೆಯ ಗುಂಡು ದರ್ಶನವು ಕ್ರಿ.ಶ. 1914ರಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು. ಆ ಸಮಯ ಕಣ್ಣಾರೆ ಈ

ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಜನರ ಸಂತಸವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವಂತಿತ್ತು. ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಚಂದಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಹೃದಯ ಅರಳಿ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಬಂಗರಸರೋಡನೆ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಈ ಸಂತಸವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಅಂತರಾಳವು ಅರಳಿ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡಕ್ಕೆ ಹರಿದುಬಂತು. ತನ್ನ ಆಪ್ತರಾದ ಬಂಗರಸರೋಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷನ ದರ್ಶನ ಪಾತ್ರಿ, ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಪೀತಾಂಬರದ ಬಟ್ಟೆ, ಕೈಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಡಗ, ಏಳು ಎಳೆಗಳಿರುವ ಅಪರಂಜಿ ಚಿನ್ನದ ಸರ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಲವಿನ ಉಡುಗೊರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಡಲು ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಒಂದು ತಿಜೋರಿಯೂ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಂದ ದಾನವಾಗಿ ಬಂತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಪೂಜಾವಿಧಿ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆವರೇ, ದಾನ ಧರ್ಮಗಳೂ ಹರಿದು ಬಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಮಹಿಮೆಯು ಮೆರೆಯುವರೇ ಉತ್ತಮ ದಾರಿದೀಪವಾಯಿತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ತಂಡ ತಂಡವೇ ಹರಿದು ಬಂದು ಧರ್ಮವು ಮೊಳಗಿತು. ಅಂದು ಶ್ರೀ ಚಂದಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಉರಿಸಿ ಬೆಳಗಿಸಿದ ಈ ಧರ್ಮದ ದೀಪ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ.





ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ನಿಯಮ

ಇಲ್ಲಿಯ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಕರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12 ಘಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಬೀಗ ಮುದ್ರೆ ಮಾಡಿ ವಾಪಾಸು ಬರುವ ಪದ್ಧತಿ ಬೀಗ ಮುದ್ರೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಪುನಃ ಆ ದಿನ ಬೀಗ ತೆಗೆದು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆವರಣದ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೇ ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಬಂದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರವಣಗುಂಡ ಪೂಜಾ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ, ಸೂತಿಕ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರೇ ಅನಾನುಕೂಲವಾದ ಸಂದರ್ಭ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದೊಂದು ದಿನ ಈ ಮುಖ್ಯ ಪುರೋಹಿತ, ಅನಂತ್ರಾಜ ಇಂದ್ರ ಎಂಬವರು ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತಡವಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಎರಡು ಘಂಟೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ತಡವಾಯಿತು ಬೇಗ ಪೂಜೆ ಪೂರೈಸಿ ಹೋಗಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬೀಗದ ಕೈ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಾಗ ಅಲ್ಲೇ ಬಾಗಿಲಿನ ಬೀಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸರ್ಪವು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ಹಡೆ ಎತ್ತಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ ಕಂಡುಬಂತು. ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಬೆಚ್ಚಿದ ಪುರೋಹಿತರು ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಸರ್ಪವು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೊಲಗಿ ಬೀಗ ತೆಗೆಯುವರೇ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

5.ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ

ಕ್ರಿ.ಶ. 2001ನೇ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಾ. 31-12-2002ರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಿಲಾಮಯವಾಗಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದುವೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಅತಿಶಯದ ಮಹಿಮೆ.

6.ಶ್ರವಣಗುಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ



ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಮೂರ್ತಿ

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನೆ ಸನ್ನಿಧಿಯು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಂದರೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆವರಣದ ಹೊರಗೆ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅರ್ಚಕರು, ದಿನನಿತ್ಯ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಪಾದೂರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರಾದ ಧರ್ಮರಾಜ ಇಂದ್ರರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನ ಹೊಸ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದವು, ಆಮೇಲೆ ಆ ಬಿಂಬವನ್ನು ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಶುದ್ಧ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಾ ಸಮಾರಂಭವು ಜರಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಆವರಣದ ಒಳಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಕಲಾರೋಪಣಾ ಸಹಿತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

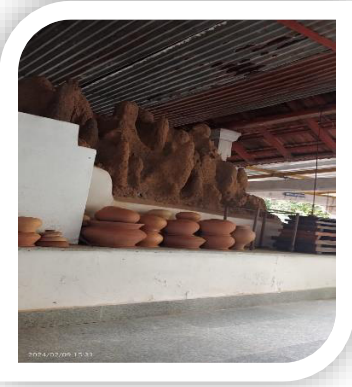
7.ವನದುರ್ಗಿ

ಈ ವನದುರ್ಗಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೂ ಆ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ವನದುರ್ಗಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿ ಆವರಣದ ಹೊರಗೆ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಮತ್ತು ವನದುರ್ಗಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಪೂರ್ವಕಾಲದಿಂದಲೇ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನು ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿದ್ದು, ವನದುರ್ಗಿಯು ವನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗಲೂ

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಮೇಲೆ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಬೇರೆ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕೂಡಾ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಈ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜೀವಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ವನದುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. ಉದಾ: ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕುಕ್ಕುಟ (ಕೋಳಿ) ಗಳೆಂಬ ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿವೆ. ವನದುರ್ಗಿಯ ಪೂಜೆ ನೆರವೇರುವ ಸಮಯ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ದೂರದಿಂದಲೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತವೆ. ಆಮೇಲೆ ಅರ್ಚಕರು ದುರ್ಗಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ನೈವೇದ್ಯದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಈ ಕುಕ್ಕುಟಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಕ್ಷಣ ಅವುಗಳು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿ ದುರ್ಗಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಕೊಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತಲೆಯನ್ನೂ ಬಾಗಿ ಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯ. ಈ ವನಕ್ಕೂ ವನದುರ್ಗಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ದೃಶ್ಯಗಳು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

8.ಹಾವಿನ ಹುತ್ತ



ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹುತ್ತದಲ್ಲೇ ನಾಗನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಯಕ್ಷನ ಪೂಜೆ ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಚಕರು ನಾಗ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ನಡೆದುಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಶ್ರವಣಗುಂಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಅತಿಶಯದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಧಿಗಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಭಂಗ ಉಂಟಾದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ನಾಗದೇವತೆಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶೇಷತೆ ಇದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ- ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳು ಕಚ್ಚಿ ಜೀವವನ್ನೇ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾವುಗಳು ಹೆಡೆ ಎತ್ತಿ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಭಯ ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿರತವಾಗಿ ಜಾಗೃತೆ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ! ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ತರದ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಹೀಗಿದೆ; ಈ ಅತಿಶಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಹಾವುಗಳು ನೋಡಲು ಕೂಡಾ ಸಿಕ್ಕದೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭ ಒಬ್ಬ ತಿಳಿಗೇಡಿಯು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯ

ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವರೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ಹಾವು ಬಂದು ಹೆಡೆ ಎತ್ತಿ ಆತನನ್ನು ಓಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕಾಣಿಕೆ ಡಬ್ಬಿ ಇದೆ. ಈ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ಕಾಣಿಕೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲೆಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಾಗ ನಾಗರಹಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದಾಗ ಹೆದರಿ ಆ ನೀಚರು, ಅವರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಖೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರಿಕೈಯಲ್ಲೇ ಪಲಾಯನಗೈದರು.

ಈ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾಗದೇವತೆಗಳೂ ಜಾಗೃತೆ ವಹಿಸಿ ಯಾವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವರೇ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

9.ಬಂಗರಸರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿ



ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ಬಸದಿ, ಬಂಗಾಡಿ

ಬಂಗವಾಡಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಈಗ ಈಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆದಿ ಶಾಂತಿನಾಥ (ಕೋಟೆ ಶಾಂತಿನಾಥ) ನೆಂದು ಈಗಲೂ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದ ಕೋಟೆಯು ಈಗಲೂ ಬಸದಿಯ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಆದಿ ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಸದಿ ಇತ್ತೆಂಬ ಪುರಾವೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೂರ್ತಿಯು ಕೋಟೆ ಶಾಂತಿನಾಥನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧಕಾರಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟರು ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೋಟೆ ಎಂಬ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕರಿ ಶಿಲೆ, ಆದಿ ಶಾಂತಿನಾಥನ ಬಿಂಬವು (ಮೂರ್ತಿ) ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದೆಂದೂ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದ

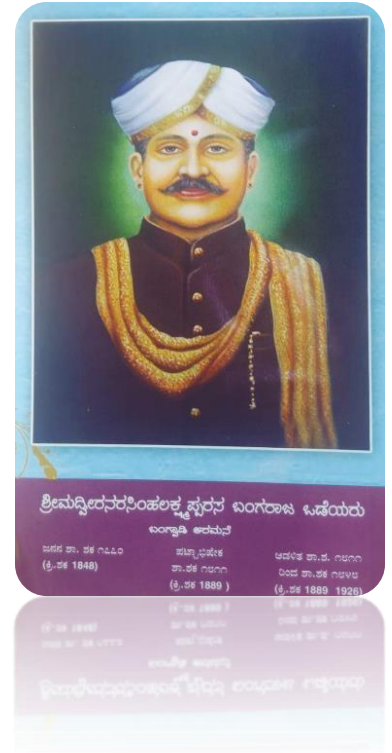
ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದೂ ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಬಸದಿಯು ನಾಶವಾದೊಡನೆ ಈಗ ಬಂಗಾಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಮಯ ಬಸದಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಮದ್ವೀರ ನರಸಿಂಹ ಬಂಗರಾಜರು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪಂಚಲೋಹದ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥಸ್ವಾಮಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರೆಂದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. (ಬಂಗಾರ ಇತಿಹಾಸ ಕ್ರಿ.ಶ. 1170ರಲ್ಲಿ) ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನಾಳಿದ ಜೈನ ಅರಸರಲ್ಲಿ ತುಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಂಗರಾಜರು ಒಂದನೇ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಬಂಗಾಡಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಮತ ಧರ್ಮದ ಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಅವರವರ ಜಾತಿ ಕಟ್ಟಳೆಯಂತೆ ಸಿಗುವ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಬಂಗಾಡಿ ಸೀಮೆಯವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಒಂದನೇ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (1922ನೇ ಇಸವಿ) ಹಿರಿಯ ಸಂಶೋಧಕರಾದ, ಎಮ್. ಗಣಪತಿರಾವ್ ಇಗಳ್ಳರವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

10. ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ಬಸದಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ

ಶ್ರೀ ಶ್ರವಣಗುಂಡದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವು ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಶುದ್ಧ- ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಾ ವಿಧಿಯು ನೆರವೇರಿತು. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥನ ಶಿಲಾಮಯ ಬಸದಿಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ.1-1- 2003ರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡುವಂತೆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು.

ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಬಿನ್ನಹಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮೋತ್ತಾನ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ವತಿಯಿಂದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಟ್ರಸ್ಟಿನವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಇತ್ತರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಜೈನ ದಿಗಂಬರ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮಿತಿಯ ಸಹಯೋಗದಿಂದ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯು 1-1-2003 ರಿಂದ 31-12-2004ರವರೆಗೆ 2 ವರ್ಷಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ಅಪಾಯ ಸೂಚಕವಾಗಿದ್ದ ಶಿಲಾನಿರ್ಮಿತ ಬಸದಿಯ ಮಾಡು ಕಂಬಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನವೀಕರಿಸಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೊಸ ಶಿಲಾಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯೆಂಬ ಗೋಪುರದ ಶಿಲಾಸ್ತಂಭಗಳು ಹಾಗೂ ಮುಚ್ಚಿಗೆಯು ಶಿಲ್ಪ ಕೆತ್ತನೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಪಾಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಧರ್ಮೋತ್ತಾನ ಟ್ರಸ್ಟಿನವರು ಪೂಜ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನವೀಕರಿಸಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೊಸ ಬೋದಿಗೆ ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ಕಲಾವೈಭವಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಯಾಗದಂತೆ ವಾಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು. ನುರಿತ ಕಲಾಗಾರರಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸದವರಿಂದ ಶಿಲಾಮಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ನೆರವೇರಿದವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನ ಕಲ್ಲಿನ ಮಂಟಪವನ್ನೂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಬಸದಿಯ ತಾಮ್ರದ ಮಾಡನ್ನೂ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿ ಎಣ್ಣೆ, ಮೇಣ ಕೊಟ್ಟು ನವೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ಆಸರೆಯಿಂದ ಜೈನದಿಗಂಬರ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮಿತಿಯ ವತಿಯಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳೂ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡವು. ಕ್ರಿ.ಶ. 12-1-2005ರಿಂದ ತಾ. 18-1-2005ರ ತನಕ ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ಬಸದಿಯ ಧಾಮ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಾ ಮಹೋತ್ಸವವು ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿದವು. ಬಂಗಾಡಿ ಪೇಟೆ ಮಾಗಣೆ ಹಾಗೂ ಜೈನ ದಿಗಂಬರ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮಿತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಈ ಮಹೋತ್ಸವವು ಜರಗಿತು.

11.ಬಂಗಾಡಿ ಅರಮನೆ





ಶ್ರೀ ಮದ್ವೀರನರಸಿಂಹ ಬಂಗರಾಜರ ಒಡೆಯರ ವಂಶಜರಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ರವಿರಾಜ ಬಲ್ಲಾಳರು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಡಿ ಅರಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಂಡ.